

Slovo

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

ČÍSLO 6 • ROČNÍK LVIII • 1. JÚN 2026

VLADYKA JONÁŠ

2. – 3. jún (utorok – streda) – Rada hierarchov, Eparchiálny úrad Košice
4. – 17. jún – pracovná cesta Kanada
20. jún (sobota) – Púť Rómov Krakov
21. jún (nedela) – vizitácia farnosti Malý Lipník
24. jún (streda) – odpustová slávnosť v Katedrál-
nom chráme sv. Jána Krstiteľa
27. jún (sobota) – odpustová slávnosť Snina
28. jún (nedela) – vizitácia farnosti Svät
29. jún (pondelok) – vizitácia farnosti Čertižné
30. jún – 25. výročie Domu sv. Kozmu a Damiána
Prešov (10.00)

VLADYKA CYRIL

2. jún – 3. jún (utorok – streda) – Rada hierar-
chov, Eparchiálny úrad Košice
6. jún (sobota) – Fatimská sobota
8. jún (pondelok) – účasť na udelení titulu *Doctor
honoris causa* prof. Petrovi Dubovskému SJ, Prešov-
ská univerzita Prešov (11.00)
9. jún (utorok) – rada pre rodinu (09.00)
13. jún (sobota) – Púť otcov a synov
14. jún (nedela) – archijerejská svätá liturgia –
odpustová slávnosť Božského Srdca Ježiša Krista
Petrikovce
16. jún (utorok) – Dikastérium pre kauzy svätých
Rím/Vatikán
20. jún (sobota) – Deň rodiny na CŠ sv. Jozafáta
v Trebišove (11.00); ukončenie *ANIMA školy* Dvo-
rianky (15.00)
25. jún (štvrtok) – ACN Rím
28. jún (nedela) – archijerejská svätá liturgia – 25.
výročie chrámu Borša
29. jún (pondelok) – svätá liturgia Košice-Terasa
(17.00)

VLADYKA MILAN

Facebook

Instagram

Webstránka

SPOMIENKY NA DETSTVO VOŇAJÚ
AKO JÚNOVÉ POLIA. PRAŽIACE SLN-
KO, POKOSENÉ LÚKY, UHAŠENÝ SMÄD
A ODDYCH, KEĎ JE SENO KONEČNE
DOMA. V BEZPEČÍ. KEĎ UŽ NEMUSÍME
STRIEHNUŤ NA MRAKY A HROZIACE
BÚRKY. PRÁCA NA POLI BOLA PRIRO-
DZENOU SÚČASŤOU VÝCHOVY. UČILA
NÁS DISCIPLÍNE. PORIADKU. ZODPO-
VEDNOSTI. O TO VIAC SME SI VEDELI
VYCHUTNAŤ ODPOČINOK A RADOSŤ
ZO SPOLOČENSTVA. A POTOM ZAČAŤ
OPÄŤ NANOVO. BOŽIA VÝCHOVA JE
PODOBNÁ. DOZRIEVAME UPROSTRED
POVINNOSTÍ, BÚROK, ALE AJ SPOLO-
ČENSTVA, RODINNÉHO STOLOVANIA
A ODPOČINKU. VERÍME, ŽE AJ NASLE-
DUJÚCE STRÁNKY PRINESÚ POŽEH-
NANIE DO NÁŠHO OSOBNÉHO DO-
ZRIEVANIA A SPRÍJEMNIA NÁM LETNÉ
DNI.

„PRE NÁS SVÄTOSŤ SPOČÍVA V TOM, ŽE SME STÁLE VESELÍ.“

SVÄTÝ DOMINIK SAVIO

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

VOLÁ MA PO MENE

„Pani Valéria, môžeme vás na chvíľu vyrušiť?“ Na chodbe univerzity za mnou utekajú mladé dievčatá z Ukrajiny. Viac ako ich prosba ma „vyrušilo“ to, ako ma oslovili. Na univerzite som bola zvyknutá, že sme sa oslovovali titulom. Zrazu bolo nesmierne osviežujúce počuť svoje meno.

Zrejme vtedy som si prvýkrát uvedomila, ako veľmi mi prekážajú neosobné oslovenia typu „pani doktorka, pani riaditeľka, pani šéfredaktorka“ či „pani“. A ako rýchlo si ma získa každý, kto ma osloví menom. Lebo moja identita nespočíva v tituloch či pozíciách. Boh ma volá po mene. Rodičia ma tak nazvali a volali celý život. Moji priatelia ma tak volajú. Akosi podvedome podľa oslovenia hodnotím, či ku mne niekto pristupuje osobne, ľudsky alebo ma oslovuje výlučne skrze moju pozíciu a naša komunikácia je teda čisto profesionálna.

V júni si pripomíname narodenie Jána Krstiteľa a udalosť, keď jeho otec Zachariáš druhýkrát šokuje židovskú spoločnosť. Prvýkrát šokoval, keď vyšiel zo svätyne nemý. Druhýkrát pri výbere mena pre svojho syna. Nie, nebude Zachariáš, bude sa volať Ján. Nebude svetu tľmočiť, že „Boh videl, vzhliadol“ (čo je význam mena Zachariáš), ale bude svedčiť, že Boh je milostivý (význam mena Ján). V Lukášovom evanjeliu potom nasledujú slová, ktorým otec žehná synovi. Je to vznešená chvíľa. Je dojímavé počuť, ako mu Boží Duch ukazuje, že jeho syn bude „prorokom Najvyššieho“ a „pôjde pred jeho tvárou, aby pripravil jeho cesty“. Ľudsky si to všetko mohol predstavať ako úspešnú slnečnú cestu. Nie ako púšť, ťaviu srst', kobyľky, lesný med, väzenie a popravu. Podľa exegétov dokonca samotný Zachariáš zomrel mučeníckou smrťou, keď ho zabili medzi chrámom a oltárom (Mt 23, 35). Božia milosť sa však neprejavuje tým, že kráčame iba po slnečných cestách. Jeho milosť je viac. Omnoho viac. O nej Ján hovoril, v nej žil a svedčil, čo milosť je.

Ktovie, aké meno by vybral Zachariáš, ak by to bolo na jeho voľbe. V Biblii na nejednom mies-

te čítame, že meno dieťaťa odrážalo konkrétnu skúsenosť rodičov, vyberali ho dôsledne a nieslo v sebe posolstvo pre dieťa i celý svet. Nemuselo byť zákonite po otcovi. Kedysi ma jeden biblista učil, aby som si vždy všimla mená postáv, o ktorých Biblia píše, lebo v ich význame nájdem neraz kľúč k samotnej udalosti. Alebo hoci len isté posolstvo. „Bude sa volať Ján,“ potvrdí Zachariáš Alžbetine slová a od tej chvíle aj sám môže znovu hovoriť.

Dať meno je niečo veľmi dôležité. Adam túto úlohu dostal od Boha v raji, aby pomenoval všetko živé. Naše mená nás spájajú s našimi patrónmi. Kedysi som dostala ikonu svätej Valérie. Dovtedy som ani netušila, že taká je a že ju môžem prosiť o príhovor. Zároveň ma na jednom kurze naučili modliť sa v optike svojho mena. A keďže Valéria znamená „zdravá, silná“, neraz sa modlím, aby som prinášala uzdravenie do vzťahov i situácií, aby ma Boh použil pri premene horkých vôd na sladké, aby som videla núdzu a bola posilou pre všetkých slabých a utláčaných, pre tých na okraji a pod. Keď som sa pýtala rodičov, prečo mi dali práve také meno, dozvedela som sa o príbuznej, s ktorou ich spájalo vzácne priateľstvo, také, ktoré vyhľadáte vždy ako prvé, keď sú dni zlé a potrebujete oporu.

Skrze Jána Krstiteľa zaznievalo, že Boh je milostivý, že zhlíadal na ľud, ktorý volal po Mesiasovi a prišiel mu darovať úľavu od ťarchy zákona. Úľavu v Božej milosti. Úľavu do každej situácie.

A tak vám dnes, drahí čitatelia, ponúkam domácu úlohu. Nájdite si aj vy svojich patrónov, zistite si význam svojich mien a ďakujte Bohu za skúsenosť viery, ktorú môžete svojím menom niesť. ∞

SVÄTÝ OTEC LEV XIV.

K SVÄTOSTI SÚ POVOLANÍ VŠETCI VERIACI

Povolanie všetkých veriacich k svätosti bola téma ďalšej z pravidelných stredajších katechéz Svätého Otca Leva XIV.:

Dogmatická konštitúcia Druhého vatikánskeho koncilu *Lumen gentium* (LG) o Cirkvi venuje celú piatu kapitolu všeobecnému povolaniu všetkých veriacich k svätosti: každý z nás je povolaný žiť v Božej milosti, praktizovať čnosti a pripodobňovať sa Kristovi. Svätosť podľa koncilovej konštitúcie nie je výsadou niekoľkých, ale darom, ktorý zaväzuje každého pokrsteného usilovať sa o dokonalosť lásky, teda o plnosť lásky k Bohu i k blížnemu. Láska je totiž srdcom svätosti, ku ktorej sú povolaní všetci veriaci: vliat ju Otec skrze Syna Ježiša a táto čnosť „riadi všetky prostriedky posväcovania, dáva im formu a vedie ich k ich cieľu“ (LG, 42). Najvyšším stupňom svätosti, tak ako na začiatku Cirkvi, je mučeníctvo, „najvyššie svedectvo lásky“ (LG, 42), preto koncilový text učí, že každý veriaci má byť pripravený vyznať Krista až po preliatie krvi (porov. LG, 42), ako sa to vždy dialo a deje aj dnes. Táto pripravenosť na svedectvo sa uskutočňuje zakaždým, keď kresťania zanechávajú v spoločnosti znamenia viery a lásky a angažujú sa za spravodlivosť.

Všetky sviatosti, a zvlášť Eucharistia, sú pokrmom, ktorý pomáha rásť svätému životu a pripodobňuje každého človeka Kristovi, ktorý je vzorom a mierou svätosti. On posväcuje Cirkev, ktorej je hlavou a pastierom: svätosť je v tomto zmysle jeho darom, ktorý sa prejavuje v našom každodennom živote vždy, keď ho s radosťou prijímame a odpovedáme naň s angažovanosťou.

Lumen gentium opisuje svätosť Katolíckej cirkvi ako jej podstatnú vlastnosť, ktorú treba prijímať vo viere,

keďže sa o nej vyznáva, že je „neporušiteľne svätá“ (LG, 39). To neznamená, že je svätá už plne a dokonale, ale že je povolaná potvrdzovať tento Boží dar počas svojho putovania k večnému cieľu, keď „napreduje vo svojom putovaní, prenasledovaná svetom a potešovaná Bohom“ (LG, 8). Smutná skutočnosť hriechu v Cirkvi, teda v každom z nás, pozýva každého viesť opravdivý život obrátenia a zverovať sa Pánovi, ktorý nás obnovuje v láske. Práve táto nekonečná milosť, ktorá posväcuje Cirkev, nám zveruje aj úlohu, aby sme každý deň uskutočňovali naše obrátenie. Preto svätosť nemá iba praktický rozmer, akoby sa dala zredukovať na etické úsilie, hoci aj veľké, ale týka sa samotnej podstaty kresťanského osobného i spoločného života.

Znamením Božieho kráľovstva, ktoré je už prítomné v tajomstve Cirkvi, sú totiž evanjeliové rady, ktoré dávajú formu každej skúsenosti zasväteného života: chudoba, čistota a poslušnosť. Evanjeliové rady ukazujú plnú účasť na Kristovom živote až po kríž: práve z obety Ukrižovaného sme všetci vykúpení a posvätení. Keď kontemplujeme túto udalosť, vieme, že niet ľudskej skúsenosti, ktorú by Boh nemohol vykúpiť: aj utrpenie, prežívané v spojení s Pánovým utrpením, sa stáva cestou svätosti. Milosť, ktorá obracia a premieňa život, nás tak posilňuje v každej skúške. Neukazuje nám ako cieľ nejaký vzdialený ideál, ale stretnutie s Bohom, ktorý sa z lásky stal človekom. Panna Mária, Presvätá Matka vteleného Slova, nech vždy sprevádza a ochraňuje našu cestu. (úryvok katechézy z 8. apríla 2026)

Pred poludňajšou modlitbou na Námestí sv. Petra pápež Lev povzbudil veriacich aj týmito slovami: Ježiš nám hovorí, že je s nami spojený vzťahom priateľstva: pozná nás, volá nás po mene, vedie nás a – ako pastier svoje ovce – prichádza nás hľadať, keď sa stratíme, a obväzuje naše rany, keď sme chorí (porov. Ez 34, 16). Ježiš neprichádza ako zlodej, aby nám ukradol život a slobodu, ale aby nás viedol po správnych cestách. Neprichádza zotročiť alebo klamať naše svedomie, ale osvecovať ho svetlom svojej múdrosti. Neprichádza, aby znehodnotil naše pozemské radosti, ale otvára ich plnšiemu a trvalejšiemu šťastiu. Kto sa mu zverí, nemá sa čoho báť: on neumenšuje náš život, ale prichádza, aby nám ho daroval v hojnosti. Dnešné evanjelium nás pozýva dôverovať Pánovi, on nám nič neprichádza vziať. Naopak, je dobrým pastierom, ktorý rozmnožuje život a daruje ho v hojnosti. (Marek Baran) ∞

ČO ALEBO KTO JE KATECHETICKÝ ÚRAD

Katechetický úrad predstavuje jeden z pilierov eparchie, ktorý zabezpečuje odbornú a metodickú garanciu vyučovania náboženskej výchovy. Mal by byť nielen administratívnym centrom, ale miestom, ktoré hľadá cesty, ako zrozumiteľne a pútavo komunikovať pravdy viery. Na to, ako funguje v praxi, sme sa opýtali riaditeľov poverených touto službou v našej Cirkvi – otca Matúša Sejku v Prešove, otca Milana Diheneščíka v Košiciach a otca Mariána Sabola zastupujúceho Bratislavskú eparchiu.

Na úvod vás troška podpichnem. 😊 Čo by sa vlastne stalo, keby sme katechetický úrad nemali?

M. S.: Nebolo by spoločné smerovanie ani podpora, ktorá pomáha odovzdávať vieru deťom a mladým. Neboli by spoločné súťaže, aktivity, materiály, videokatechézy, kvízy ani projekty, ktoré robia vieru živšou. Katechéti a kňazi (v tomto školskom roku máme 39 katechéto a 121 kňazov vyučujúcich náboženstvo v školách) by oveľa častejšie zostávali sami – bez formácie, inšpirácie, usmernenia či možnosti zdieľať skúsenosti. A deti by oveľa ťažšie nachádzali cestu k viere, ktorá nie je len učivom, ale živým vzťahom. Možno by sme si to neuvedomili hneď. Ale postupne by sme cítili, že viera sa menej odovzdáva, menej prežíva a menej žije. Katechetický úrad je preto možno „tichá“ služba, ale bez nej by bolo ticho citeľnejšie aj v živote viery našich detí.

M. D.: Keby sme nemali katechetický úrad, nebolo by postarané o vyučovanie náboženstva na školách ani o formáciu tých, ktorí náboženstvo vyučujú. Nemal by kto koordinovať prípravu žiakov a študentov na biblické a výtvarné súťaže ani samotnú organizáciu týchto súťaží. Hlavne v pôstnych obdobiach – vo Veľkom pôste a počas Filipovky – by nemal kto

prípravovať rôzne pôstne farské aktivity pre deti. Taktiež by nemal kto pripravovať katechetické pomôcky na školské vyučovanie náboženstva ani farskú katechézu.

Venujete sa len náboženstvu pre deti alebo aj formovaniu dospelých? Kde vidíte hranicu medzi náboženstvom ako vyučovacím predmetom a katechézami vo farnostiach?

M. S.: Nevenujeme sa len deťom. Katechetický úrad vníma svoju úlohu ako formáciu viery v každom veku. Práve formácia dospelých je dnes kľúčová, lebo bez nej sa viera ťažko prenáša ďalej. Rozdiel medzi náboženstvom v škole a katechézou vo farnosti nie je v obsahu viery, ale v prístupe a adresátoch. Škola odovzdáva vedomosti – poznanie viery všetkým žiakom, veriacim, hľadajúcim aj tým, ktorí vieru ešte nepoznajú. Farnosť ju prostredníctvom katechézy uvádza do života tých, ktorí chcú vo viere rásť a prežívať ju.

M. D.: V Košickej eparchii sa venujeme aj katechetike formácii dospelých. V čase Veľkého pôstu a Filipovky ponúkame duchovné obnovy prostredníctvom sociálnych sietí, ktoré prinášajú na každý deň jednoduchú myšlienku, zamyslenie a podnet na modlitbu. Osobitne sa venujeme biblickej formácii, a to prostredníctvom študijného programu *Biblická akadémia*, ktorý Košická eparchia realizuje v spolupráci s Centrom spirituality. Východ-Západ. Taktiež sa podieľame na príprave materiálov počas *Národného týždňa manželstva*. Hoci obe oblasti nášho pôsobenia – školské vyučovanie náboženstva a farská katechéza – majú autonómiu, ktorú treba zachovať, je rovnako dôležité aj ich vzájomné prepojenie, o ktoré sa snažíme.

V Bratislavskej eparchii je situácia špecifická. Ako teda tam funguje „katechetický úrad bez

úradu“, teda bez kancelárie, bez zamestnancov a v podstate aj bez riaditeľa? 😊

M. SABOL: Naša situácia je taká, že niekedy „varíme z vody“. Školy nemáme, deti áno. Sú roztrúsené po rôznych školách, väčšinou sa zúčastňujú na rímskokatolíckom náboženstve. Úlohu formácie v našom obraze potom preberá kňaz a farnosť. Veľmi nám pri katechizácii detí a mládeže pomáha *LET-ka – Letný eparchiálny tábor* organizovaný každý rok našou eparchiou. Úrad ani riaditeľa na plný úväzok zatiaľ nepotrebuje. Som kňazom v bežnej pastoračii, donedávna som bol prakticky len členom subkomisie KBS pre školské vyučovanie náboženstva a katechézu vo farnosti, čo v praxi znamená, že som sa zoznámil s tým, čo riešia riaditelia a zamestnanci katechetických úradov na celoslovenskej úrovni, napr. prípravu biblických olympiád, tvorbu učebníc náboženstva, zmeny, ktoré prináša školská reforma a nový spôsob vyučovania. Tento rok som už aj členom metropolitnej komisie. Najväčšou výzvou je asi tvorba nových učebníc, všeobecne môžeme skonštatovať, že nám chýbajú skúsení odborníci na ich tvorbu. Nájsť autora, grafika, ilustrátora, všetko zladiť, dodržať termíny je ťažká úloha. V budúcom školskom roku máme v pláne zapojiť deti našej eparchie do biblických súťaží. Prípadne dočasne vytvoriť vlastnú, kde nebudú platiť obmedzenia, napr. aby členovia tímu boli z jednej školy. Pre mňa osobne je zaujímavá najmä formácia dospelých. Sobášom sa nenaučím byť manželom/-kou, narodením dieťaťa sa nenaučím byť otcom či mamou. Preto pozitívne vnímam všetky aktivity zamerané na dlhodobú formáciu spojenú s katechézou, napríklad myšlienku manželského katechumenátu. Úloha je dosť, tešíme sa, že máme s kým pracovať. ✕

VLADYKA JONÁŠ

Drahí čitatelia Slova,

hneď na začiatok vám položím otázku. Poznáte Jána Krstiteľa? Možno povieť: Hlúpa otázka, veď kto by ho nepoznal. V našom gréckokatolíckom kalendári má sv. Ján Krstiteľ až sedem sviatkov: jeho počatie, teraz v júni narodenie, sťatie jeho hlavy, zhromaždenie po Bohozjavení a tri nálezy jeho odtätej hlavy. Ján týmto zaujíma v našej tradícii úplne výnimočné postavenie. Ako jediný svätý sa teší výsade, že slávime nielen deň jeho smrti, ale aj deň jeho narodenia. Je to preto, lebo sv. Ján je nielen posledným starozákonným prorokom, ale aj prvým poslom radostnej nádeje, pretože ohlasuje príchod Krista. On je *O Prodromos*, ten, ktorý predchádza Krista, je poslom, ktorý ohlasuje Krista. On je doslova „mostom“ medzi starým a novým, on je tým spojivkom, cez ktoré staré naberá naplnenie v novom.

„On (Kristus) musí rásť a mňa (Jána) musí ubúdať“ – to sú slová, ktoré sv. Jána sprevádzajú, a on ich realizuje. Starý zákon ustupuje Novému zákonu. Ján sa pomaly vytráca z centra pozornosti a Kristus sa začína ukazovať, jeho činnosť a prítomnosť narastá, je evidentná. A je zaujímavé, že do istej miery je to symbolicky sprevádzané aj astronomickým úkazom – narodenie sv. Jána Krstiteľa slávime v čase letného slnovratu, teda od narodenia Jána po narodenie Krista sa dni začínajú krátiť. Kdežto od narodenia Krista, čo je v období zimného slnovratu, sa dni do narodenia Jána predlžujú. Áno, Ján je „hlasom volajúcim na púšti“, ktorý neupriamuje pozornosť na seba, ale všetko svoje bytie, existenciu, pôsobenie, činnosť a ohlasovanie sústreďuje na Krista.

Sv. Ján Krstiteľ je neochvejným a pravdivým mužom na svojom mieste, ktorý nás neučí slabosti, ale schopnosti ustúpiť, aby mohlo v nás rásť to, čo je Božie. ✕

VLADYKA CYRIL

Mesiac jún bol v detstve poznačený očakávaním konca školského roka a perspektívou blížiacich sa prázdnin, času radostného, bezstarostného odpočinku, hier. Počítali sme dni, ktoré ešte chýbali do odovzdávania vysvedčenia. Ešte stále však prebiehali skúšky, ešte stále bolo treba byť pripravený, nepoľaviť a nepokaziť si to práve na konci. Ale bol to aj čas, keď sa ešte stále dali opraviť zlé známky a bolo tak možné odvrátiť – hoc aj na poslednú chvíľu – hrozbu neúspechu, teda leta zaťaženeho nutnosťou pripravovať sa na reparát alebo zbabraného smútkom z prepadnutia.

Školské spomienky patria minulosti. Námahy a skúšky života sú oveľa náročnejšie ako tie školské. Životné prepadnutia či reparáty bolia a mrzia oveľa viac. S pribúdajúcimi rokmi – a chcel by som veriť, že aj s väčšou životnou múdrosťou – si uvedomujeme, že celý náš život sa približuje k svojmu horizontu. Čo sa skrýva za ním? To, na čom pracujeme už teraz – zbieraním skúseností, skladaním skúšok, správnymi odpoveďami, postojmi, konaním v jednotlivých životných situáciách. Preto sa modlíme

so žalmistom: A tak nás nauč rátať naše dni, aby sme našli múdrosť srdca. (Ž 90, 12)

Na konci našich dní nám život vystaví vysvedčenie. Na rozdiel od školského roka nikto nevie, koľko mu ešte chýba do dňa klasifikácie. Nebolo by však múdre pokaziť si to práve v záverečnej fáze. Práve naopak, treba využiť čas na opravu. A nepoľavovať v bdelosti.

Posledným a najdôležitejším vysvedčením, ktoré určí, či svoj horizont prekročíme do nekonečnej radosti alebo zostaneme v tieni, v temnote nenapravených vlastných zlyhaní, je Boží súd – neomylná a najspravodlivejšia klasifikácia. Kým dýchame, stále sme v období, keď sa dajú „opraviť známky“. Každý úprimný prejav ľútosti, každé odpustenie a každý skutok nezištnej dobroty je ako úspešná oprava zlej odpovede z minulosti. Pripravenosť na Boží súd neznamená život v ochromujúcom strachu, ale v radostnej bdelosti. Naším cieľom nie sú krátke prázdniny, ale večná radosť. Spomeňme si na ten krásny pocit, keď sme ako deti kráčali zo školy s čistým svedomím a dobrým vysvedčením v ruke. A to je len neporovnateľný zlomok toho, čo pociť duša, ktorá pri poslednom hodnotení začuje pozvanie: „Správne, dobrý a verný sluha..., vojdí do radosti svojho Pána.“ ☩

VLADYKA MILAN

Hlas modlitby z egyptskej púšte

Zaiste ste počuli alebo čítali o výrokoch či apoštegmách púštnych otcov. Sú to krátke jednoduché príhody alebo výroky slávnych mníchov, ktoré čitateľa učia nejakej evanjeliovej pravde z vlastnej skúsenosti. Prednedávnom som mal možnosť spolu s vladykom Jonášom, s vladykom Cyrilom a otcom Jozefom navštíviť najstaršie kláštory a miesta v Egypte, kde vznikol mníšsky život. Až do chvíle tejto návštevy som aj ja mal dojem, že ide len o niečo, čo sa týka už len vzdialenej minulosti, čo sa zachovalo už len v knihách. Opak je však pravdou. Našli sme duchovné oázy v púšti, kde nerastie doslova nič, kde sa nezavlažuje, a tam usmievavých, tichých mníchov. Tých v niektorých z týchto kláštorov dnes žije aj sto či dvesto pospolu. Videl som, ako si vzájomne prejavovali úctu. Modlili sa časoslov z apky. Denne sa modlia jednotlivé časti časoslova, ktoré sa na moje prekvapenie svojím obsahom až nápadne podobali textom našej večierne či utierne, z čoho som mal veľkú radosť. Mali na nás čas, vypili si s nami kávu či ibištekový čaj a odpovedali nám na naše otázky. Niektorí by mohol povedať, že čo je na tom čudné. Nuž je. Už len to, že mali na nás čas. Ale aj uvedomenie si, ako neustála modlitba týchto mníchov drží túto koptskú cirkev v nádeji a v radosti svedčiť o Ježišovi Kristovi v egyptskej spoločnosti, kde sú kresťania len desaťpercentnou menšinou. Videli sme v týchto kláštoroch mnohé rodiny s malými deťmi s veľkými čiernymi očami, ako sú vyobrazované na koptských ikonách, ktorým bolo v týchto mníšskych chrámoch zjavne dobre a voľne pobežovali. Mnísi im rozdávali cukríky ako formu almužny, ktorú majú mnísi neustále praktizovať, aby nezabudli, že aj my sme dostali nezištný dar z jeho lásky k nám – nový život v Ježišovi Kristovi. Táto krajina je a bude požehnaná. Prečo? Lebo prijala a uchránila pred dvetisíc rokmi na úteku troch utečencov – maličkého Ježiša, jeho matku Presvätú Bohorodičku a svätého spravodlivého Jozefa. Na lásku sa nikdy nezabudne. ☩

ČO CHCEŠ, ABY INÍ ROBILI TEBE...

„Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. Lebo to je Zákon i Proroci.“ (Mt 7, 12)

Abba Izák hovoril: „Poznám brata, ktorý, keď žal na poli a zatúžil zjesť klas pšenice, spýtal sa gazdu: ‚Dovoliš mi zjesť klas pšenice?‘ Keď to gazda počul, začudoval sa a povedal mu: ‚Otče, veď to pole je tvoje, a ty sa ma pýtaš?!‘ Taký opatrný bol ten brat.“

Učeník abba Teodora rozprával: „Raz k nám prišiel predavač cibule a nasypal mi plnú misku. Starec povedal: ‚Naber pšenicu a daj mu.‘ Mali sme dve kopy pšenice: jednu čistú a druhú nečistú. Ja som mu nasypal z nečistej. Starček sa na mňa pozrel prenikavo a smutne; ja som od strachu pustil misku, rozbil ju, padol som pred starcom a prosil som ho o odpustenie. Ale starec mi povedal: ‚Vstaň, nie je to tvoja vina, ale moja, lebo som ti zveril túto vec.‘ Potom šiel, nasypal si plnú záhršť čistej pšenice a odovzdal ju predavačovi spolu s jeho cibuľou.“

Keď boli niektorí starci v skýte, obedovali spolu. Medzi nimi bol aj abba Ján. Jeden veľký presbyter vstal, aby podal pohár vody, ale nik sa od neho neodvážil prijať pohár, okrem Jána Kolosa. Všetci sa začudovali a povedali mu: „Ako si sa ty, najmladší zo všetkých, odvážiť prijať službu od presbytera?“ Abba im odpovedal: „Keď ja vstávam, aby som podal pohár, radujem sa, keď ho prijím, aby som dostal odmenu. Teraz som ja prijal pohár preto, aby som tú odmenu doprial jemu, a aby sa nezarmútil, že od neho nikto pohár neprijal a neumožnil mu úžitok zo služby.“ Všetci sa tomu divili a dostali poučenie z jeho rozvážnosti.

Stalo sa, že niektorí otcovia vošli do domu istého bohabyjného muža; medzi nimi bol aj abba Pimen. Pri stole im po-

núkli mäso. Všetci začali jesť, okrem abba Pimena. Starci, ktorí poznali jeho rozvážnosť, sa čudovali, prečo neje. Keď vstali od stola, povedali mu: „Ty si Pimen, a čo si to urobil?“ Starec im odpovedal: „Odpustite mi, otcovia! Vy ste jedli a nikoho to nepohoršilo; ale keby som ja začal jesť, mnohí bratia, ktorí ku mne prichádzajú, by sa pohoršili a začali by hovoriť: ‚Pimen je mäso; prečo by sme ho nemali jesť aj my?‘“ Starci sa zadivili jeho rozvážnosti.

Brat sa opýtal abba Pimena: „Ak má brat nejaké moje peniaze, dovoliš mi, aby som si ich od neho vypýtal späť?“ Starec mu odpovedal: „Poprosíš ich od neho inokedy.“ Po chvíli prišiel brat za starcom opäť a hovorí: „Čo mám robiť? Nemôžem premôcť svoje myšlienky.“ „Radšej sa tráp so svojimi myšlienkami,“ odpovedal starec, „len neurážaj svojho brata.“

Jeden brat sa opýtal abba Pimena: „Nasíel som miesto, kde sú tie najlepšie podmienky na život bratov. Dovoliš mi tam bývať?“ Starec mu odpovedal: „Ži tam, kde svojim bratom nebudeš na škodu.“

Keď bratia hovorili o láske, abba Jozef sa opýtal: „Vieme, čo je láska?“ A povedal o abba Agatonovi nasledujúcu príhodu: „Abba Agaton mal malý nôž. Raz k nemu prišiel brat a pochválil mu ho. Abba Agaton ho potom nepustil, kým si ten malý nôž nevzal.“

Abba Anuvius hovoril: „Odvtedy, ako bolo nado mnou vzývané meno Krista (porov. Jak 2,7), z mojich úst nevyšla lož.“

Abba Anton hovoril: „Nikdy som neuprednostnil svoj úžitok pred úžitkom svojho brata.“

(pripravil Richard Fučko; foto: Pexels)

PREPODOBNÝ EGYPTĀN

Visarion sa narodil a bol vychovaný v Egypte. Od mladosti si zamiloval Boha a svetlo Božej milosti zažiarilo v jeho srdci. Zachoval sa čistý a nepoškvrnil duchovný odev, ktorý prijal pri svätom krste. Navštívil sväté miesta v Jeruzaleme, videl prepodobného Gerasima, ktorý pri Jordáne viedol pustovnícky život a ktorému slúžil lev. Videl aj mnohých iných otcov, ktorí tam žili na rozličných miestach a zažiarili v čnostiach, a rozprával sa s nimi — a získal od nich pre svoju dušu veľký úžitok.

Majetok, ktorý mu zostal po rodičoch, rozdal chudobným, zriekol sa sveta a stal sa mníchom. Jeho pôst bol bez miery: niekedy neokúsil nič celý týždeň, inokedy trávil bez jedla a pitia aj štrnásť dní.

Od Boha prijal taký veľký dar konania zázrakov, že sa pripodobnil dávnym svätým prorokom. Ako Mojžiš kedysi v púšti premenil horkú vodu na sladkú, tak prepodobný Visarion modlitbou a znamením kríža osladil horkosť morskej vody, aby napojil svojho učeníka, keď kráčali púšťou popri mori. Učeník veľmi trpel smädom od námahy cesty a od veľkej horúčavy a povedal svätému: „Abba, veľmi som smädný.“ Prepodobný sa pomodlil, prežehnal more znamením kríža a povedal: „V mene Pánovom načri a pi.“ Učeník nabral vodu z mora do nádoby, v ktorej nosili vodu, ochutnal a zistil, že je sladká, chutná a studená ako zo živého prameňa. Napil sa dosýta, osviežil sa a nabral si ju aj do nádoby na cestu. Keď to starec videl, povedal mu: „Načo si naplnil nádobu vodou, dieťa?“ Učeník odpovedal: „Odpusť mi, otče, vzal som si vodu na cestu, aby som znovu nebol smädný.“ Starec povedal: „Boh, ktorý je na tomto mieste, je aj na inom a na každom mieste môže podať sladkú vodu smädnému.“

Keď išiel so svojím učeníkom k inému starcovi, slnko sa už chýlilo k západu a cesta bola ešte ďaleká. Starec sa pomodlil k Bohu

a povedal: „Prosím ťa, Pane, rozkáž, aby sa slnko zastavilo, kým neprídem k tvojmu služobníkovi.“ A tak sa aj stalo: slnko nezapadlo, kým nedošiel k tomu starcovi. V čase sucha mnohokrát vyprosoval z neba dážď. Po vode kráčal ako po pevnej ceste. Veľkú rieku Níl prešiel ako po suchu a aj iné rieky prechádzal bez toho, aby si zmáčal nohy.

Raz do chrámu priviedli posadnutého človeka a modlili sa za neho. Diabol však nevychádzal, lebo bol veľmi zúrivy. Mladí mnísi si medzi sebou hovorili: „Nikto nemôže vyhnáť tohto démona, iba abba Visarion. Ale ak ho budeme prosiť, nepríde.“ Preto vymysleli lešť. Posadili posadnutého na miesto, kde starec zvykol stáť, a povedali: „Keď príde, poprosíme ho, aby zobudil spiaceho.“ Keď prepodobný vošiel do chrámu, uvidel človeka na svojom mieste a postavil sa vedľa neho, nechcel ho vyháňať. Mladíci mu povedali: „Otče, zobuď spiaceho.“ Starec pristúpil, dotkol sa ho a povedal: „Vstaň a odíď odtiaľto.“ A v tej chvíli z človeka vyšiel diabol. Muž vstal, ďakoval Bohu a bol zdravý.

Raz jeden brat v skýte upadol do prevínie. Presbyter mu prikázal, aby vyšiel z chrámu, lebo nie je hodný byť medzi bratmi. Prepodobný Visarion vstal a vyšiel spolu s ním, a povedal: „Aj ja som hriešny.“ Taká bola jeho pokora.

Celý život tohto svätého otca sa podobal životu nebeských vtákov. Nič pozemské si nezadovážil, putoval z miesta na miesto, po púšti, skalách a húštinách ako pútnik. Nestaral sa o jedlo ani odev. Na tele mal len jednu zaplátanú biednu handru. Cez deň ho pálilo slnko, v noci mrzol. Putoval horami ako vták, miloval samotu a svoju myseľ dvíhal k Bohu. Keď dosiahol hlbokú starobu, prešiel do večnej radosti so všetkými svätými v Kristovi Ježišovi. (spracované z knihy: Dmytro Tuptalo – *Životopisy svätých*; foto: Canva AI) ✕

MILAN ZALEHA CSSR

NEPOZNÁM VÁS

„No kým išli kupovať olej, prišiel ženích a tie, čo boli pripravené, vošli s ním na svadbu a dvere sa zatvorili. Napokon prišli aj ostatné panny a vraveli: ‚Pane, pane, otvor nám!‘ Ale on im povedal: ‚Veru, hovorím vám: Nepoznám vás.‘ Preto bdejte, lebo nevíete ani dňa, ani hodiny.“ (Mt 25, 11 –13)

A si sa to stáva mnohým z nás, že si svoje povinnosti odložíme na poslednú chvíľu a... Práve v túto poslednú chvíľu sa niečo skomplikuje tak, že to potom nestihneme. Aj ja som si písanie tohto článku odkladal až na dovolenku a... Tri dni som nebol schopný na svojom notebooku spustiť textový editor.

Tento zlovyk sme si však preniesli aj do svojho vzťahu s Bohom a do života v Cirkvi: na púť sa prihlásime až na poslednú chvíľu alebo až po termíne; hramoty prideme nahlásiť na poslednú chvíľu alebo až po termíne; prosbu na Novénu k Matke ustavičnej pomoci prinesieme na poslednú chvíľu

alebo až po termíne; na spoveď ideme na poslednú chvíľu alebo až po termíne... Potom nám niekto povie: „Žiaľ, prišli ste neskoro“, a my sme prekvapení. Ako je to možné, keď v Cirkvi by mali byť milosrdní?!

Myslím si, že ak v danej chvíli nejde o život alebo o spásu, je občas dobré mať takúto skúsenosť. Práve ona nám môže pomôcť v tom, aby sme sa vyhli skúsenosti nerozumných panien z evanjelia. (V Biblii, ktorú som si priniesol z misií „u Rusnaco“ v srbskej Vojvodine, je preklad: „*Pejc ich bulo mudrych a pejc šalenych.*“) Nepustili ich na svadbu a od ženícha počuli slová: „Nepoznám vás.“ Ich problémom ne-

bolo to, že nemali olej, ale že ho mali málo. A skončil sa im práve vtedy, keď ho potrebovali najviac.

Nikto nezomrel preto, že som tento článok poslal neskoro, ale viacerým ľuďom som skomplikoval život. Môže mi byť ľúto, že nepôjdem na púť, na ktorú som sa chcel prihlásiť neskoro, ale nič mi nebráni, aby som tam išiel nabudúce alebo iným spôsobom. Ak nestihnem hramoty na prvú zádušnú sobotu, ešte mám druhú aj tretiu, štvrtú, piatu. Nič mi nebráni, aby som sa za svojich blízkych modlil vo svojom srdci. Čo však, ak už nejaký čas odkladám návštevu či telefonát a... zrazu príde informácia, že tento človek zomrel? Čo ak už týždne, mesiace či roky odkladám zmierenie a... už je to nemožné, lebo ten človek nevníma ľudí okolo seba. Čo aj si hovorím, že na spoveď pôjdem o dva týždne, keď bude hromadná spoveď pred Vianocami, ale... zajtra do mňa cestou do práce narazí vodič, ktorý nezastal na stopke. Čo ak sa ukáže, že aj ja mám málo oleja a moja lampa dohorieva?

Istý rabín sa raz pýtal svojich učeníkov, ktorý deň je najlepším dňom na obrátenie. Učeníci hovorili názvy rôznych sviatkov, ale rabín nebol spokojný. Nakoniec sa učeníci opýtali jeho, ktorý je to deň. On im odpovedal: „Najlepším dňom na obrátenie je deň pred smrťou.“ „Ale ako budeme vedieť, ktorý deň to je?“ opýtal sa jeden. Rabín odpovedal: „Práve preto, lebo nevieme, ktorý to je, musíme každý deň prežiť ako posledný pred smrťou.“ (foto: Magnific.com) ∞

SVADBA V ČASOCH JEŽIŠA

Uzatváranie manželstva malo svoju právnu podobu a pozostávalo z nasledujúcich etáp:

1. ZASNÚBENIE (KIDDUSHIN) –

PRÁVNE UŽ MANŽELSTVO

Zasnúbenie nebolo romantický predstupuň, ale právny akt:

Ženích dal neveste prsteň alebo mincu.

Vyslovil zasväcujúcu formulu: „*Hľa, ty si mi zasvätená týmto prsteňom podľa zákona Mojžiša a Izraela.*“

Dvaja svedkovia potvrdili platnosť.

Od tej chvíle bola nevesta manželkou, hoci ešte nebývali spolu.

Zasnúbenie sa nedalo zrušiť inak než rozvodom.

2. KETUBA – MANŽELSKÁ ZMLUVA

Počas zasnúbenia sa spísala *ketuba*:

Ženích sa zaviazal starať sa o manželku, zabezpečiť jej výživu, odev, ochranu a dôstojnosť.

Ketuba určovala finančné zabezpečenie v prípade rozvodu alebo smrti.

Bola ochranou ženy v patriarchálnej spoločnosti.

V staroveku sa čítala nahlas počas obradu a potom sa uchovávala v dome manželov.

3. OBDOBIE PRÍPRAV

ŽENÍCH ODCHÁDZA „PRIPRAVIŤ MIESTO“

Po zasnúbení sa ženích vrátil do domu svojho otca.

Tam pristaval izbu alebo malý byt – tzv. *heder*.

Pripravoval všetko potrebné na spoločný život – výbavu, nábytok, posteľ, zásoby.

Nevesta medzitým pripravovala výbavu, šaty, ozdoby a učila sa úlohám manželky. Nevedela presný deň žení-

chovho návratu. Vedela len približne, že to bude „keď bude všetko pripravené“. Dokonca ani ženích nemohol určiť dátum – schvaľoval to jeho otec.

Ženích musel dokázať, že vie zabezpečiť dom.

Otec ženíchovi musel schváliť, že „príbytok je pripravený“.

Tento proces trval mesiace, niekedy aj rok.

4. NEVESTA ČAKÁ

Nevesta mala byť stále pripravená, preto mala pripravenú lampu s olejom.

Lampy mali aj družičky (*šomrot*).

Olej symbolizoval bdelosť, pripravenosť a vernosť.

5. PRÍCHOD ŽENÍCHOVHO SPRIEVODU

Keď bol príbytok hotový, ženích zhromaždil svojich priateľov.

V noci sa vydali k domu nevesty.

Pred nimi bežal posol a kričal: „Hľa, ženích prichádza!“ Nevesta s družičkami vyšla v ústrety so zapálenými lampami.

Rabíni hovoria: „Nevesta bez lampy je ako človek bez duše.“ Svadobný sprievod sa často konal potme – svetlo lúč bolo súčasťou obradu.

6. SVADOBNÝ SPRIEVOD

Sprievod bol hlučný, radostný, plný hudby a svetla.

Lampy osvetľovali cestu.

Ľudia sa pridávali.

Bola to verejná oslava.

7. SVADOBNÝ OBRAD POD CHUPPOU

Samotná svadba sa konala pod *chuppou* – baldachýnom symbolizujúcim

nový dom manželov. Pozostávala z požehnania nad vínom – ženích a nevesta pili z pohára vína, čo symbolizovalo zdieľanie radosti a zmluvy.

Sedem svadobných požehnaní (*sheva brachot*) oslavovalo stvorenie, radosť, lásku a jednotu Izraela.

Bola momentom formálneho uvedenia nevesty do manželstva.

8. HOSTINA

Svadobná hostina bola veľká, verejná, nábožensky chápaná ako *mitzvah* – dobrý skutok. V biblických časoch sa svadby konali často v dome nevesty a trvali niekoľko dní. Spievali sa na nej piesne, tancovalo sa a rabíni často prednášali požehnania či krátke homílie o manželstve.

9. NAPLNENIE MANŽELSTVA – NISSUIN

Po obrade a hostine sa manželstvo naplnilo.

Nevesta bola uvedená do ženíchovho domu.

Začali spolu bývať.

Od tej chvíle boli manželmi aj prakticky, nielen právne. ∞

MIROSLAV DANCÁK

CHALCEDÓNSKY KONCIL (451)

V minulom čísle sme skončili tým, že archimandrita Eutyches bol odsúdený na prvom miestnom koncile. Na odsúdenie reagoval odvolaním sa u pápeža Leva.

Tu treba spomenúť, že Eutyches bol krstným otcom eunucha Chryzafa, ktorý mal v tom čase na cisárskom dvore veľký vplyv. Vplyv eunucha spôsobil, že sa cisár priklonil k táboru Eutycha. Cisára nasledovalo mnoho prelátov a kresťanov. Medzi tým cisárova sestra Pulcheria, Flavián z Konštantínopola, Teodoret z Cyru, bývalý Nestorov žiak, a predovšetkým pápež Lev cítili, že vernosť Efezu nemôže zájsť až tak ďaleko, aby potvrdila monofyzitizmus, teda uznanie jednej prirodzenosti Ježiša. Lev poslal Flaviánovi list, jeden z najdôležitejších dokumentov týkajúcich sa Kristovej osoby. Predstavuje učenie Cirkvi o Kristovom vteleaní a zdôrazňuje dvojakosť jeho prirodzenosti: skutočne božskej a skutočne ľudskej, ktoré sa zjednotili v jednej osobe.

Situácia by sa možno upokojila, keby nebolo násilného zásahu Dioskura z Alexandrie. Prebral kontrolu nad zhromaždením, ktoré bolo zvolané do Efezu. Odvolal Flaviána, odsúdil Teodoreta a Euzébia z Dorylea a rehabilitoval Eutycha, a to všetko vďaka „protekcií“ Teodozia II.

Pápež Lev sa nahneval. Odsúdil tento pseudokoncil, známy v dejinách ako „efézsky podvod“, a obrátil sa na cisára so žiadosťou o zvolanie skutočného koncilu v Taliansku. V tom čase zomrel Theodosius II. a jeho smrť umožnila, aby sa pápežovo želanie naplnilo, keďže Pulcheria a jej manžel, cisár Marcian, prevzali moc a mali rovnaký názor ako pápež.

Za týchto okolností bol v roku 451 otvorený koncil v Chalcedóne, dnešnom Kadiköy. Je to najväčší koncil z hľadiska počtu účastníkov a zároveň najslávnejší koncil od počiatkov dejín Cirkvi. Na koncile sa zišlo približne šesťsto biskupov pod vedením pápežských legátov.

Veľký ohlas mala spomienka na Cyrila, Efezský koncil a najmä text *Listu Flaviánovi*. Jeho text slúžil na vyjadrenie vyznania viery z Efezu, ktoré bolo presnejšie definované vo svetle nových otázok, ktoré sa vynorili v súvislosti s Eutychom. Koncilovní otcovia vyznávali toho istého Krista, jediného Syna, Pána, bez zmiešania, bez zmeny, bez rozdelenia, bez oddelenia. Rozdiely v ich prirodzenostiach sa ich zjednotením nikdy nestratili, ale vlastnosti oboch zostali zachované, čím vytvorili jednu osobu a jednu hypostázu. ✕

AKÝ JE NÁBOŽENSKÝ VÝZNAM POJMU CHARIZMA?

Slovo charizma je prevzaté z gréckeho slova *chárisma*, ktoré odhaľuje súvislosť so slovom *cháris*, milosť. To, že tu nejde len o etymologické väzby, je zrejmé z toho, čo píše svätý Pavol Rimanom: „Máme rozličné dary podľa milosti, ktorú sme dostali...“ (Rim 12, 6) Dar milosti, Božej spasiteľnej lásky bol vyliaty na všetkých rovnako ako „láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť, zdržanlivosť“ (Gal 5, 22).

Pavol v Prvom liste Korintánom (12, 8 – 10, 28 – 30), ale aj na iných miestach rozlišuje tri kategórie. Dary odovzdávania viery: proroctvo alebo hlásanie Božieho slova, katechéza, schopnosť hovoriť jazykmi. Ďalej sú to dary spojené s aktivitou a pastierskou službou, napríklad starostlivosť o trpiacich, podporovanie a utešovanie, vedenie spoločenstva. Nakoniec aj mimoriadne dary, ktoré sa prejavujú čistou a bezvýhradnou vierou a láskou, napríklad uzdravovanie a oslobodzovanie od zla.

Je dôležité, aby kresťania boli pripravení prinášať ovocie svojich osobných darov v duchu bratstva, lásky a harmónie. Charizmy sú ako kúsky mozaiky: ak niektorý chýba, celkový obraz sa stráca; ak sa jej prvky rozpadajú a vypadávajú, strácajú svoj význam a stávajú sa len bezvýznamnými kúskami. Len v kontexte celého plánu nadobúdajú ich farby význam a krásu. (Miroslav Dancák) ✕

JÁN SABOL

CIRKEV SVÄTÝCH

KRST

Dátum svojho narodenia pozná každý, hoci si naň nepamätáme. Je pre nás dôležitý, lebo vtedy sme prišli na svet. Existuje však aj deň celkom nového zrodu – z vody a Ducha. Deň nášho krstu. Toto sväté tajomstvo môže prijať človek len raz, lebo je nielen vstupnou bránou do kresťanského života, ale aj neopakovateľnou zmenou v duši človeka. Boh sa v tomto svätom tajomstve skláňa k človeku a „berie“ ho za svoje dieťa. Práve uchvátenie celého človeka je zvýraznené v praxi krstu, keď sa človek celý ponára do vody. Dôsledkom toho je aj úplné očistenie od hriechov, človek sa v momente krstu stáva svätým. Rovnako ako Boh je čistý, milosť čistoty dáva aj svojmu novému dieťaťu. Očistenie je jeden z dôsledkov krstu.

Ďalším je spomenutá adopcia Bohom a spojenie sa s Kristom (jeho telom, ktorým je Cirkev). Matériou krstu je prirodzená voda požehnaná kňazom. Na krst sa má použiť životodarná voda (nie napr. morská). Formou sú slová: „Krstí sa Boží služobník (meno) v mene Otca i Syna, i Svätého Ducha.“ Zaujímavé je, že aktérom krstu nie je kňaz, ktorý krstí. Nehovorí v prvej osobe. V skutočnosti krstí Boh. Vďaka krstu sme očistení, prijatí za Božích synov a dcéry a spojení s Kristom. Krst je natoľko dôležité sväté tajomstvo, že ho v prípade nebezpečenstva smrti môže vyslúžiť každý kresťan. Tak ako po narodení človek potrebuje oporu pre rast aj potravu na udržanie života, v duchovnom živote Boh dáva ďalšie dve sväté tajomstvá, ktoré človeka posilňujú a nasyčujú. O nich nabadúce. (Pavol Burda) ✕

Svätých neraz vnímame ako tých vzdialených, tých hore v nebi. Cirkev pritom už v prvých storočiach začala hovoriť o svätých aj tu na zemi. Ježiš Kristus ako hlava tajomného tela Cirkvi má svoje údy tak v nebi, ako aj na zemi.

Najmä o východnej liturgii sa hovorí, že je obrazom, ikonou nebeskej liturgie. Sväté písmo i liturgické texty opisujú dianie v nebi ako neprestajnú oslavu Boha, keď zaznieva zvolávanie Bohu: „Svätý, svätý, svätý!“ Svätý Bazil Veľký dokonca hovorí pri liturgii o sprítomnení nebeskej liturgie na zemi.

Ak si človek uvedomuje svoju hriešnosť, môže sa cítiť nehodný účasti. Slovo svätý zaznieva počas liturgie mnohokrát a kňaz pri pozdvíhovaní svätého chleba dokonca zvoláva: „Sväté svätým!“ Keďže Eucharistia je určená živým, istotne sa pri zvolaní „svätým“ nemyslí na svätých v nebi, ale na prítomných veriacich.

Grécke slovo *hagios* – svätý sa v Novom zákone nepoužíva len na označenie svätorečených jednotlivcov, ale aj Ježišom Kristom posvätených a povolaných jednotlivcov, ktorí s ostatnými „svätými“ vzývajú meno nášho Pána, Ježiša Krista (1 Kor 1, 2) a sú vďaka krstu posvätení Svätým Duchom a zjednotení s Kristom.

Cirkev svätých tak netvorí len svätí v nebi, ale aj členovia Cirkvi tu na zemi. Výraz „spoločenstvo svätých“ ako vyjadrenie pre mystické spojenie živých a zosnulých v jednom spoločenstve s Kristom sa po prvýkrát objavuje v diele *Poučenia pre kandidátov na krst sv. Niketasa z Remesiany*.

Tento biskup z konca 4. storočia v dnešnej Belej Palanke v Srbsku bol propagátorom latinčiny, no aj Najsvätejšej Trojice. Cirkev definuje ako „zhromaždenie všetkých svätých“, ktoré spája mystickým putom „všetkých, ktorí sú v Božej milosti“, živých i mŕtvych, v nádeji a láske. Niketasa majú v úcte tak na západe, ako aj na východe. Rumunská pravoslávna cirkev ho považuje za jedného zo svojich zakladateľov.

Viera v „spoločenstvo svätých“ sa potom stala súčasťou *Apoštolského vyznania viery*. Naše *Veľké vyznanie viery* tento termín neobsahuje, hovorí o jednej svätej... Cirkvi. Základom spoločenstva svätých je láska, ktorá „nehľadá svoj prospech“ (1 Kor 13, 5), ale podnecuje veriacich, aby „všetko mali spoločne“ (Sk 4, 32), aby aj svojimi darmi slúžili tým, ktorí to najviac potrebujú.

Veriaci človek sa už nemusí cítiť ani osamelý, ani nehodný. A to nielen keď vstúpi do chrámu, rovnako vo svojej každodennosti. Vďaka svojej viere a posväcujúcej milosti je aj on členom tohto nádherného spoločenstva vzájomnej solidarity a lásky, jednej veľkej rodiny. ✕

ADRIANA ČOVANOVÁ

ESTETIKA CHRÁMU

Vojst' do chrámu neznamená len prekročiť prah budovy. Okrem príjemného chladu múrov nás ovanie vôňa ka-

didla či sviec a ohromia klenby, pod ktorými sa cítime nepatrni a naplno vnímate, že existuje niečo, čo nás presahuje. Je jedno, či vstúpime do monumentálnej Sagrady v Barcelone, do hociktorého zo stoviek chrámov v Ríme alebo do ticha malej cerkvi v zapadnutej dedinke, všade ucítite, že architektúra tu prestáva byť len chladným kameňom, ale stáva sa vizuálnou modlitbou. Sakrálny dizajn nám pripomína dôležitú pravdu: krása nie je luxus, ale potreba duše.

S otázkou, či teda viera naozaj potrebuje honosné oltáre, ikony zdobené kvetmi, vyšívané zástavy, či kde je hranica medzi krásou a gýčom a kto má všetko toto v chrámoch na starosti, sme sa obrátili na sestry sakristiánky v prešovskej katedrále a otca Michala Pavliška, ceremoniára vладыку Jonáša.

„Keď hovoríme o estetike chrámu, o kráse, o výzdobe, je dôležité pamätať na to, čomu nás učia aj cirkevní otcovia. Oni nikdy nepozerali na krásu chrámu iba ako na estetickú záležitosť, ale vždy ako na obraz nebeskej reality, miesta Božieho prebývania. Teda na obraz krásy samotného Boha, ktorý je jej autorom. Už u mnohých ranokresťanských a stredovekých mysliteľov vidíme, že chrám bol naozaj vždy miestom, kde sa nebo spájalo so zemou. Všetko v chráme nám má pomáhať k tomu, aby sme sa tam cítili ako v inom svete, aby sme cítili, že sme vstúpili do priestoru, ktorý je nadzemský, nadreálny, nebeský. Chrátová architektúra, svetlá, výzdoba, sviečky, vôňa kadidla – to všetko má pozdvihnúť myseľ veriaceho človeka k nadmyslovým veciam. Eusébius z Cézarey opisuje nádheru chrámu ako pozemský obraz nebeského Jeruzalema. Krása v chráme však nie je cieľom sama osebe, ale má viesť k úžas nad Božou prítomnosťou a k úcte k nej,“ vysvetľuje otec Michal. Spoločne so sestrou Tarzíciou a sestrou Janou dbá na estetiku katedrálneho chrámu v Prešove a mimo svojich pracovných povinností zabezpečuje jeho výzdobu na veľké sviatky, predovšetkým Vianoce a Paschu. „Vtedy je chrám vyzdobený najviac, aby každý, kto doň vstúpi – hoci aj ne-

veriaci –, na prvý pohľad zistil, že sa deje niečo výnimočné.“ Samozrejme, chrámy sa zdobia aj na iné príležitosti – menšie sviatky, slávnostné prijatie Eucharistie, archijerejské liturgie, vysviacky kňazov... Kvetý do katedrály na Vianoce a Paschu zabezpečuje cez svojho známeho z veľkoskladu z Košíc otec Michal, bežne cez rok sa chrám zdobí kyticami, ktoré obetujú veriaci – zo sobášov, pohrebov, narodeninových osláv alebo len tak z vdaky Bohu, Bohorodičke či svätým a blahoslaveným. Sestra Jana objasňuje, že tými sa zdobia hlavne ikony v zadnej časti katedrály a kaplnka s čiernou Madonou. Kým kedysi bolo bežným zvykom zdobiť chrámy kvetmi zo záhradiek veriacich, hlavne gladiolami, cíniami a pivóniami (tzv. *rusadelnými* ružami), dnes sa už od tohto zvyku pomaly upúšťa a aj v dedinách sa cerkvi zdobia prevažne kupovanými kvetmi. „V chrámoch však v žiadnom prípade nemajú miesto umelé kvety,“ upozorňuje otec Michal, „tie sú absolútne neprípustné. Sušené kvety sa v našich cerkvách vyskytujú skôr zriedka, ale použiť sa môžu. Zo živých kvetov sa treba vyhýbať tým s prenikavou a ťažkou vôňou, najmä ľaliám, ktoré môžu dráždiť nielen alergikov.“ V pôstnom období kvety ustupujú do úzadia, aby vynikol kríž. Ten býva v moderných aranžmánoch na tretiu pôstnu nedeľu ozdobený predovšetkým červenými ružami, čo podčiarkuje symboliku Kristovho utrpenia a vyliatej krvi. Inak sa v chrámoch preferujú skôr svetlé a biele kvety.

S cykлом liturgického roka nesúvisí len kvetinová výzdoba, ale aj farby kňazských rúch a oltárnych plachiet. „Liturgické farby, ako ich poznáme dnes, sú záležitosťou neskoršieho dáta,“ objasňuje Michal Pavliško, „spočiatku sa v Cirkvi používala len svetlá farba, teda buď zlatá, alebo biela, a tmavá, teda čierna, prípadne tmavobordová. V súčasnosti je už farebná škála rúch naozaj bohatá, pretože používame aj modré, svetločervené a zelené odtiene.“ Zelená farba sa používa na sviatok Päťdesiatnice (Zostúpenia Svätého Ducha) počas celého týždňa, modrá je vyhradená na mariánske sviatky vrátane obdobia predsviatkov a posviatkov. Svetločervená symbolizuje krv mučeníkov a oblieka sa na dni ich spomienky, napríklad na sviatok blaženého vladyku Pavla Petra Gojdiča. Medová (tmavozlatá) sa niekedy využíva počas Filipovky ako alternatíva k bielej či zlatej. V našej tradícii sa už vyše dve

desaťročia, asi od roku 2005, nepoužíva čierna farba. Nahradila ju tmavobordová (*bahriana*), ktorá sa využíva počas pôstu, na Veľký piatok a pri pohrebných obradoch.

Za krásou kňazských rúch aj oltárnych plachiet sa skrýva tichá a obetavá práca. „V minulosti boli oltárne plachty často ručne vyšívané alebo háčkované, dnes prevládajú brokátové látky, ktorých výber často závisí od vkusu kňaza a možnosti farnosti,“ hovorí otec Michal. V prešovskej katedrále je touto vzácnou službou poverená sestra Tarczícia, sakristiánka, ktorá slúži v katedrále už štyridsať rokov a šije nielen rúcha pre miestnych kňazov, košeľe pre miništrantov, oltárne plachty a zástavy do chrámu, ale zabezpečuje rúcha aj pre iné farnosti. A hoci jej skromnosť nedovolí chváliť sa, jej spolusestra Jana prezrádza, že jej práca putovala aj za oceán – do Ameriky. Remeslo prebrala sestra Tarczícia od star-

ších spolusestier, sestry Eufémie a sestry Emílie. Práca s týmito materiálmi si vyžaduje nielen zručnosť, ale aj praktické skúsenosti. Napríklad v minulosti sa rízy nemohli prať v práčke pre papierové výstuže v ručne robených krížoch. Dnes sa už používajú moderné materiály z Ukrajiny či Poľska, ktoré sú trvácnejšie a praktickejšie, hoci aj tie vedia prekvapíť, napríklad nečakanými flakmi, ktoré zmizli až po prvom namočení, ako spomína sestra Tarczícia. Za štyridsať rokov služby v sakristii katedrály zažila už siedmich vladkov a každý z nich zasiahol svojou osobnosťou aj do chrámovej výzdoby. Kým za vladyku Jána Hirku pred tridsiatimi rokmi sa kvetmi zdobil ešte aj samotný prestol, v nedávnych časoch nastal skôr opačný trend a tendencie odstrániť kvety z chrámu takmer úplne.

„V byzantskom obrade nemáme predpisy ohľadom kvetinovej výzdoby chrámov, v našich typikonoch ani liturgických knihách som sa nestretol s usmerneniami, ktoré by sa tejto problematike venovali. Západná cirkev však takéto normy má – sú uvedené v knihe *Caeremoniale episcoporum*. V nej môžeme nájsť smernice, ktoré určujú aj pravidlá na kvetinovú výzdobu,“ hovorí otec Michal a dodáva: „Hoci v našej cirkvi presné pravidlá nie sú, vždy sa treba snažiť skôr o vznešenú jednoduchosť ako o prehnaný prepych.“

Lebo hoci sa trendy, materiály aj vkus menia, nič z toho tu nie je na to, aby pútalo pozornosť na seba, ale aby otvorilo srdce na stretnutie s tajomstvom. Krása totiž v Cirkvi nikdy nebola iba ozdobou... Nech je teda každý upravený oltár, každá kytica položená pred obraz či ikonu a každá zapálená svieca pozvaním k tomu, aby sme vnímali svet okolo seba ako zrkadlo Božej vznešenosti a majestátu. ✝

ADRIANA ČOVANOVÁ

BEZ NUDY A BEZ SIGNÁLU

Aj keď o Juskovej Voli viem už veľmi dávno, donkonca som ju pár rokov mala v mene prešovského arcibiskupa metropolitu v zriaďovateľskej pôsobnosti, moja osobná skúsenosť s ňou bola, úprimne, dosť limitovaná. Asi ako väčšina z nás, ktorí poznáme cestu do Juskovej len preto, lebo tam raz za rok odvezieme deti do tábora alebo sa tam v rámci turistického dňa vyberieme vyvetrať batohy a svedomie.

Tak aj ja. Z minulosti si v súvisi s Juskovou Volou pamätám len to, že som tam odprevádzala najskôr dcéru, potom aj najmladšieho syna do tábora, a dva turistické dni s vladykom, kde som sa však sústredila hlavne na to, aby som v dave rozšantených behajúcich detí nestratila tie svoje.

Takže ísť tam len tak – bez manažovania, bez detí, bez náhlenia – bol úplne iný pocit. Taký intenzívny, ako len vie byť pocit, keď mu dáme šancu preniknúť nás naplno. Keď sa sústredíme len naň, len na to Božie „tu a teraz“, bez zbytočných a malicherných starostí.

Nemám ani poriadne pripravené otázky, neviem, ako to tu funguje, ako je to rozdelené a čo tu robia všetci tí ľudia v bežný deň, keď tu práve nie je dvesto detí. Viem len, že ma na stanici vo Vranove čaká otec Michal Jančíšin, kňaz, riaditeľ, manažér, človek, ktorý už piaty rok drží pevnými rukami tento stroj v chode. A keď nám donesie jeho manželka Martinka do pracovne čaj z domácej mäty a domáci ovocný koláč, môžem sa spýtať na to základné.

Kam som to teda prišla?

„Dôležité nie je iba kam, ale aj kedy,“ začne otec Michal, „je to výborný čas, pretože práve pred dvadsiatimi rokmi, v roku 2006, tu bola zriadená cirkevná škola v prírode a centrum voľného času. Oslavujeme dvadsať rokov existencie a celý tento rok je poznačený výročnými aktivitami.“

Dobre. A čo tu bolo pred tými dvadsiatimi rokmi? Nestavalo sa predsa na zelenej lúke.

„Nie, stál tu funkčný pioniersky tábor pre deti z tzv. trojuholníka smrti okolo *Chemka Strážske*, prostredia zamoreného nebezpečnými polychlórovanými bifenylmi. Bol to vlastne tábor na regeneráciu pre deti robotníkov tohto podniku. Po páde režimu priestor fungoval ako škola v prírode a istý čas bol majetkom Prešovského samosprávneho kraja. A keď vladykovi Jánovi Babjakovi skrsla v hlave myšlienka vytvoriť miesto pre mladých, kde by sa mohli stretávať a formovať, a začal ho intenzívne hľadať, vtedajší predseda PSK pán Chudík mu ponúkol túto budovu.“

Nastahovať sa do hotových priestorov by bol asi veľmi ideálny scenár.

„Samozrejme, papier je jedna vec, realita druhá. Po realizácii nevyhnutných právnych záležitostí sa pristúpilo k rekonštrukcii, aby sem deti vôbec mohli prísť. Tá trvala zhruba dva roky. V jednotlivých etapách sa vybudoval obytný priestor pre riaditeľa, odstránila sa pôvodná strecha a nadstavením poschodia vytvorili ďalšie ubytovacie priestory, spojením dvoch budov vznikol priestor na kaplnku, začali sa zateplovacie práce, kompletná rekonštrukcia kuchyne, kanalizácie, čističky odpadových vôd, modernizácia plynovej kotolne. Postupne vznikali nové triedy a pracovné miestnosti, spoločenská miestnosť, dve zastrešené terasy, zlikvidoval sa bazén, ktorý by bolo pri deťoch veľmi náročné prevádzkovať. Zrealizovala sa rekonštrukcia chatiek a kopa drobných projektov (ako napríklad fotovoltacké panely na hlavnej budove) a ako zatiaľ posledné sme v roku 2021 postavili veľké multifunkčné ihrisko.“

Koľko detí priemerne môžete prijať a aké aktivity im ponúkate?

„Každý mesiac je špecifický. Gro našej činnosti sú letné stretnutia mladých. Vtedy ideme do režimu, ktorý nám ustanovuje zákon, to znamená 130 účastníkov a približne dvadsaťčlenný tím. Hlavná budova má kapacitu 100 ľudí, chatky 80, čiže teoreticky môžeme ubytovať až 180 ľudí, ale tento počet je už nad kapacitný rámec kuchyne, ktorá pojme maximálne sto ľudí. Naši klienti – lebo ja ich všetkých volám takto – chodia na obed na dvakrát. Keby sme počet navýšili, kuchyňa by to neutiahla. Kým by sa tretia várka dostala k obedu, tá prvá by už bola hladná. A zistili sme, že aj kvôli bezpečnosti detí a rozdelení do skupíniek nám menší počet vyhovuje viac. V tomto radšej nechceme tlačiť na pílu.“

Leto má vlastnú zabehnutú dynamiku a hoci sa tu premelú stovky detí, počula som, že najvyťaženejšie mesiace sú pre vás skôr máj a jún. Čo ponúkate v rámci nich?

„Sme šití na prácu pre deti a mladých, dokonca existuje koeficient, ktorý nám určuje, maximálne koľko dospelých tu môžeme mať. Nesmie ich byť veľa, lebo by nás vyradili zo siete škôl a školských zariadení. Mali sme napríklad problém, keď sme sa zapojili do pomoci Ukrajine a ubytovali sme tu mamičky s deťmi. Dostali sme avízo, že v poriadku, pomáhať môžete, ale ak nenaplníte koeficient na deti a mladých, budete zo školských zariadení vyčiarknutí.“

Na lepšie vysvetlenie si to poďme nejakو rozkategorizovať.

„Dobre, tak poporiadku. Hlavná budova a všetky tieto priestory, to je cirkevná škola v prírode. Má právnu subjektivitu, vlastné IČO, DIČ. Jej primárnym poslaním je poskytovať stravu a priestory. Druhá zložka, ktorá má takisto právnu subjektivitu, je centrum voľného času. To vytvára program a všetky ostatné aktivity. Ja rozdeľujem – možno nie celkom správne – klientov na tých, ktorým zabezpečujeme stravu, ubytovanie aj program my, a tých, ktorí si program a dozor nad deťmi vykonávajú sami, od nás chcú len ubytovanie, stravu, prípadne nadštandardné služby, ako je napríklad príprava ohniska, aby si mohli opekať, či požičanie lôpt, interaktívne tabule, premietacky...“

Rozumiem. Aké programy tu teda bežia pre, predpokladám, primárne

gréckokatolícku klientelu, a kto sú tí „zvonka“, čo využívajú vaše služby?

Najdôležitejšia aktivita, bez ktorej by sme to tu nedali, je animátorská škola. Je to dvojročná formácia, ktorej cieľom je formovať mladých na prácu s mladými. Stretávajú sa na tzv. *víkendovke* raz do mesiaca a na konci, keď by mali mať minimálne osemnásť rokov, dostanú certifikát. Je to oficiálne zastrešované cez ministerstvo školstva, vedy a výskumu. Na predstavu, ročne potrebujeme len tu u nás na aktivity centra zhruba tisíc animátorov. Sú to dobrovoľníci bez nároku na honorár. Vedú nám letné stretnutia mladých, ale nielen to. Teraz sme napríklad mali *Turistický deň*, na ktorý prišlo asi 1 200 ľudí a pomáhalo nám s ním 53 animátorov. Ale ich službou nie je pomáhať len nám v centre, ale aj kňazom doma vo farnosti. A keďže po získaní certifikátu majú spravidla osemnásť rokov, zväčša sa

rozprchnú na vysoké školy a otvárajú sa im dvere, aby mohli animátorsky pomáhať aj inde. Záujem o túto animátorskú školu je obrovský, tohto roka sme zhruba 25 ľuďom dokonca odmietli prijať prihlášky, lebo ich z kapacitných dôvodov nie sme schopní prijať. Okrem stretnutí animátorov máme celoročne víkendové stretnutia mládeže podľa dekanátov. Ich zmyslom je, aby sa deti z dekanátov stretli a spoznali. Potom tu máme rôzne kurzy, napríklad kurz *Zbav nás zlého*, *Kurz Filip*. V máji nás čakajú školy v prírode, v septembri – októbri zas duchovné cvičenia.“

Otec Michal si sadá k stolu, otvára počítač a číta, čo všetko zatiaľ absolvovali a čo ich ešte čaká. V januári a februári pravidelne vítajú nadaných matematikov zo združenia *Strom* a združenia *Riešky*, v januári organizujú plesy pre animátorov, ktoré sa tešia veľkej obľube, pri-

chádzajú k nim evanjelickí mladí pred konfirmáciou, katolícka mládež pred birmovkou, pre tú našu zas organizujú zimné a jarné tábory, čochvíľa privítajú deti z Ukrajiny, v jeseni sa tu bude konať kňazský deň a vladyka sa tu plánuje začať pravidelne stretávať s kňazmi do desať rokov kňazskej služby... Na konci dlhého zoznamu sa otec Michal usmeje, že voľné víkendy v Juskovej sú štandardne len dva – Vianoce a Pascha. A keď dodá, že v rámci týždňovej celozávodnej dovolenky musia so zamestnancami riešiť veci, ktoré sa za plnej prevádzky riešiť nedajú, zabliká mi v mysli slovo psychohygiena a v duchu poľutujem všetkých, ktorí sa tomuto centru zasvätili doslova celí. Veď už len také stravovanie. Keďže ministerstvo vydáva presné normy na detskú stravu, kde musí byť jeden deň kuracie mäso, jeden deň bravčové, jeden deň múčnik a každý týždeň sa s novým turnusom opakovať to isté, zamestnanci sa tu chtiac-nechtiac stravujú síce zdravo, ale dosť monotónne. A keďže sa tu na rozdiel od školských jedální vydáva jedlo päťkrát denne, pobaví ma informácia, že kvalifikačným predpokladom na miesto kuchárky v Juskovej Voli je vodičský preukaz. 😊

Kuchárka totiž potrebuje vydať aj večeru o osemnásť a posledný autobus do dediny odchádza o 16.30. Momentálne tu pracuje päť kuchárov v dvojzmennej prevádzke a tri upratovačky, ktorých práca je takisto veľmi rutinná – po každom turnuse izby upratať, vydezinfikovať, vyprať bielizeň a uteráky. Ďalším zamestnancom je školník na všetky nevyhnutné

práce, vedúca jedálne, ekonómka a sekretariát, v rámci ktorého manželka otca Michala komunikuje s klientmi, prijíma ich, ubytováva, rieši ich požiadavky a kopu byrokratickej papierovej práce. Duchovným správcom centra je aktuálne otec Peter Koršňak. Predchodcom otca Michala na tejto pozícii bol dlhé roky otec Erich Eštván, pred ním otec Ivan Bojčuk a úplne prvým riaditeľom centra bol otec Rastislav Višňovský.

Po obede ideme s otcom Michalom pozdraviť kuchyňu, v ktorej práve odoberajú vzorky z jedla, ktoré sa musia tri dni uschovávať v chladničke kvôli prípadnej kontrole z hygieny. Hoci tá k nim zavíta dvakrát – trikrát do roka, proces odoberania vzoriek sa musí striktne dodržiavať každý deň. Jedáleň je zaplnená nepočujúcimi deťmi z MŠ v Prešove, ktoré sú tu tento týždeň v škole v prírode. To sú tí externí malí klienti, ktorým centrum zabezpečuje ubytovanie a stravu.

Vonku je krásne májové počasie, otec Michal mi ukazuje súkromné aj verejné priestory centra a ja sa snažím čo najintenzívnejšie nadýchať tej pokojnej atmosféry, čo ma obklopuje spolu so šumom okolitých lesov a vôňou jari. Pozrieme si nové logo centra, ktoré vytvorili na tohtoročné výročie a ktorého autorom je syn otca Rínička Samuel, otec Michal mi predstaví svoju víziu rekonštrukcie detského ihriska s preliezačkami a šmýkačkami a posťažuje sa na vysokú borovicu uprostred trávnik, ktorá síce vytvára nádhernú kulisu a v lete tieni, no pre riziko zvrútenia konárov aj celého stromu ju musia zrezať. Zdravie a bezpečnosť detí je nadovšetko. Otec Michal síce hovorí, že záchranku museli volať iba párkrát a nešlo o nič vážne, ale smeje sa, že deti sú schopné vymyslieť naozaj čokoľvek. Spomína na prípad dievčiny, ktorá vyliezla na strešné okno, kam je reálny problém dostať sa, a sedela tam s nohami visiacimi z okna, či chlapca, ktorý doniesol softbalovú pištoľ a na smrť vydesil učiteľku, alebo dievčatá, ktoré kulmou a fénom na vlasy vyhodili ističe v polovici budovy 😊. Nič z toho však pracovníkom centra neberie úsmev ani elán do práce.

Je niečo, čo vám spôsobuje vrásky na tvári?

„Existuje jedno číslo, je to kód školy

a označuje úroveň vzdelávania, teda primárne vzdelávanie, nižšie sekundárne atď. Pri všetkých projektoch, ktoré školsťo robí, sa udáva toto číslo. Lenže my ho nemáme, lebo nie sme ani primárne vzdelávanie, ani iné. To znamená, že ak chcem napísať projekt, nejakú výzvu, ktorú školsťo vyhlási, nemám to číslo, čiže nie som oprávnený žiadateľ. Písal som aj na ministerstvo, povedali, že mi ho priradia, lebo patríme do sekcie škôl. No zo zákona musím podávať každý mesiac výkaz o počte žiakov, a ak ich v tom mesiaci nemám a výkaz nepodám, číslo mi automaticky odoberú.“

Na koho sa teda obraciate, keď niečo potrebujete?

„Oslovujem všetky iné inštitúcie, kde sa toto číslo nevyžaduje. To znamená rôzne programy pomoci, poisťovne, banky... Napríklad teraz sme vďaka VÚB banke získali knižnicu a vďaka zbierke jej zamestnancov aj knihy do nej, za čo sme veľmi vďační.“

Ďakujem za príjemný deň. Ostalo nám ešte niečo, čo nebolo povedané?

„Nebolo poďakované vladykovi Jonášovi. Veľmi si vážime jeho blízkosť a povzbudenie, ktoré od neho cítime. A hlavne nebolo poďakované rodičom za to, že k nám posielajú svoje deti, a deťom za to, že k nám chcú prísť. Dostávame spätnú väzbu, že z tých šiestich dní u nás čerpajú veľmi dlho. A z toho sa ja osobne teším najviac.“

A môj vlastný pocit z tohto miesta? Všetko tu má hlavu a pätu, či sa rieši logistika kurzov, či kontrolujú ihriská. Desať kilometrov za mestom sa síce končí asfalt aj mobilný signál, ale rozhodne nie ten správne svieži život. ☺

PREMENY CYRILU-METODSKEJ TRADÍCIE

V GRÉCKOKATOLÍCKOM SAKRÁLNOU UMENÍ 19. STOROČIA

Obnova cyrilo-metodskej tradície medzi jednotlivými cirkvami v stredoeurópskom regióne bol veľmi pomalý proces. Pokiaľ pre katolíkov a pravoslávnych v krajinách juhovýchodnej Európy mal cyrilo-metodský kult dôležité postavenie, v našom regióne mal až do 19. storočia skôr okrajový význam. Sviatok solúnskych bratov sa v Katolíckej cirkvi až do roku 1880, keď pápež Lev XIII. vydal encykliku *Grande munus*, oslavoval len na lokálnej úrovni. Ruská pravoslávna cirkev ho do svojho kalendára zaviedla takisto až v roku 1863.

Medzi gréckokatolíckmi Mukačevskej a Prešovskej eparchie v prvom období nemala cyrilo-metodská tradícia náboženský kultový význam. Ich misia na našom území bola vnímaná ako argument v zápase o zachovanie jazykových a národnostných práv proti zásahom uhorskej vlády.

V Mukačevskej eparchii sa preto v tom čase začala upevňovať priam „mytologická“ tradícia, podľa ktorej bolo toto biskupstvo priamym nástupcom jedného zo siedmich biskupstiev založených svätým Metodom v Panónii.

Obnova cyrilo-metodskej tradície sa v 19. storočí neodohrávala len na úrovni politiky, tlače či národného hnutia, ale výrazne aj vo výtvarnom umení. Obraz sa stal účinným médiom identity tam, kde bola jazyková alebo kultúrna manifestácia obmedzená. Prvé umelecké spracovania cyrilo-metodskej témy vychádzali z podnetov širšieho stredoeurópskeho prostredia v rámci uhorského a habsburského kultúrneho okruhu.

V roku 1843 vydáva Michal Lučkaj v Budíne známe dielo *Historia Carpato-Ruthenorum* (*Dejiny karpatských Rusínov*). Primárnym cieľom Lučkaja

bolo na základe zozbieraných historických dokumentov Mukačevského biskupstva obhájiť starobylosť byzantského obradu. Lučkaj predstavuje cyrilo-metodskú tradíciu ako historický „rodný list“. Dokazoval, že gréckokatolíci nie sú v Uhorsku hosťami, ale dedičmi apoštolskej tradície, ktorá tu bola skôr než uhorský štát. V tom istom roku sa stáva prešovským biskupom Jozef Gaganec, dovtedajší borsódsky dekan a farár v Hejőkeresztúru neďaleko Miškovca. Celé toto územie náležalo až do začiatku 20. storočia do Prešovskej eparchie a bolo osídlené rusínsky a slovensky hovoriacim obyvateľstvom. Centrom rusínskeho hnutia sa stáva Prešov, kde v roku 1850 Alexander Duchnovič založil *Literárny spolok prešovský*, ktorý zaštitil biskup Gaganec. Krátko nato v roku 1852 Józef Boda namaloval ikonostas v chráme v obci Hejőkeresztúr, ktorý bol v roku 1900 nahradený novým, ale jeho opis sa zachoval v zápisnici z kanonickej vizitácie Prešovského biskupstva z roku 1877. Ikonografickou raritou tohto ikonostasu bolo, že na jednom krídle kráľovských dverí sa popri Zvestovaní nachádzal aj obraz svätého Cyrila a Metoda. Ide o prvý doložený výskyt

СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИЙ.
Оригинальный снимок съ стѣнной живописи Кирилла Фенцика
въ Мукачевской церкви.
(Изъ „Крестнаго Мѣсяцеслова“ на 1892. годъ.)

ich postáv na ikonostase v prostredí Prešovskej eparchie. Zvolená kompozícia bola teologicky výrečná: apoštolí Slovanov sú vložení do tajomstva Vtelenia ako tí, ktorí priniesli Božie slovo slovanským národom.

Napätie medzi uhorským štátom a gréckokatolíckmi sa prejavilo aj v roku 1874, keď minister Ágoston Trefort navrhol zavedenie latinky namiesto cyriliky a prechod z juliánskeho na gregoriánsky kalendár. Návrh narazil na široký odpor.

V tomto kontexte vzniklo pred 150 rokmi – v roku 1876 – významné dielo maliara Ignáca Roškoviča, rodáka zo Slavkoviec. Obraz svätých Cyrila a Metoda predstavuje výraznú umeleckú reakciu na dobové tlaky. Je unikátny aj tým, že obsahuje jediný doložený autorov podpis v cyrilike. Predpokladá sa, že ho objednal Július Drohobeczský, vtedajší užhorodský biskupský archivár, katedrálny zbor majster a prefekt seminára, a neskorší gréckokatolícky biskup v chorvátskom Križevci.

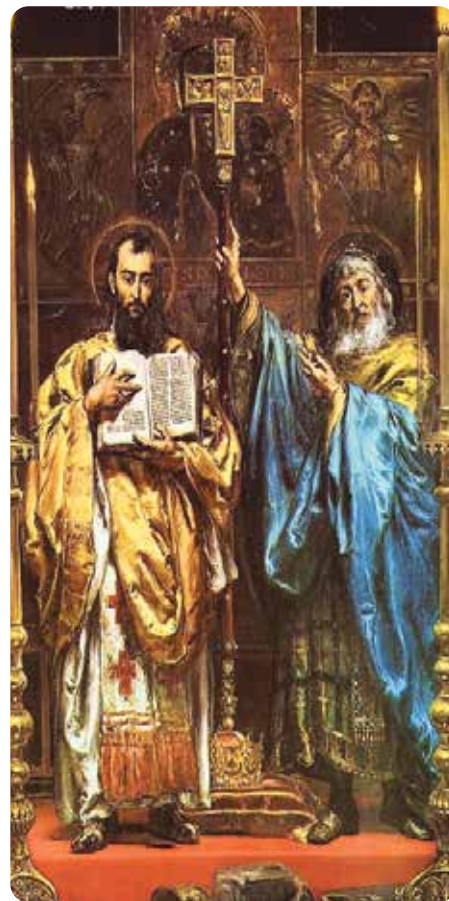
V tomto duchu namaloval o desať rokov neskôr Cyrila a Metoda aj Július Kornél Fencik v apside mukačevského chrámu. Oboch bratov taktiež

zobrazil s biskupským omoforom. Nástenná maľba sa nezachovala. Dobová fotografia tohto diela bola uverejnená v decembrovom vydaní časopisu *Lístok* z roku 1891. Na Fencíkovom vyobrazení svätci stoja na vyvýšenom skalnatom podstavci, čo symbolizuje pevný základ viery a vzdelanosti. Uprostred držia veľký trojramenný kríž s ukrižovaným Kristom. Je to symbol ich spoločnej misie a spojenia východnej tradície s kresťanskou vierou. Svätý Metod drží v rukách evanjelium, v ktorom sú v cyrilike vpísané úvodné slová Jánovho evanjelia: „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha.“ Svätý Cyril drží pergamenový zvitok, na ktorom je v cyrilike uvedený citát z Knihy prísloví: „Počiatok múdrosti je strach pred Hospodinom“, doplnený o jednotlivé písmená cyrilikej abecedy.

Cyrilo-metodská tradícia sa tak v 19. storočí prostredníctvom umenia postupne vracala do života gréckokatolíkov – nielen ako historická spomienka, ale ako živý prvok identity, viery a kultúrnej sebaobrány.

V tomto duchu namaloval o desať rokov neskôr Cyrila a Metoda aj Július Kornél Fencik v apside mukačevského chrámu. Oboch bratov taktiež zobrazil s biskupským omoforom. Nástenná maľba sa nezachovala. Dobová fotografia tohto diela bola uverejnená v decembrovom vydaní časopisu *Lístok* z roku 1891. Na Fencíkovom vyobrazení svätci stoja na vyvýšenom skalnatom podstavci, čo symbolizuje pevný základ viery a vzdelanosti. Uprostred držia veľký trojramenný kríž s ukrižovaným Kristom. Je to symbol ich spoločnej misie a spojenia východnej tradície s kresťanskou vierou. Svätý Metod drží v rukách evanjelium, v ktorom sú v cyrilike vpísané úvodné slová Jánovho evanjelia: „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha.“ Svätý Cyril drží pergamenový zvitok, na ktorom je v cyrilike uvedený citát z Knihy prísloví: „Počiatok múdrosti je strach pred Hospodinom“, doplnený o jednotlivé písmená cyrilikej abecedy.

Cyrilo-metodská tradícia sa tak v 19. storočí prostredníctvom umenia postupne vracala do života gréckokatolíkov – nielen ako historická spomienka, ale ako živý prvok identity, viery a kultúrnej sebaobrány. ☪

MARCELA ŠKULTÉTYOVÁ

ZOSTAŤ SÁM SEBOU

„Rozmýšľam, či som niekde neurobila chybu aj ja,“ povedala mi raz klientka, keď sme rozoberali problémy v jej manželstve. Chcela som namietat', pretože som naozaj nevidela v jej správaní dôvod, prečo sa jej manžel správal tak, ako sa správal. Ona však hneď pokračovala: „Keď sme spolu chodili, bola som celkom iná. Toto už nie som ja, nespoznávam sa... Napadá mi, že som sa prestala smiať.“

Kedy sme o tom spolu hovorili ďalej, pochopila som, prečo sa zmenila aj prečo sa prestala smiať, prečo sa stala takou vážnou dospelou ženou, akou je teraz. Uvedomila som si však aj to, že táto zmena by naozaj mohla vysvetľovať mnoho z manželovho terajšieho správania. Žena, ktorú si bral, mu vyhovovala, potreboval ju takú, aká bola. Možno práve jej smiech bol pre neho tým najdôležitejším.

Nechcem teraz hovoriť o tom, že je ľahké smiať sa, keď je človek slobodný a nemá starosti ani povinnosti. Ani o tom, že práve dotyčný manžel spôsobil, že jeho žena začala brať život príliš vážne. Chcem hovoriť o niečom inom: „Toto už nie som ja.“

Vybavujú sa mi teraz rôzne návody z populárno-náučných kníh, ktoré upozorňujú na to, že partneri by sa mali aj po svadbe starať o svoj vzťah, aby zostali pre toho druhého príťažliví, že by mali tomu druhému rozličnými spôsobmi prejavovať svoj záujem a svoju lásku, že by sa mali starať o zdokonaľovanie samého seba na duševnej úrovni, aby nestratili príťažlivosť. Vôbec si však neviem spomenúť, že by som bola niekde čítala, že človek musí zostať predovšetkým sám sebou. Počúvala som však o tom v poradni často a mnohé výroky mi zostali v pamäti ako vzorové.

„Keď človek hrá nejakú rolu, mína na to strašne veľa síl a už mu potom nezostáva na iné...“ Slová klientky, ktorá roky žila podľa požiadaviek svojho okolia a potláčala samu seba.

„Milujem ho, ale cítim, že sa k nemu nemôžem vrátiť. Pri ňom som to už nebola ja. Už to bolo veľmi zlé... To nemôže byť dobrý vzťah, v ktorom človek nemôže zostať sám sebou“ – úvahy ženy, ktorá odišla

„Teraz cítim, že som to znova ja,“

povedala mi iná klientka, ktorá sa mi v priebehu terapie zmenila pred očami na nepoznanie.

od partnera po niekoľkých mesiacoch, plných najkrajších, ale aj najbolestivejších zážitkov.

„Teraz cítim, že som to znova ja,“ povedala mi iná klientka, ktorá sa mi v priebehu terapie zmenila pred očami na nepoznanie. Nie som maliar, ale v tejto súvislosti mi napadá analógia s prácou reštaurátora – pod rôznymi nánosmi sa znova objavilo pôvodné dielo autora.

Keď partneri vstupujú do vzťahu, snažia sa toho druhého zmeniť podľa svojich predstáv. Áno, človek by sa mal vo vzťahu, v manželstve meniť. Podľa mňa hlavným ukazovateľom dobrého vzťahu je to, že muž i žena v ňom „rastú“, že rozvíjajú svoje schopnosti. Ale je rozdiel, keď idem

podľa svojich vnútorných daností, a keď sa ma niekto snaží zmeniť podľa seba. Poznala som také vzťahy a dôsledok – muž dosiahol, že sa žena prispôsobila jeho predstavám, aby potom zistil, že takáto partnerka mu nevyhovuje.

Človek vo svojom živote plní mnohé úlohy a hrá mnohé roly. Inak sa správam ako manžel, inak ako otec, inak ako kamarát a celkom inak ako učiteľ. To sú moje roly. Ale pod tým všetkým som ja sám. A je fajn, keď toto moje „človečenstvo“ niekedy moja rola celkom neprekryje. Keď do toho, čo mi linkuje rola, dokážem vložiť svoju podstatu. Všetci sme si zažili učiteľov. Mne sa vynárajú dvaja z mojich vysokoškolských profesorov. Jeden vzorový prednášajúci, ktorého sme si akurát povinne „odsedeli“, a ako protiklad pani profesorka, ktorú sme vnímali ako staršiu kolegyňu, deliacu sa s nami o svoje skúsenosti. Ten prvý ako zopnutý vo svojom saku, tá druhá vkladajúca aj svoje ja.

Byť sám sebou je najväčším predpokladom využívania všetkých svojich schopností, ale hlavne vnútorných síl, základom pocitu spokojnosti v živote. (foto: pexels)

ADRIANA ČOVANOVÁ

VYSVEDČENIE JE LEN PAPIER

Koniec školského roka je v mnohých rodinách obdobím extrémneho napätia. Hoci by vysvedčenie malo byť len informáciou o procese učenia, v našej kultúre sa z neho stal nástroj, ktorý definuje hodnotu dieťaťa aj kvalitu rodinných vzťahov. Psychológovia však upozorňujú na to, čo naši rodičia kedysi nevedeli, ale my dnešní by sme už vedieť mali – že strach z reakcie rodičov je pre dieťa ničivejší než zlé známky.

Dieťa sa totiž málokedy bojí známok samotných. Bojí sa sklamania v očiach rodičov. Tento tlak neprejavuje len plačom, ale skrýva ho aj za podráždenosť, výbuchy hnevu, mlčanie, bolesti brucha či hlavy, problémy so spánkom či únik do mobilov a počítačových hier. Dieťa často nevie pomenovať, čo prežíva, iba cíti, že zlyhalo. Racionálny pohľad však hovorí jasne: úzkostné dieťa sa neučí efektívne. Ak prežíva chronický stres z výkonu, jeho mozog sa prepína do režimu „prežitia“, čo blokuje logické myslenie aj pamäť. Tlakom na syndróm „čistých jednotiek“ teda paradoxne jeho akademické výsledky dlhodobo zhoršujeme.

Nie je náhodou, že v období vysvedčení pribúdajú telefonáty na krízové linky pomoci. Aj odborníci z IPčka upozorňujú na to, že niektoré deti prežívajú obrovský strach a boja sa ísť domov. Je to alarmujúce. Práve v takých chvíľach potrebujú rodičia zostať bezpečným prístavom. Pre emocionálny vývin dieťaťa je kľúčové vedomie, že ich podpora je bezpodmienečná. Vety typu: „Spolu to vyriešime“ alebo „Mám ťa rád, nech máš hocijaké známky“ budujú vnútornú stabilitu dieťaťa, ktorá je pre úspech v živote dôležitejšia než školský priemer.

Ako teda zvládnuť ten vyhrotený 30. jún, ak nemáme doma génia alebo suverénneho premianta triedy? Namiesť trestov a „výhovných prednášok“ zvolíme empatiu. Opýtajme sa na jeho pocity. Ak je dieťa vypočuté, je ochotné

KRÍZOVÁ LINKA POMOCI IPČKO

☎ 0800 500 333

✉ poradna@ipcko.sk

Podporte nás

Príspejte na krízovú psychologickú pomoc.
Najvdácnejšie sú pre nás pravidelné dary, vďaka ktorým zvládneme aj ťažké obdobia.

IBAN:

SK39 1111 0000 0012 1187 8029

spolupracovať. Zisťujme príčinu výsledku, ktorý nás nepotešil. Nepochopené učivo? Konflikt s učiteľom? Nedostatok talentu na daný predmet? Únava?

Normalizujeme chybu ako nástroj učenia. V našej spoločnosti totiž vnímame chybu ako zlyhanie; v psychológii a vede je však chyba nevyhnutnou súčasťou procesu učenia. Ukážme dieťaťu, že neúspech nie je konečná stanica, len informácia o tom, kde treba zmeniť prístup. Každé dieťa má iné dispozície. Pre niekoho je trojka z chémie výsledkom obrovského sebazaprenia, zatiaľ čo iný má jednotku z matematiky „zadarmo“. Oceňme vytrvalosť a progres, pretože práve tieto vlastnosti – na rozdiel od známok – rozhodujú o úspechu v dospelosti. Na druhej strane, odborníci upozorňujú na pasce, ktorým sa musíme vyhnúť.

V prvom rade, porovnávanie so súrodencami či spolužiakmi je toxické, ničí sebavedomie a buduje pocit menejcnosti. Vety ako „Pozri sa na svojho brata“ alebo „Ostatní to zvládajú lepšie“ môžu v detskom srdci zanechať hlboké rany. Rovnako škodí materiálne vydieranie, pretože motivácia darom je krátkozraká. V starších filmoch sa bežne stretávame so scénou „Za vysvedčenie mi otec kúpi bicykel.“ Nie je to šťastný prístup, pretože nebuduje v dieťati pocit, že sa učí pre seba. Skúsme radšej spoločný zážitok (výlet, kino, slávnostný obed) ako oslavu konca určitej etapy, bez ohľadu na skóre. Úplným tabu by mali byť fyzické tresty, krik či dlhé mlčanie – ničia vzťahy aj motiváciu. Dieťa sa nezačne učiť viac, len sa naučí lepšie skrývať svoje problémy.

Prax ukazuje, že školský prospech nie je lineárnym ukazovateľom životného úspechu. Mnohí priemerní žiaci excelujú v živote vďaka sociálnej inteligencii, vytrvalosti alebo kreativitě – vlastnostiam, ktoré klasický známkový systém často nezachytí. Znamky sú vždy len odrazom toho, ako dieťa splnilo požiadavky konkrétneho učiteľa v konkrétnom čase. Našou úlohou nie je vychovávať „stroj na jednotky“, ale vyrovnaného človeka, ktorý vie, že u rodičov vždy nájde pochopenie a pomocnú ruku. Lebo áno, známky majú hodnotu. Ale dieťa má hodnotu nekonečne väčšiu. ∞

SAMUEL KOLESÁR

AKO SA PRÍRODA

NESTALA MODLOU

O kolo ochrany klímy je už dobrých pár rokov veľké haló. Špeciálne veľká časť mladej generácie je presvedčená, že musí spraviť všetko pre zastavenie otepľovania a „záchranu“ planéty.

Starostlivosť o svet, v ktorom žijeme, však nie je výmyslom posledných rokov. Už prvé kapitoly Knihy Genezis hovoria človeku ako o správcovi, ktorý má zverenej zemi vládnuť, obrábať ju a strážiť. Nie ničieť, ale zveľaďovať. Nikto by teda nemal byť ľahostajný k tomu, ako vyzerá krajina, ktorú dostal do opatery.

Problém nastáva vtedy, keď sa z prírody stáva modla. A z jej ochrany absolútna hodnota. V dnešnej sekularizovanej spoločnosti to nie je takým

prekvapením. Chesterton to vo svojej filozofii zhrnul už pred storočím: „Keď sa ľudia rozhodnú neveriť v Boha, neznamená to, že potom neveria v nič, ale stávajú sa schopnými uveriť v čokoľvek.“

Vtedy sa ľahko objavia hlasy, ktoré tvrdia, že ľudí je priveľa. A teórie či politiky, ktoré presadzujú reguláciu ich počtu. Človek však nie je žiaden škodca, Boh mu, práve naopak, prikazuje, aby sa plodil a naplnil zem. Čosi také totiž hlása aj radikálny ekologický aktivizmus, ktorý sa v mene ochrany klímy snaží vychovávať spoločnosť a prikazovať ľuďom, čo smú a čo nie. Často nevyberanými spôsobmi. Jeho výsledkom sú potom rôzne plošné nariadenia ako poplatky za

emisie či normy, ktoré spôsobujú v ekonomike neefektivitu a predražujú tovary a služby. Ľuďom tieto politiky znižujú životnú úroveň bez toho, aby im ponechali slobodu rozhodnutia.

Starostlivosť o stvorenstvo pritom v ideálnom prípade vychádza zvnútra. Človek, ktorý si váži svet okolo seba, nebude plytvať a žiť bezohľadne – koniec koncov, je to aj neekonomické. Nebyť ľahostajný, no zároveň nerobiť z prírody modlu, môže vyzeráť ako úzka cesta, no kresťania sú na také predsasť zvyknutí.

(foto: pexels) ∞

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

VÝPOVEĎ

JEDNOSTRANNÉ ROZHODNUTIE

„Chcem dať výpoveď.“ Táto veta často prichádza s úľavou. No práve v tej chvíli sa začínajú otázky, v ktorých má mnoho zamestnancov nejasnosti. Niektorí očakávajú viac, než mu zákon umožňuje, iní sa pripravujú peniaze len preto, lebo nepoznajú svoje práva.

Výpoveď je jednostranný právny úkon. Druhá strana s ňou nemusí súhlasiť. Ak podá výpoveď zamestnanec, zamestnávateľ ju nemôže „nepriať“. A rovnako platí, že ak dá výpoveď zamestnávateľ v súlade so Zákonníkom práce, zamestnanec ju nemôže vetovať. Zamestnanec môže podať výpoveď aj bez uvedenia dôvodu. Musí však dodržať výpovednú lehotu. Tá je najmenej jeden mesiac, pri pracovnom

pomere trvajúcom aspoň rok najmenej dva mesiace. Pri dlhšom zamestnaní môže byť ešte dlhšia. Výpovedná lehota nezačína plynúť okamžite, ale až od prvého dňa nasledujúceho mesiaca po doručení výpovede. Mnohí si myslia, že po podaní výpovede môžu odísť hneď. Nie je to tak. Pokiaľ sa obe strany nedohodnú inak, pracovný pomer pokračuje a zamestnanec má naďalej všetky pracovné povinnosti. Pri výpovedi zo strany zamestnávateľa zákon zamestnanca chráni viac. Zamestnávateľ nemôže prepustiť človeka bez dôvodu. Musí ísť o zákonný dôvod podľa § 63 Zákonníka práce, napríklad organizačné zmeny, nadbytočnosť, zdravotné dôvody alebo porušovanie pracovnej disciplíny. Práve pri organizačných

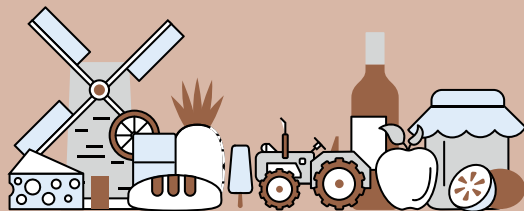
dôvodoch vzniká často nárok na odstupné. To však nevzniká automaticky pri každom odchode zo zamestnania. Závisí od dôvodu skončenia pracovného pomeru aj od dĺžky zamestnania. V praxi si treba dávať pozor najmä na situácie, keď zamestnávateľ tlačí zamestnanca do „dobrovoľnej“ výpovede, hoci ide o organizačné prepúšťanie. Ak totiž výpoveď podá sám zamestnanec, o odstupné môže ísť.

Dôležitá je aj forma. Výpoveď musí byť písomná. Telefonát, rozhovor na chodbe či emotívna veta počas konfliktu právne nestačia. V pracovnom práve totiž často rozhodujú dokumenty, dátumy a presné formulácie. (foto: pexels)

∞

PETER LAZORÍK

OCHRANA

Jún mám veľmi rád. Všetko rastie, zelenie a už sa zbierajú prvé úrody. No na mnohé plodiny je ešte čas. Dnes sa pozrieme, ako pomôžeme paradajkám vybudovať si dobrú imunitu.

Prvým predpokladom dobrej imunity je dobrá výživa. Na to, aby paradajka rástla, nepotrebuje veľa. Na to, aby bola zdravá, potrebuje mnoho stopových prvkov. Nestačí, že sú tieto prvky v pôde. Musia byť v stráviteľnej podobe. Rovnako ako my ľudia nedokážeme prijímať surové železo, ale potrebujeme ho v organickej forme, tak aj paradajky musia dostať stopové prvky vo vhodnej forme. Rýchlou možnosťou je postrek alebo zálievka so širokospektrálnym hnojivom. Druhá možnosť je postarať sa o mikróby v pôde, ktoré dokážu anorganické prvky premieňať do stráviteľnej podoby. Mikróbom netreba veľa, stačia im odumreté zvyšky rastlín, či už v po-

dobe kompostu, alebo zeleného hnojenia.

Druhým predpokladom sú huby. Paradajky majú rady mykorhízne huby. Tie doslova obrastú celú rastlinu a nedovolia škodlivým plesniam usadiť sa na nej. Jestvuje viacero prípravkov a dajú sa aplikovať kedykoľvek. Zo skúsenosti však treba čím skôr, aby huby mali čas obrásť rastlinu. No pozor na mednaté prípravky proti plesniam! Tie ničia rovnako užitočné aj škodlivé huby.

Posledným predpokladom dobrej imunity sú opäť neviditeľné mikróby. Tentoraz baktérie mliečneho kvasenia. Tie dokážu efektívne zabráť povrch rastliny a nedovolia hubám,

aby robili škodu. Stačí surové čerstvé mlieko. Musí obsahovať prirodzené baktérie. Toto mlieko rozriediť s vodou v pomere 1 : 1 a aplikovať v podobe postreku na celú rastlinu. Dá sa použiť aj srvátka.

Jestvuje aj duchovná imunita nás kresťanov. Rovnako ako pri rastlinách stojí na viacerých pilieroch a chráni nás pred večnou smrťou a všakovakými duchovnými chorobami. V zásade stojí na snahe žiť v milosti posväcujúcej, prijímaní sviatostí, v osobnej modlitbe a pod.

Nezabúdajme na svoju duchovnú imunitu. ✕

JURAJ JANIČEK

PREČO SA ZNEPOKOJUJETE, VY MALOVERNÍ

Spomínam si na skúsenosť zo starostlivosti o ovečky počas letných dní. V tom čase boli horúčavy naozaj veľmi veľké. A vtedy býva s potravou pre ovce problém. Postupne trávu vyžerú a pastvu preto treba nejako „riadiť“. Ovečky boli v jednej veľkej ohrade, no tam už bolo všetko spásené. V takom prípade je dôležité pokosiť suché, zoschnuté stebľa, aby mohla narásť nová tráva. Lenže ovce potrebujú stále niečo jesť. Otec ma preto poprosil, aby som urobil ohradník vedľa na lúke. Toto stavenie bolo pre mňa veľkou lekciou.

Stavenie ohradníka bolo naozaj úmorné, pamätám si tie horúčavy. Celé dni som pracoval, kým som vládol. Niekedy som behal s motorovou

pílou a čistil okraje lúky od rôzneho porastu. Nešlo to rýchlo. Bola tam cesta a za ňou na lúke lucerna – veľmi kvalitná potrava, vlastne to najlepšie pre ovce, ale nemôžu jej zjesť veľa. Musel som preto postaviť ohradu tak, aby som im zabránil prejsť na druhú stranu a aby boli v bezpečí.

Všetku prácu som robil s cieľom, aby mali ovečky dostatok potravy a zároveň zostali chránené. Počas tých troch – štyroch dní som neustále počul, ako ovce bečia, akoby volali, že sú hladné. A ja som si v duchu stále opakoval: „Vydržte, už to bude.“

A presne o tom je dôvera v dobrehého pastiera. Verím, že aj keď teraz nič nevidím, aj keď nemám aktuálne dobrú potravu, keď je moje srdce

prázdne a som akoby na púšti, Ježiš už vedľa mňa pripravuje miesto, kde budem mať dostatok. Že moje srdce sa môže pozdvihnúť – hoci to nie je ľahké. Práve v takých chvíľach je náročné dôverovať, že ďalší krok už prinesie dobro. No Ježiš mi ukázal, že presne takto to robí: pripravuje to. Vie, že sa trápim, vie, že som smädný, že ma to bolí, a hovorí: „Ešte chvíľu vydrž, už to chystám.“ ✕

NOVOKŇAZI

A ABSOLVENTI 2026

PREŠOVSKÁ ARCHIEPARCHIA

Róbert Baľo
(32 rokov),
absolvent Gréckokatolíckej
teologickej fakulty PU
v Prešove

Kristián Čintala
(27 rokov),
absolvent Gréckokatolíckej
teologickej fakulty PU
v Prešove

Rastislav Daňo
(26 rokov),
absolvent Gréckokatolíckej
teologickej fakulty PU
v Prešove

KOŠICKÁ EPARCHIA

Vysviacka: 15. august 2026 v Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Klokočove o 20.00 h

Samuel Dávid Bombár
(26 rokov)
Primície: 23. augusta
2026 v Chráme Božej
múdrosti Košice-Dar-
govských hrdinov

Marcel Ublanský
(29 rokov)
Primície: 22. august
2026 v Chráme sv.
archanjela Michala
v Koromli

Slavomír Gereg
(31 rokov),
absolvent Grécko-
katolíckej teologic-
kej fakulty PU
v Prešove

Adam Horňák,
(26 rokov),
absolvent Katolíckej
teologickej fakulty KU
v Prahe

Marko Vadász,
(26 rokov),
absolvent Katolíckej
teologickej fakulty KU
v Prahe

Benjamín Ančočík
(25 rokov),
absolvent Katholische
Hochschule ITI, Ra-
kúsko

MOLÍTV A ZA SVJAŠČENÍKA

1. UŽ NAŠ DUŠPASTYR'
DO CHRAMU VCHODÍŤ,
ČEREZ ŇOH O NAS BOH
BLAHOSLOVÍŤ,

BO OD HOSPODA
VELÍKU MIC' MAŤ –
ROZDAVAŤ ĽUĐOM
BOŽU BLAHODAŤ.

2. NA JOHO SLOVA, JAK
ČAS NASTANE,
TOTO TAJOMNE ĎILO
SJA STANE:
ZO ZVYČAJNOHO CHĽIBA I VÍNA
JE ŤILO I KROV BOŽOHO SYNA.

3. HOSPODÍ BOŽE, Z PRE-
STOLA SLAVY
DODAJ MU SÍLY
DO TOJ ODPRAVY.
PIDKRIPLAJ JOHO, SMI-
LOSTÍ DODAJ
A JOHO PROS'BY ĽUBO
VYSLUCHAJ.

4. VLADYKO NEBES,
BOŽE PRESVJATYJ,
POSMOŤ NA JOHO
RUKY PIDŇATY
A JOHO ŽERTVU PRÍJ-
MÍJ TAK MÍLO
JAK PRÍJEMNO PACH-
ŇAČE KADÍLO.

MIROSLAV CHORENDŽÁK

ZNÁMY NEZNÁMY

Vedeli ste, že v tomto roku si pripomínáme sté výročie narodenia biskupa Jána Eugena Kočiša? Pre niekoho je známy, pre niekoho možno nie. Kto bol tento človek a aká bola jeho cesta, si priblížime v nasledujúcich riadkoch, ale najmä krátkymi videami s ľuďmi, ktorí boli súčasťou jeho životnej púte. Tieto videá budeme postupne uverejňovať na našom facebookovom účte.

Ján Eugen Kočiš sa narodil 25. júna 1926 v Pozdišovciach na Zemplíne. Jeho otec bol dedinským kolesárom, matka bola doma. Bol najmladším z ôsmich detí. Keď mal dva roky, rodina sa presťahovala do Vojčíc pri Trebišove, pretože jeho otec začal pracovať v trebišovskom cukrovare. Počas štúdia na bohosloveckej fakulte v Prešove prišiel zákaz Gréckokatolíckej cirkvi štátnou mocou. V septembri 1950 dostávali seminaristi povolačacie rozkazy do *pomocných technických práporov* (PTP). Tie mali slúžiť na prevýchovu a pracovnú službu politicky nespoľahlivých osôb. V týchto táboroch bol až do konca roka 1953 aj Ján Eugen Kočiš.

Po odvlečení gréckokatolíckych biskupov Gojdiča a Hopka nemal kto vysvätiť mladého seminaristu. Predsa sa však stal kňazom. Potajme 1. januára 1951 v rožňavskej nemocničnej kaplnke prijal svätenie od rímskokatolíckeho biskupa Róberta Pobožného. Aj v čase ilegality Gréckokatolíckej cirkvi slávil sväté liturgie, spovedal, pripravoval ľudí na prijatie sviatostí, samozrejme, všetko v tajnosti. Neskôr bol aj väznený, po prepustení na slobodu dostal zákaz zdržiavania sa na východnom Slovensku. Ešte pred obnovením našej cirkvi prijal 3. decembra 1967 v Brne aj tajnú biskupskú vysviacku z rúk tajného biskupa Felixa Dávidka. V roku 1968 pomáhal tri mesiace vladykovi Hopkovi v Oseku ako jeho osobný tajomník. I týmto spôsobom bol nápomocný pri obnove Gréckokatolíckej cirkvi. Následne skoro rok spravoval farnosť Klenov a potom 21 rokov pôsobil ako ceremoniár v Prešove pri ordinárovi a neskôr biskupovi Jánovi Hirkovi. V rokoch 1990 – 1993 bol správcom farnosti Ďurďoš.

Po vytvorení biskupského vikariátu v Prahe v roku 1993 sa stal jeho riaditeľom a po vzniku Apoštolského exarchátu v Prahe bol vymenovaný za generálneho vikára (protosynkela). V roku 2004 prijal už ako 78-ročný biskupské svätenie *sub conditione* (s podmienkou) v Katedrále svätého Klementa a stal sa pomocným biskupom v Prahe. V roku 2006 sa stal emeritným biskupom a od roku 2010 rezidoval v Prešove. Jeho neobyčajný život je zaznamenaný formou rozhovoru v knihe *V nádeji vzkriesenia* (Petra, n. o., 2019). Zaopatrený sviatostami odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Pánovi 4. decembra 2019. Pochovaný bol v krypte prešovskej Katedrály sv. Jána Krstiteľa. Večná mu pamiatka a blažený pokoj! ☩

RICHARD FUČKO

V ZDRAVOM TELE ZDRAVÝ DUCH

Michalovský protopresbyterát ponúka jedno výnimočné duchovné sprevádzanie – športové kluby na území mesta Michalovce majú dvoch kňazov, ktorí sa im osobitne venujú popri farskej pastorácii vo svojich farnostiach. Ako sa to dá skĺbiť a kde ich nájdete aj naživo, prezradí otec Ján Maťaš.

Sme zvyknutí, že každý dobrý tím má trénera, niekedy aj dvoch, PR manažéra, fyzioterapeuta... Čo medzi nimi robí kňaz?

Kňaz v tíme stojí pri hráčoch ako stála opora. Je plnohodnotným členom realizačného tímu, ktorý ich sprevádza v každodennom živote.

Ako prišlo k pozvaniu do tejto služby? Iniciovala to Cirkev alebo po duchovnom sprevádzaní túžili športovci?

Ani jedno, ani druhé (úsmev). K myšlienke sprevádzať hokejové mužstvo v Michalovciach po duchovnej stránke nás priviedli vtedajší prezident pán Burinský a majiteľ firmy Ingema pán Michajlo. Keď v roku 2017 prevzali vedenie hokejového klubu, chceli hráčom zabezpečiť čo najlepší a najkompletnější servis. Hoci to bolo nezvyčajné, požiadali nás o blízku prítomnosť pri mužstve, čo sa začalo posviackou šatne. Asi po polroku nás zopár hráčov samo požiadalo o sviatosti, a tak sa prirodzene začalo naše pôsobenie v klube. Cítim však potrebu vyjadriť veľkú vďaka hlavne Petrovi Kúdelkovi, ktorý dnes pôsobí ako výkonný riaditeľ HC Slovan Bratislava a zároveň ako hlavný tréner slovenskej reprezentácie do 17 rokov, ako aj celému jeho realizačnému tímu pri „sedemnástke“. Bez jeho osobnej angažovanosti by táto pastorácia dnes pravdepodobne ostala uzavretá iba v regióne Zemplína.

V čom spočíva náplň vašej služby? Modlíte sa počas zápasu, požehnávate hokejky...?

Nie je to o mágii ani o hokejkách. Služba zahŕňa množstvo stretnutí v kabíne. Rôzne sväteniny – posvätenie šatne, áut, spoločná modlitba pred novou sezónou... Spoved' pred sezónou, veľkými sviatkami, prípadne aj kedykoľvek

na požiadanie. Krsty, sobáša aj pohreby. Rôzne prípravy na sviatosti. Pomoc pri zabezpečení teambuildingov a účasť na nich. Pomoc v kancelárii pri zabezpečení chodu klubu. Rôzne rozhovory. Pomoc pri rodinných či manželských problémoch. Účasť na zápasoch a pomoc s ich organizáciou. Taktiež organizácia charitatívnych a spoločenských aktivít klubu. No a nakoniec cestovanie pri udelení sviatostí alebo prítomnosť pri nich. Hlavnou náplňou je sprevádzanie – byť s hráčmi v radoch z víťazstva, ale aj v tichu po prehre, a to nehovorím iba o zápasoch.

Čo očakávajú športovci od Cirkvi, od vás?

Očakávajú predovšetkým blízkosť a porozumenie. Michalovský pravoslávny vладыka Juraj mi pri jednej návšteve hokejistov pravoslávneho viero-vyznania na biskupskom úrade povedal vzácnu myšlienku: „Otec Janko, choďte k hokejistom čo najčastejšie, lebo je to jediný dotyk s Cirkvou, ktorí majú.“ A presne o tom to je – byť tým živým dotykom (Cirkvou), kedykoľvek nás potrebujú.

Dá sa táto špeciálna pastorácia spojiť so životom farnosti? Môžete odísť z Vysokej nad Uhom na celé majstrovstvá?

Pokiaľ sa táto služba sústredila len na Michalovce, nebol to problém. Hoci máme od vладыky Cyrila dekréty na duchovnú správu športovcov v Michalovciach, táto misia sa v podstate rozrástla na celé Slovensko. Často sa stáva, že aj keď hráči odídu do iného klubu, naďalej sa na nás v duchovných veciach obracajú. Priznávam, že skĺbiť to s chodom farnosti je občas na hrane. Možno raz

príde čas, keď bude treba službu kňaza v pastorácii športovcov oddeliť od bežnej farskej pastorácie. Momentálne však vo Vysokej nad Uhom túto službu chápú a prijímajú ju ako dôležité poslanie. Na tomto mieste chcem úprimne poďakovať spolubratom kňazom, ktorí ma zastupujú, a najmä mojim veriacim za ich trpezlivosť a modlitby počas mojej neprítomnosti.

Počas sprevádzania športovcov ste navštívili viaceré krajiny. Ktoré vám utkveli v mysli najviac?

Teším sa z každej príležitosti byť súčasťou športového podujatia. Každá krajina i turnaj majú svoje osobité čaro a vždy tam človek zažije niečo nové. Ak by som však mal vybrať jeden moment, bol by to môj prvý zahraničný turnaj so slovenskou hokejovou reprezentáciou do 17 rokov v Chomutove. Konal sa počas veľkonočných sviatkov, čo mu dodalo silný duchovný rozmer. Prežívať Veľký piatok a Pánovo utrpenie v kolotoči zápasov, modliť sa krížovú cestu priamo v šatni či svätí

veľkonočné jedlá bolo nezabudnuteľné. Vrcholom však bola svätá liturgia vzkriesenia, počas ktorej jeden z hráčov po prvýkrát pristúpil k svätej spovedi a prijatiu Eucharistie. Bol to nenahraditeľný duchovný zážitok.

Získali ste aj nejaký vzácny suvenír?

Každý podpis či suvenír je pre mňa vzácnosťou. Napríklad mám hokejku Jaromíra Jágra aj s podpisom, no nesmierne si cením, že na tej istej hokejke mám aj podpisy chalanov z minuloročnej „sedemnástky“, ktorí nedávno tak výnimočne reprezentovali našu krajinu na domácich MS do 18 rokov. Veľmi si vážim aj zlatú medailu dorasteneckých majstrov s tímom HC Košice, kde som bol súčasťou realizačného tímu. Ale to najvzácnejšie, čo som získal, nie sú predmety – je to skutočnosť, že dnes môžem mnohých ľudí z hokejovej brandže i ich rodiny hrdo nazvať svojimi blízkymi priateľmi.

Musí byť kňaz, ktorý sa venuje športovcom, aj sám jedným z nich? Alebo stačí, že šport sleduje v telke?

Možno by stačilo aj sledovanie v televízii, ale podľa môjho názoru bez vlastnej skúsenosti športovca nikdy úplne nepochopíte. Napokon, platí to vo všetkých oblastiach života. Môžete s nimi súcitiť, ale až keď sami na vlastnej koži zažijete tú drinu, pot a emócie zo zápasu, dokážete im skutočne porozumieť. Aj tu totiž platí text z Listu Hebrejom: „A pretože sám prešiel skúškou utrpenia, môže pomáhať tým, ktorí sú skúšaní.“

Aký je váš obľúbený šport?

K športu som mal vždy prirodzene blízko. Pochádzam z dediny a patríam ku generácii tzv. Husákových detí. V tom čase sme bežne hrávali futbal, tenis, hokejbal, volejbal či basketbal a v

zime lyžovali alebo korčuľovali – pokojne aj priamo na ulici. Je pre mňa ťažké vybrať len jeden šport, no za posledné obdobie mám najbližšie k hokeju. Takže poviem hokej, hoci som ho nikdy nehral profesionálne.

Televízia priniesla reportáž o posvätení veľkonočných košíkov na štadióne. Vzbudilo to záujem, no u niekoho aj pohoršenie, že niečo také patrí do chrámu, nie na trávnik. Ako to s odstupom času vnímate vy?

Priznávam, že som mal spočiatku obavy, či sa to neskončí fiaskom, ale nakoniec to hneď na prvýkrát vypáľilo výborne. S touto myšlienkou prišlo samotné vedenie MFK Zemplín Michalovce. Konkrétne pán Ivan Gondor, generálny manažér klubu, videl takéto svätenie jedál v Poľsku na štadiónoch a chcel tento pekný zvyk preniesť aj k nám do Michaloviec. Čo sa týka ohlasu, na deväťdesiatdeväť percent som vnímal iba pozitívne reakcie. K tým ojedinelým negatívnym hlasom len toľko: ak sa košíky bežne svätia napríklad na námestiach, nevidím dôvod, prečo by sa nemohli posvätiť aj na futbalovom trávniku.

KBS podporuje ustanovenie kaplána pre slovenských športovcov, ktorý

by sa podľa vzoru zahraničia systematicky venoval vrcholovým športovcom a bol by slovenskej výprave oporou na vrcholových podujatiach. Prijali by ste aj takúto výzvu?

Je to veľká výzva, ktorá so sebou nesie obrovskú zodpovednosť. V podstate sme už dnes „neoficiálnymi“ kaplánmi pre športovcov – minimálne pre hokejistov, s ktorými kráčame už roky. Ak by takáto ponuka od mojich predstavených prišla mne osobne a bola by v súlade s Božou vôľou, som pripravený o nej vážne uvažovať. Treba si však uvedomiť, že účasť na jednom vrcholovom podujatí, ako je napríklad olympiáda, kde je pokope viacero športov a trvá len krátky čas, je len jedna časť tejto služby, akási čerešnička na torte. Tou druhou je každodenná prítomnosť v kluboch. Jeden človek to na celoslovenskej úrovni sám nedokáže. Je nevyhnutné, aby sme mali kňazov venujúcich sa športovcom minimálne na úrovni regiónov Slovenska. Iba tak môže byť táto pastoračia skutočne efektívna a dostupná pre všetkých.

Často sa hovorí o akomsi „hokejovom nebi“. Ako si nebo predstavujete vy? Bude v ňom aj šport? 😊

Neviem. Ale ak je šport prejavom radosti a darom, ktorý sme dostali od Boha, tak on vo svojej kreativite určite zariadi, aby sme sa tam nenudili. 😊

Ak by ste mohli niečo odkázať svojmu minulemu ja pred tým, ako ste nasadli na športovú tribúnu, čo by ste mu odkázali?

Asi absolútne nič. Mám totiž pocit, že som sa na tej tribúne narodil a že všetko, čo prišlo, bolo prirodzenou súčasťou mojej cesty. Ak človek robí to, čo miluje a v čom vidí zmysel, nepotrebuje žiadne varovania ani rady dopredu, jednoducho do toho skočí celým srdcom a nechá sa viesť Božou prozreteľnosťou. ✂

ADRIANA ČOVANOVÁ

MISIA

NA MAXIMUM

Po službe v kanadskom Toronte a po čase stíšenia v kláštore redemptoristov v Starej Lubovni prichádza vladyka Marián Andrej Pacák s novou misiou. Pápež Lev XIV. ho poveril funkciou apoštolského vizitátora pre slovenských gréckokatolíkov v krajinách západnej Európy, ktorú preberá po vladykovi Milanovi Lachovi, novom bratislavskom eparchiálnom biskupovi.

Začnem jednoducho – tešíte sa?

Určite áno. Ide o poslanie, ktoré je pre mňa nové. Jeho náročnosť si uvedomujem aj preto, lebo ide o veľké územie, na ktorom žijú gréckokatolíci zo Slovenska. Sú roztrúsení na rôznych miestach západnej Európy. Niektorí majú možnosť pravidelne sa stretávať, iní nie. Práve táto skupina je pre mňa najväčšou výzvou, ako s nimi nadviazať kontakt a byť im poruke. Urobím všetko, čo bude v mojich silách, aby som svoje poslanie vykonával čo najlepšie.

Pôsobili ste v Kanade, teraz sa vraciate do ďalšej diaspóry – západnej Európy. V Toronte ste boli eparchiálnym biskupom, funkcia vizitátora bude skôr sprostredkovateľská. Napriek tomu, vidíte v týchto dvoch svetoch podobné výzvy alebo pôjde o úplne iný spôsob pastoraácie?

Tieto misie sú v niečom podobné a v niečom odlišné. Podobnosť sa týka roztrúseného rozmiestnenia veriacich. V tomto ohľade určite využijem skúsenosti z Kanady. Budem hľadať spôsob, aby som sa k nim dostal. Bude to náročné, no viem, že vždy stretnem ľudí, ktorí mi budú ochotní v tejto misii pomáhať. Lebo je to poslanie Cirkvi, nie moje. Miest nášho pôsobenia je viac ako v Kanade. V zahraničnej misii dnes pracujú štyria kňazi. Naši gréckokatolíci v zahraničí sú zvyčajne ľudia v strednom veku, ktorí majú záujem o vieru, duchovný život aj o spoločné zdieľanie. Podstatný rozdiel spočíva v tom, že ako apoštolský

vizitátor vykonávam pastoračnú službu bez jurisdikcie, teda bez právomoci nad tými, ku ktorým som poslaný. Je to poslanie sprostredkovateľské, lebo každý z našich veriacich je právne začlenený do miestnej cirkvi a podlieha miestnemu hierarchovi či ordinárovi. Mojou úlohou je stretávať sa nielen s veriacimi, ale aj s biskupmi a biskupskými konferenciami, aby som im prezentoval aktuálnu situáciu a tlmočil naše potreby.

Tohtoročnú Paschu ste slávili vo Veľkej Británii. Ktoré krajiny sa chystáte navštíviť a akým spôsobom sa budú realizovať vaše cesty? Pôjde o vašu vlastnú iniciatívu alebo budete prichádzať na pozvanie miestnych duchovných, či aj priamo našich veriacich?

Áno, sviatky Paschy som strávil v Londýne. Prišiel som na pozvanie vladyku Kennetha Nowakowského, biskupa Ukrajinskej eparchie Svätej rodiny v Londýne, s ktorým sa poznáme z čias môjho pôsobenia v Kanade. Strávil som krásne sviatky s našimi veriacimi v malebnej drevenej Cerkvi sv. Cyrila z Turau, ktorá slúži bieloruským gréckokatolíkom. Po liturgických obradoch sme vždy posedeli v príľahlej budove bieloruského misijného centra. Medzi našimi som sa cítil ako doma. Boli to mladé rodiny s malými deťmi. Dokonca som tam stretol dve sestry, ktoré pochádzajú z mojej rodnej farnosti. Stretnutie s veriacimi vyvrcholilo Utierňou vzkriesenia, liturgiou a spoločným posedením. Bolo tam kopu radosti, zábavy a, samozrejme, veľkonočné jedlá. Bolo nám fajn, poslední odchádzali domov o šiestej večer. Dohodli sme sa, že sa k nim vrátim v prvej polovici septembra na odpustovú slávnosť. Navštívil som aj spolubratov redemptoristov a stretol sa s provinciálnym predstaveným pátrom Richardom Reidom, ktorý prejavil otvorenosť pre akékoľvek potreby našej misie. Moja najbližšia cesta bude pravdepodobne smerovať do Rakúska. Chceme sa tam pokúsiť o rozbeh sloven-

ských liturgií. Je to náročná záležitosť, preto budeme potrebovať viac času a určite aj ďalšieho kňaza. Posledný augustový víkend mám potvrdený na dvojdnové stretnutie vo Švajčiarsku, v mestečku Celerina v Alpách. Ďalšiu cestu plánujem do Nemecka, konkrétne do Mníchova, kde už niekoľko rokov funguje naša misia. A ako som už spomenul, v septembri cestujem do Londýna, aby sme tam spoločne slávili odpust bl. Metoda Trčku, patróna Slovenskej gréckokatolíckej misie v Londýne.

Ako vyzerá situácia slovenských gréckokatolíkov v Európe dnes, podľa toho, čo ste už mali možnosť vidieť? Sú to silné komunity, majú slovenských kňazov, vlastné priestory alebo sú skôr v pozícii hostí, teda mávajú liturgie v rímskokatolíckych alebo protestantských chrámoch, či na iných miestach?

Misia v Anglicku je sústredená pri bieloruskom gréckokatolíckom centre v Londýne. Momentálne tam nemáme slovenského kňaza, preto sa našim gréckokatolíkom venuje miestny bieloruský kňaz. Liturgia je spievaná v dvoch jazykoch, evanjelium a homília sú vždy v angličtine. Bohoslužby sa konajú každú nedeľu v Cerkvi sv. Cyrila z Turau. Našich veriacich je v Anglicku

dost. Verím, že sa nám podarí nadviazať s nimi kontakt a zabehnúť aj do Írska. Misa v Rakúsku je sústredená v Kostole sv. Barbory vo Viedni, kde sa slúžia liturgie v slovenskom jazyku druhú a štvrtú nedeľu. Naším veriacim sa venuje otec Juraj Terek. Sme veľmi radi, že máme vo Viedni svoje centrum i kňaza, ktorému úprimne ďakujem za jeho obetavú službu. Misia vo Švajčiarsku sa rozbehla minulý rok, keď tam vладыka Milan odslúžil prvú liturgiu pre slovenských gréckokatolíkov. Druhé liturgie o pár týždňov neskôr predsedal vладыka Jonáš. Účasť na obidvoch bola požehnaná. Aktuálne sa gréckokatolíkom venuje otec Vlado Pančák, ktorý pôsobí vo farnosti v Celerine. Slovenské liturgie slúži raz do mesiaca v Kostole sv. Martina v Birmensdorfe a v Kostole sv. Trojice v Berne. Misia v Nemecku má niekoľkoročnú históriu, ktorá sa začala ešte v roku 2012, keď v Mníchove začal pastoračne pôsobiť otec Juraj Bujňák. Vďaka jeho obetavej službe máme dnes živé spoločenstvo slovenských gréckokatolíkov, ktoré sa združuje pri misijnom centre pod názvom *Slovenská gréckokatolícka duchovná správa sv. Cyrila a Metoda v Mníchove a Bavorsku*. Slovenské liturgie sa slúžia v Kostole sv. Mikuláša v Mníchove. Podľa potreby sa vysluhujú aj ostatné sviatosti a realizujú prípravy na ich prijatie. Centrum ponúka kompletnú duchovnú starostlivosť, ktorá presahuje hranice Mníchova. V Bavorsku žije, študuje a pastoračne pôsobí aj otec Miroslav Házy. Podľa možnosti raz do mesiaca slúži sväté liturgie pre veriacych byzantskej tradície, medzi ktorými sú aj Slováci. Vďaka jeho obetavej službe aj táto misia začína klíčiť.

Ak by to bolo výlučne na vás, inklinovali by ste skôr k budovaniu „kúska domova“ pre slovenských gréckokatolí-

kov, ktorí sú obvykle silno spätí s tradíciami a rodným jazykom, alebo by ste chceli vytvárať skôr moderné spoločenstvá, ktoré by oslovili aj druhú generáciu, ktorá už hovorí po anglicky či nemecky plynulejšie než po slovensky alebo rusínsky?

Myslím si, že zachovanie jazyka a tradícií je veľmi cenné. Ide o našu identitu. Ale je to len jedna strana. Tá druhá sa týka našej viery v Krista, kde jazyk už nie je dôležitý. Budovanie kúska domova vnímam ako úsilie o evanjelizáciu. Je to niečo dynamické, čo v istých podmienkach prináša viditeľné formálne zmeny, ale viera a liturgický život ostávajú nezmenené. Koniec koncov, týka sa to všetkých nás, či sme doma, alebo v zahraničí. Osloviť ďalšie generácie a odovzdať im kresťanskú vieru je výzva pre všetkých.

Myslíte si, že sa viera žije inak – možno hlbšie –, keď je človek ďaleko od domova?

Vzdialenosť od domova človeka ovplyvňuje. Nedostatok blízkych a pocit osamelosti spôsobuje, že nanovo prehodnocuje otázky zmyslu života a jeho cieľov. Vtedy sa akoby z určitého dištancu pozerá na veci inak. Hľadá v nich podstatu a trvácnosť, aby sa mohol postaviť na nohy a určiť si smer napredovania. Myslím si, že ľudia si robia poriadok v hierarchii hodnôt. Veriaci prehodnocuje aj svoju vieru, čím dochádza k jej „očisťovaniu“. A tak sa vzťah ku Kristovi stáva osobnejším. Poniectori aj skonštatujú, že ich viera je oveľa hlbšia, lebo je oslobodená od morálneho formalizmu. Preto je dôležité, aby sme my kňazi stáli pri našich veriacych, zvlášť keď sú ďaleko od domova, aby sa mali o koho oprieť a mali istotu, že sú pochopení a prijatí. V tom spočíva aj moja misia a verím, že ju s Božou pomocou vyplním. ✕

BUDOVANIE TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Budovanie technickej infraštruktúry je dôležitou súčasťou práce Gréckokatolíckej rómskej misie. Povedali by ste, že ide len o budovy. Ale v skutočnosti ide najmä o vytváranie priestoru, kde sa ľudia môžu stretávať, rásť a cítiť prijatie. Mnohí Rómovia sa v bežnom prostredí obce necítia doma – zažívajú odstup, odmietnutie alebo neistotu. Preto je dôležité mať vlastné zázemie, kam môžu prísť bez obáv a byť sami sebou. Takéto priestory vznikali ako pastoračné centrá, komunitné miestnosti či exteriérové miesta na stretávanie. Práve tam sa budujú vzťahy, prebieha formácia, modlitby aj spoločné aktivity. Dôležité je, že na budovaní týchto priestorov sa výrazne podieľali samotní Rómovia. Mnohí z nich sú veľmi šikovní a dokázali zvládnuť rôzne stavebné práce – od základov až po dokončovanie interiérov. Aj vďaka tomu si k týmto miestam vytvorili silný vzťah a berú ich ako svoje. Postupne sa z týchto priestorov stáva ich „druhý domov“.

Svojho času sa obrátila jedna rodina z istej dediny. Priviedli na bohoslužbu svojho syna. Mal asi desať rokov. Keď som ho zbadal, videl som na ňom povolanie zhora. Rozpoznať duchovné povolanie vyžaduje mať Ježišov pohľad na človeka. Rómske deti väčšinou nie sú v kategórii, kde by sa duchovné povolanie očakávalo. Pre ne a najmä pre ich rodičov je to nepoznaná a gadžovská záležitosť. A predsa Boh povoláva aj Rómov a Rómky. Na Slovensku máme kňazov, rehoľné sestry i mnohých laikov. Svätý Duch neustále prebúda v mladých ľuďoch povolania. Deti v osadách, ktoré sú tie iné, vnímajú svoje povolanie už vo veku okolo desať rokov. Vtedy si treba dieťa všimnúť, zachytiť ho a sprevádzať. Väčšinou bude totiž čeliť posmechu kamarátov a nepochopeniu rodičov. Ak nebude mať duchovného otca alebo duchovnú matku, ktorá má naň vieru a čas, Božie povolanie prealcuje nastupujúce obdobie puberty. Možno sa nás sám Boh pýta: „Kto rozpozna duchovné povolanie na rómskych deťoch? Kto má pre ne vieru? Kto prinesie obeť? Kto dokáže podporiť aj sprevádzať?“ Začnime sa pozeráť na mladých Rómov očami Ježiša Krista. On povoláva, koho chce.

Kedysi mal veľa kamarátov a život plný vecí „mimo Božej vôle“. Rómskej kapele sa venoval na sto percent. Raz k nim prišiel otec Igor Čikoš. Pokazilo sa mu auto a potreboval pomoc. Lenže Jozef mal práve s kapelou skúšku. Manželkine telefonáty, aby prišiel domov, ignoroval. Pokojne skúšal s kapelou ďalej a až po štyroch hodinách otvoril dvere domu s otázkou, kde je teda ten kňaz. Otec Igor však na jeho príchod trpezlivo čakal. Manželka mu potichu povedala, že ten kňaz je Róm, čo ho nesmierne potešilo. Dovtedy mal s kňazmi zlú skúsenosť. Keď bol chlapec, dostal od jedného bitku za to, že nevedel Desatoro. Skúsenosť s trpezlivosťou otca Igora, s jeho prijatím, začala Jozefa meniť. Krok za krokom zveroval svoj život Bohu. Manželka a deti boli v rómskej misii aktívni už skôr. Pozývali ho na sväté liturgie, ktoré sa v tom čase konali v provizórnych priestoroch garáže v Hlinnom. Raz otec Martin Mekel vytiahol veľký konár a hovoril o ratolesti, ktorá môže byť odseknutá a hodená do ohňa. Jozef pochopil, že nechce horieť v pekle. Chce horieť pre Ježiša. V spoločenstve veriacich Rómov zažíval láskavosť a prijatie. Spomína najmä Rasťa Zubaja, ktorý mu bol veľkou oporou. Slúžiť začal tým, čo mu bolo najbližšie – hudbou. Na pozvanie Míra Baníka sa zapojil do hudobnej služby. Bol na misijnej ceste v Ostrave, začal hrať v kapele Lond. Ako rásťol v poznávaní Ježiša, Božieho slova a učenia Cirkev, začal prispievať aj prednáškami a katechézami. Otec Martin ho neustále povzbudzoval, aby pokračoval v štúdiu. Jozef bol vyučený mechanik bez maturity. Ale dobiedzanie otca Martina prinieslo ovocie. Nielenže zmaturoval, ale pokračuje aj vo vysokoškolskom štúdiu a aktuálne pôsobí ako majster odborného výcviku. Keď prídete do priestorov Savore Sigord, pečať práce jeho rúk nájdete na každom rohu. Jeho túžbou je pomôcť čo najviac svojim deťom, pomáhať tam, kde ho Božia ruka zavedie a raz sa so všetkými tešiť v Božom kráľovstve. ☸

VERONIKA FUTEJOVÁ

KEĎ SA DOMOV STRATÍ, ZAČÍNA SA CESTA SPÄŤ

Na prvý pohľad je to len ďalší človek, ktorý hľadá pomoc. No za každým prijatím do útulku sa skrýva príbeh, ktorý sa nezačal na ulici, ale oveľa skôr – v rodine, v práci a v postupných životných rozhodnutiach.

Pán Jozef má šesťdesiattri rokov. Kedysi žil „obyčajný“ rodinný život – mal prácu v železničnom odvetví, manželku a tri deti. Život sa však postupne začal komplikovať. Finančné problémy, narastajúce napätie v rodine a neskôr aj alkohol, ktorý sa nenápadne stal únikom z reality, rozbili to, čo sa roky budovalo.

Napriek snahe pracovať a zabezpečiť rodinu sa situácia zhoršovala. Konflikty doma pribúdali, komunikácia sa vytrácala a rodinné vzťahy sa postupne rozpadali. Pán Jozef sa rozhodol odísť za prácou do zahraničia v nádeji, že nový začiatok pomôže všetko napraviť. Problém s alkoholom ho však sprevádzal aj tam. Postupne strácal stabilitu, prácu aj kontakt s rodinou, až napokon zostal úplne sám.

Návrat na Slovensko nepriniesol zmenu. Rodinné väzby boli narušené, hanba aj strach mu bránili obnoviť kontakt s najbližšími. Zlom nastal až po rokoch, keď sa dostal do ťažkej životnej situácie. Po odporúčaní známeho podstúpil protialkoholické liečenie, ktoré sa pre neho stalo kľúčovým medzníkom a pomohlo mu udržať si abstinenciu.

Jeho ďalšie kroky viedli do útulku Domu sv. Jána Milostivého, kde našiel nielen strechu nad hlavou, ale aj prijatie a odbornú pomoc. Pri príchode bol vyčerpaný, oslabený a plný obáv, no zároveň s túžbou začať odznova. Práve tu sa začala jeho postupná stabilizácia – návrat k pravidelnému dennému režimu, riešenie sociálnych záležitostí a snaha znovu si usporiadať život.

Každodenný život v útulku nie je len o poskytnutí strechy nad hlavou. Je to priestor, kde sa ľudia učia znovu fungovať v základných životných rytmoch – vstávať, plánovať deň, riešiť povinnosti a postupne si obnovovať návyky, ktoré v krízových obdobiach stratili. Pre mnohých je to prvé stabilné prostredie po dlhom čase, kde sa môžu nadýchnuť a premýšľať nad ďalším

krokom bez okamžitého tlaku prežitia.

Útulok Domu sv. Jána Milostivého poskytuje sociálnu službu ľuďom na periférii spoločnosti počas celého roka v nepretržitej prevádzke. Jeho úlohou je nielen poskytnúť základné podmienky na prežitie, ale najmä sprevádzať človeka na ceste späť k dôstojnému a samostatnému životu.

Každý prijímateľ prichádza s vlastným príbehom a potrebuje individuálny prístup. V prípade pána Jozefa ide o postupné budovanie stability, riešenie sociálnych a finančných záležitostí a snahu o obnovu rodinných väzieb. V roku 2024 mu bol priznaný starobný dôchodok, ktorý mu priniesol aspoň základnú istotu.

Práve skúsenosti z práce s ľuďmi ako pán Jozef ukazujú, aká dôležitá je existencia takýchto zariadení a ich schopnosť reagovať na rastúce potreby ľudí bez domova. Aj preto Gréckokatolícka charita Prešov vníma ako dôležitý krok rozvoj a skvalitnenie tejto služby vrátane plánov výstavby nového útulku, ktorý by umožnil poskytovať pomoc ešte efektívnejšie a dostupnejšie.

Ako uvádza riaditeľ prešovskej charity PhDr. Peter Valiček: „Projekt nového útulku vnímame ako dôležitý krok k tomu, aby sme vedeli ešte účinnejšie pomáhať ľuďom bez domova. Veríme, že aj vďaka podpore verejnosti sa nám podarí túto víziu postupne naplniť výstavbou nového útulku a zvýšením kvality poskytovaných služieb. Tak sa naplní aj naša túžba ďalšieho zvyšovania kvality života prijímateľov sociálnych služieb pre ľudí bez domova.“

Príbeh pána Jozefa tak nie je len osobnou výpoveďou o páde a hľadaní cesty späť. Je aj pripomienkou, že pomoc ľuďom bez domova má konkrétnu tvár a že rozvoj týchto služieb ide ruka v ruku s budovaním zázie-
mia aj podpory pre človeka. Znamená šancu pre ďalšie príbehy, ktoré sa ešte môžu zmeniť. ✕

Každodenný život v útulku nie je len o poskytnutí strechy nad hlavou. Je to priestor, kde sa ľudia učia znovu fungovať v základných životných rytmoch – vstávať, plánovať deň, riešiť povinnosti a postupne si obnovovať návyky, ktoré v krízových obdobiach stratili.

RICHARD VAŠEČKA

UČITEĽ, CELÚ NOC SME SA NAMÁHALI, A NIČ

Po rodičovskom združení za mnou prišla jedna mamička: „Pán profesor, naša Evička sa na tú písomku učila celú noc, a aj tak z nej dostala štvorku.“ Ježiš zažil s apoštolmi podobnú situáciu: „Učiteľ, celú noc sme sa namáhali, a nič sme nechytli“ (Lk 5, 5). Apoštolom sa to nestalo len na začiatku ich „štúdia“ v Ježišovej škole, ale aj po jej absolvovaní; po zmŕtvychvstaní: „Šimon Peter povedal: „Idem loviť ryby?... Išli a nastúpili na loď. Ale tej noci nechytli nič.“ (Jn 21, 3)

V škole i v živote sú situácie, keď sa našim žiakom nedarí. Čo vtedy robíme? Utvrdíme ich v tom, že sú hlúpi, leniví, neschopní; že v živote nič nedokážu; že z nich nič nebude? Alebo využijeme túto krízu ako príležitosť nasmerovať ich k niečomu dôležitému a správne? Ježiš to tak urobil: „Zatiahni na hĺbinu“ (Lk 5, 4) či „Spustite sieť z pravej strany lode a nájdete“ (Jn 21, 6). Vieme aj my zatiahnuť na hĺbinu? Vieme sa zamerať aj na podstatnejšie veci, ako sú známky či výsledky z nášho predmetu? Uvedomujeme si vôbec, že v živote žiaka a v živote vôbec sú oveľa podstatnejšie skutočnosti ako známky či „naša“ matematika, slovenčina, angličtina, fyzika, dejepis a podobne? Nie sme už tak profesionálne deformovaní ako ten „profesor Indigo“ od Petra Nagya, ktorý nevidí, „že je tu obloha“, „že je tu láska“?

Učiteľ Ježiš v takejto kríze nasmeroval neúspešného rybára Petra na inú cestu, v ktorej dosiahol historický úspech: „Neboj sa, odteraz budeš loviť už ľudí.“ (Lk 5, 10)

VERONIKA VERBOVÁ

VIEME SA STARAŤ O DUŠEVNÉ ZDRAVIE NAŠICH DETÍ?

Duševné zdravie detí sa nebuduje vo veľkých gestách, ale v tom, ako sa s nimi rozprávame, ako reagujeme na ich emócie a aký priestor im dávame na oddych.

Jednou z najdôležitejších vecí, ktoré deti potrebujú, je odpočinok. Nielen fyzický, ale aj psychický. Oddych však pre každé dieťa vyzerá inak. Pre niektoré je to pohyb – beh, šport, bicykel. Iné si oddýchnu pri kreslení, čítaní alebo skladaní stavebnice. Pre mnohé deti je dôležitý aj „tichý čas“ – chvíľa bez výkonu, bez hodnotenia, bez tlaku. U starších detí môže byť formou oddychu aj počúvanie hudby, rozhovor s kamarátom alebo čas strávený osamote. Dôležité je, aby sme deti učili oddych vedome prežívať, nielen „vyplniť čas“. Pomôcť môže jednoduchá otázka: „Čo by ti teraz pomohlo cítiť sa lepšie?“

Rovnako podstatnou súčasťou duševného zdravia je spôsob komunikácie. Deti sa neučia, ako hovoriť o svojich potrebách z kníh

– učia sa to od nás. Preto je dôležité, aby sme im boli príkladom. V bežných situáciách môžeme rozvíjať asertívnu komunikáciu, teda schopnosť vyjadriť svoj názor, potreby a pocity pokojne a rešpektujúco. Napríklad namiesto: „Okamžite prestaň!“ môžeme povedať: „Nepáči sa mi, keď kričíš. Potrebujem, aby sme sa rozprávali pokojne.“ Keď dieťa niečo nechce, môžeme ho podporiť vetou: „Je v poriadku povedať nie, ale skús to povedať slušne.“

Veľmi užitočná je aj komunikácia v ja forme, ktorá pomáha pomenovať emócie bez obviňovania: „Som nahnevaná, keď si neupracješ veci, pretože mi záleží na poriadku.“ „Mrzí ma, keď ma nepočúvaš, lebo mám pocit, že to, čo hovorím, nie je dôležité.“ „Teším sa, keď spolu trávim čas.“ Takto sa deti učia rozpoznávať vlastné emócie a zároveň rešpektovať pocity druhých.

Starostlivosť o duševné zdravie detí znamená aj prijatie ich prežívania. Niekedy máme tendenciu ich pocity zľahčovať: „To nič nie je. To prejde“. No pre dieťa sú jeho emócie skutočné a dôležité. Namiesto toho môžeme povedať: „Vidím, že ťa to trápi“ alebo „Rozumiem, že si smutný“.

Duševné zdravie detí nevzniká náhodou. Vzniká vo vzťahoch. A práve my dospelí sme tými, ktorí môžu tieto vzťahy robiť bezpečnými, prijímajúcimi a podporujúcimi.

RICHARD FUČKO

MODERNÉ TRI GROŠE

Kedysi sa rozprával jednoduchý príbeh o človeku, ktorý každý deň zarobil tri groše. Jeden dal rodičom, druhý požičal deťom a z tretieho žil. Na prvé počutie pôsobí táto múdrosť ako ozvena dávnych čias. No práve dnes, v období hypoték, drahých energií a neustáleho tlaku na výkon môže byť príbeh troch grošov pre rodiny prekvapivo aktuálnym návodom na pokojnejší život.

Mnohí ľudia dnes hospodária v režime „od výplaty k výplate“. Nie preto, že by boli nezodpovední, ale preto, lebo svet nás neustále učí míňať. Reklamy hovoria: dopraj si, objednaj si, zaslúžiš si viac. Lenže človek, ktorý nevie narábať s peniazmi, často stráca slobodu. A rodina bez finančného pokoja ľahko podľahne napätiu, hádkam či strachu z budúcnosti.

Prvý groš z príbehu patril rodičom. Nejde iba o doslovnú pomoc starším generáciám. Je to pripomienka vďačnosti. Každá rodina stojí na obetách niekoho pred nimi. Prakticky to môže znamenať podporu starých rodičov, ale aj schopnosť nezabudnúť na solidaritu. Rodina, ktorá myslí iba na seba, časom duchovne chudobnie. Zaujímavé je, že práve štedrí ľudia bývajú často pokojnejší vo vzťahu k peniazom. Vedia totiž, že hodnota života sa nemeria len stavom účtu.

Druhý groš človek „požičiaval“ deťom. To je azda najaktuálnejšia časť príbehu. Moderný rodič chce dieťaťu dopriať všetko – drahé telefóny, značkové oblečenie či množstvo krúžkov. No skutočnou investíciou nie sú veci, ale budúcnosť. Ak rodina dokáže pravidelne odložiť aj malú sumu, vytvára deťom väčšiu slobodu. Nie vždy ide o veľké investície na burze. Často je múdrejšie začať jednoducho: finančná rezerva, pravidelné sporenie, rozumné poistenie alebo investovanie do vzdelania.

Dôležité je aj naučiť deti hodnotiť peňazí. Ak dieťa nikdy nezažije, že na niečo si treba našetriť, v dospelosti môže podľahnúť dlhom a impulzívne mu míňaniu. Finančná gramotnosť sa

nezačína v škole, ale doma pri prvom prasiatku.

A potom zostáva tretí groš – ten na život. Práve tu mnohí robíme chybu. Buď peniaze bezhlavo míňame, alebo sa bojíme užiť si ich. Zdravé hospodárenie však nie je lakomstvo. Rodina nepotrebuje žiť v neustálom odriekaní. Spoločný výlet, dobrá večera, púť či dovolenka nie sú zbytočný luxus. Sú investíciou do vzťahov a oddychu. Peniaze majú slúžiť človeku, nie človek peniazom.

Ako tento príbeh zužitkovať, ak už niekto nemá ani rodičov a je bezdetný? Časť výplaty investovať do dôstojnej staroby, druhú do „budúcnosti“ – či už je to investícia do ľudských zdrojov, charity, Cirkvi alebo iného dobrého diela, a z tretej žiť, nielen prežívať. Sloboda v starobe totiž neprichádza náhodou. Vzniká z malých rozhodnutí počas produktívnych rokov.

Možno práve človek bez vlastnej rodiny dokáže pochopiť ešte jednu vec: rodina nie je iba biologický fakt. Často ju vytvárajú vzťahy, vernosť a ochota byť tu pre druhých. A práve o tom je aj múdrosť troch grošov. Nie o presnom percentuálnom rozdelení peňazí, ale o tom, aby človek nezostal uzavretý len vo vlastnom svete.

Príbeh troch grošov nás učí jednoduchú rovnováhu: myslieť na tých pred nami, budovať budúcnosť tých po nás a zároveň nezabudnúť žiť prítomnosť. Možno práve preto je táto stará múdrosť stále živá. Lebo človek nepotrebuje mať všetko, aby žil spokojne. Potrebuje len vedieť, čo má skutočnú hodnotu. ✕

MATÚŠ SEJKA

ŽIVOT, KTORÝ CHUTÍ – OVOCIE SVÄTÉHO DUCHA

Prežili sme krásne sviatky Kristovho Vzkriesenia. S úžasom sme hľadali na Krista, ktorý vystúpil do neba, aby nám pripravil miesto. Následne sme s očakávaním prijali dar Svätého Ducha – Tešiteľa, ktorého nám prisľúbil Ježiš Kristus pri svojom odchode. Nenechal nás ako siroty (Jn, 14, 18). To všetko sú silné dôkazy Ježiša Krista, ako veľmi mu záleží na našej záchrane a spáse.

No po týchto krásnych a radostných dňoch sa náš život vracia späť do tzv. každodennej rutiny. A práve tu sa ukazuje, či viera zostane len spomienkou na sviatky alebo sa stane spôsobom života.

Na svet sa totiž dá pozeráť rôzne. Niektorí vidí v slzách len chemickú reakciu, iní v nich rozpoznávajú bolesť srdca. Niektorí vníma život len na povrchu, iní sa snažia o hĺbku a objavuje v ňom Božiu prítomnosť. Práve tento rozdiel vystihuje napätie medzi povrchným a duchovným pohľadom na život. Svätý Pavol nás pozýva k tomu druhému a hovorí: „Ak žijeme v Duchu, podľa Ducha aj konajme.“ (Gal 5, 25) Žiť v Duchu znamená vidieť viac, teda v človeku vidieť Boží obraz a v každodennosti priestor na Božie pôsobenie.

A ako spoznáme, že naozaj žijeme v Duchu a že v nás prebýva Svätý Duch? Cirkvi učí v *Katechizme Katolíckej cirkvi*: „Ovocím Ducha sú dokonalosti, ktoré v nás Duch Svätý utvára ako prvotiny večnej slávy.“ (KKC 1 832) Tradícia Cirkvi, ako aj apoštol Pavol ich vymenúva konkrétne dvanásť: „Láska, radosť, pokoj, (trpezlivosť), zhovievavosť, láskavosť, dobrota, (vládnosť), vernosť, miernosť/skromnosť, zdržanlivosť, (čistota).“ (Gal 5, 22 – 23)

Je dôležité rozlíšiť medzi darmi (charizmami), čo sú zvláštne schopnosti na službu druhým, ktoré Duch dáva, komu ako chce (1 Kor 12). Ovocie je však niečo iné. Je to výsledok spolupráce Božej milosti a našej slobodnej vôle. Nie každý je prorok, ale každý kresťan je povolaný prinášať ovocie lásky či trpezlivosti.

Na prvom mieste nášho spomenutého zoznamu stojí láska. Je základom všetkého, lebo „Boh je láska“ (1 Jn 4, 8). Z nej vyrastá radosť, ktorá nie je povrchná, ale hlboká, ktorá nezávisí od okolností. Svätý Augustín to vystihol slovami: „Nepokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“ Pokoj je ovocím dôvery v Boha. Nie je to absencia problémov, ale istota, že v nich nie sme sami (Jn 14, 27).

Ďalšie ovocie sa prejavuje vo vzťahoch. Trpezlivosť a zhovievavosť nám pomáhajú uniesť slabosti druhých aj vlastné zlyhania. Láska a dobrota vedú k skutkom. Nestačí chcieť dobro, ale treba ho aj konať (Jak 2, 17). Vernosť znamená stáť pevne aj v ťažkostiach a miernosť prináša pokoj do konfliktov.

Napokon je tu ovocie, ktoré usporadúva naše vnútro. Je to zdržanlivosť, čistota a skromnosť. Tie chránia naše srdce pred chaosom a učia nás slobode. Nie robiť všetko, čo chceme, ale to, čo nás vedie k dobru (1 Kor 6, 12).

Krásnym príkladom týchto darov – ovocia Svätého Ducha je svätý Filip Neri, známy svojou radosťou. Jeho život ukazuje, že ovocie Ducha nie je teória, ale konkrétny štýl života. Radosť, ktorú žil, pramenila z hlbokého vzťahu s Bohom a zo srdca, ktoré vedelo odpúšťať.

Podobnú skúsenosť nachádzame aj vo východnej tradícii u svätého Serafima Sarovského. Ten každého vítal slovami: „Kristus vstal z mŕtvych, radosť moja!“ Jeho pokoj a láskavosť neboli náhodné, ale vyrastali z jeho vnútorného života s Bohom. Učil, že cieľom kresťanského ži-

vota je „získanie Svätého Ducha“. Obaja svätí tak ukazujú tú istú pravdu: kto žije s Bohom, ten prirodzene prináša ovocie Ducha – radosť, pokoj a dobro pre druhých.

Na záver si položíme otázku: „Aké ovocie prináša môj život?“ Nie to, čo o sebe povieme my sami, ale to, čo z nás cítia a na nás vidia druhí. Evanjelium je „radostná zvesť“, a preto kresťan nemá byť nositeľom smútku, ale nádeje. Nemáme žiť s unudenou tvárou. Ak je v nás Svätý Duch, má to byť na nás vidno. Lebo na konci „dňa“ nepôjde o to, koľko sme o Bohu vedeli, ale či bolo z nášho života cítiť, že Boh prebýval v nás.

A my nie sme len „zmesou chemických prvkov“, ale sme chrámom Svätého Ducha (1 Kor 6, 19). A tam, kde Duch pôsobí, život začína mať chuť – chuť lásky, radosti a pokoja.

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE/DISKUSIU:

1. Aké „ovocie“ je momentálne najviac vidno v mojom živote?
2. Kde v každodennej rutine najviac zabúdam žiť „podľa Ducha“?
3. Aký konkrétny krok dnes môžem urobiť, aby bol môj život viac naplnený láskou, radosťou alebo pokojom?

Katechéza a aktivita pre deti:

VERONIKA MELUŠOVÁ

ZABUDNUTÁ V TEPLÁKOCH

GABRIEL MELUŠ

GABO ZA VOLANTOM

Už viem, prečo som na Vianoce dostala tričko s nápisom *Som na prášky*. Ježiško už vtedy vedel, že moje dieťa pôjde do škôlky, a chcel, aby som sa na to pripravila s humorom. Alebo jazykom škôlkarov: *Ika tika gymnastika, máme druhé antibiotiká*. Vra-veli mi to: Bude viac doma ako v škôlke. Ale nevraveli: Bude chorá ona, on aj celý dom. A nie jeden týždeň, ale tri. Obaja naši malí ľudia ledva dýchajú a budia sa celú noc. Všetci kašleme, plačeme, nespíme a bojujeme. Môj muž mal pravdu, rodičovstvo ťa naučí dve veci: prebalovať a posúvať svoje hranice. Hlavne tie trpezlivosti. A čerešničkou na torte je, že ich miluješ tak veľmi, že nič by si nemenila.

Neviem, akú máš skúsenosť ty, ale moje materstvo nie je rozprávka, je to skôr dlhý príbeh. A ja ho už dva roky tukám do mobilu pri večernom dojení. Niekedy si tak tíško predstavím, že keby som nemala deti, napíšem ho za týždeň. A hneď vzápätí sa zasmejem a dodám: Ale keby som ich nemala, žiadnu knihu nepíšem. Ha-ha. Niekedy chceme s Ježišom chodiť po vode namiesto toho, aby sme sa s ním plavili po vlnách. Inokedy zas máme pocit, že na loďke nášho života tvrdo zaspal. Ale dôležité je, že je tam. Hlavne tým všetkým preplávajme s ním. Aj ranná modlitba s mojimi malými pacientmi ma o tom presvedčila. Zvláštne, že aj v chaose sa dá niekedy nájsť pokoj. Nie dokonalý, ale taký obyčajný – v objatí, v modlitbe a s heslom: Spolu všetko zvládneme!

Ako sa hovorí, je to len obdobie. Veru je. Prebdené noci, choroby, strata zamestnania. Všetko, čo príde. Musíme mať nádej. A možno práve preto teraz robím malé rozhodnutie. Na chvíľu sa odmlčím. Nie preto, že by som nemala čo povedať. Preto, aby som medzi svojimi nočnými zmenami, kašľom a každým „a prečo?“ mohla venovať čas im. A svojej knihe. Nebude dokonalá, ale bude pravdivá. Taká autentická ako tieto dni. Ďakujem, že si tu so mnou bola. Za každé tiché „my to máme podobne“. A keď sa raz ozvem znova, verím, že na miesto teplotera budem držať v rukách svoju knihu.

P. S.: Ak si mama, nezabudni, že za svoj výkon si zaslúžiš korunu. ☿

Minule sa ma niekto spýtal, aké bolo moje prvé auto. Môj mozog otázku v zlomku sekundy spracoval, naservíroval odpoveď, poslal ju o poschodie nižšie na špičku jazyka a bola pripravená na odpal. Ale predtým, ako mi pomedzi pery stihol preklázať verbálny holub, zháčil som sa a uvedomil som si, že si odpoveďou nie som istý.

Vraví sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Ja by som povedal, že zlo je veľmi reálne a často nepochopiteľné, ale nemá posledné slovo. Necucám to z prsta, mám to od Pavla, ktorý v Liste Rimanom píše, že „tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“.

Pred dvoma rokmi som zo dňa na deň prišiel o prácu. Okrem vedomia, že na druhý deň nemusím vstávať do roboty, som nevidel ani iskričku niečoho dobrého. Viete, čo sa stalo potom? Nastúpil som na materskú, nad ktorou som pre množstvo pracovných povinností a stresu nikdy predtým ani len nerozmýšľal. Strávil som čas s rodinou, ktorá ma potrebovala viac než môj starý office. Zlé veci sa dejú preto, aby sme spravili krok späť a zamysleli sa. Spomínate si ešte na rok 2022? Ceny palív sa vtedy priblížili nebezpečne blízko dvom eurám. Dnes to vyzerá podobne, pri tankovaní skrúca žalúdok. Najviac nás na tom asi desí, že nevieme, čo bude ďalej. Z evolučného hľadiska ide o normálny mechanizmus, ktorý nám pomáha prežiť. V sedemdesiatych rokoch vyvolal u Američanov prirodzenú reakciu na ropnú krízu. Prepadli panike a po hodinách v radoch na pumpách si podľa vzoru rozumných paniien robili obrovské zásoby paliva – úrady dokonca odrádzali zúfalých motoristov od čapovania benzínu do igelitiek. Nasledovalo obmedzenie maximálnej povolenej rýchlosti na 88 km/h, jazdilo sa menej, trasy podliehali dôslednému plánovaniu a do módy prišiel *carpooling* – v jednom aute sa zrazu viezlo viac ľudí – neslýchané! Najväčší dosah mala kríza jednoznačne na výber áut. Obrovské osemvalcové krížniky so spotrebou presahujúcou 20 l/100 km postupne vytlačili menšie, efektívnejšie a aerodynamickjšie japonské autá. Späť do prítomnosti. Včera sme žili v domnienke, že „doba je zlá“, a dnes sa takou naozaj stala. Nevieme, či nás čaká novodobá ropná kríza, nepochopenie alebo rovno tretia svetová. Dianie na geopolitickej scéne, žiaľ, ovplyvniť nemôžeme. Zato našu reakciu na túto situáciu áno. Pavol povedal, že „utrpenia tohto času nie sú hodny porovnávania s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť“. Nepodliehajte panike, netankujte do igelitiek. ☿

MARTINA MACKOVJAKOVÁ

VZŤAH NAD VÝKON

„Mami, som smutný, že sa so mnou moji kamaráti nehrajú.“ „Paťko, je mi veľmi ľúto, čo teraz prežívaš. Túžiš po tom, aby si mal kamarátov a mohli ste sa spolu hrať.“

Týmto úryvkom začala moja klientka zdieľanie v skupinke filiálnej terapie. Filiálna terapia je metóda, ktorá učí rodičov, ako pristupovať k svojmu dieťaťu iným spôsobom. Učí ho kráčať vedľa dieťaťa, nechať sa vtrhnúť do jeho sveta a nechať sa ním viesť. Jedným z jej prvkov je reflektovanie. To používame vtedy, keď chceme komentovať to, čo v jeho hre vidíme, alebo reagovať na jeho slová. Ale nikdy nie hodnotiacim či direktívnym spôsobom. Táto technika nám má pomôcť viac sa napojiť na dieťa, prejavíť

záujem bez toho, aby sme hodnotili, čo dieťa hovorí alebo robí. Vďaka tomuto prístupu sa môžeme v diskusii alebo hre s dieťaťom dostať omnoho ďalej, hlbšie. Nechávame priestor na to, aby naša diskusia alebo jeho hra šla tým smerom, ktorým potrebuje.

Práve to, že dieťaťu nekladíme otázky ani nedávame pokyny, spôsobuje uvoľnenie pocitov a následne naplnenie potrieb. Svoj rodičovský výkon totiž dávame na druhú koľaj a ponúkame len svoj čas a plný záujem.

Aktuálny svet nás neustále ťahá do výkonu. Tabuľky produktivity, listy s úlohami či rôzne iné zoznamy povinností. Ráta sa len to, kam sme sa posunuli a akú ďalšiu metú sme dosiahli. So vzťahmi s deťmi je to však inak.

Áno, aj deti potrebujú naše nasadenie, energiu a zápal. Ale často je to výrazne kontraproduktívne. Lebo toto naše nasadenie nás núti niečo robiť, ale to neznamená byť blízko. Neznamená to rozumieť svetu dieťaťa. Neznamená to automaticky napĺňať jeho potreby. A už vôbec to neznamená skutočné spojenie.

Vo filiálnej terapii často opakujem, že tu nie je miesto na výkon. Iba na hlboký záujem o napojenie sa na dieťa. Hlboký záujem o pochopenie toho, čo prežíva, čo cíti a čo potrebuje. Bez hodnotenia či karhania. Skúsme to niekedy. Počúvať a len reflektovať to, čo počujeme, a nechať dieťa, aby viedlo diskusiu či hru svojím vlastným smerom. (foto: pexels) ∞

MILUJ SEBA SAMÉHO

Pred pár rokmi som pracovala v domove dôchodcov, popri tom sa starala o chorú príbuznú s demenciou a ochotne pomáhala, kde sa dalo. Deti nemáme, kto už bude mať čas a silu, keď nie ja? Začala som byť unavená, nervózna, plačlivá, často chorá. Moje telo volalo o pomoc, ale ja som nechcela počúvať. Až raz som nedokázala vstať z postele, len som plakala. Kamarátka obvolala psychiatrov a doviezla ma k jednej pani doktorke v dôchodkovom veku. Lekárka si vypočula, ako fungujem, a sucho skonštatovala: „Ďalší obetavý kresťan, ktorý druhých zachraňuje, a na seba kašle! Predpíšem vám lieky, po ktorých budete mesiac väčšinou spať, na pol roka – rok antidepresíva, nech sa spamätá nervová sústava, a upracte si v hlave.“ Keď som sa po čase trocha spamätala, zača-

la som si robiť poriadok v hlave aj živote. Zaujal ma český psychiater Radkin Honzák v relácii o syndróme vyhorenia: „Kresťania si nahradili v Biblii text ‚Milujte bližného AKO seba samého‘ textom ‚NAMIESTO seba samého‘ a často sa bránia tým, že aj Pán Ježiš sa obetoval až do krajnosti. To je pravda, ale RAZ a na konci života.“ Motív modlitieb, práce, obety a znášania rôznych ťažkostí, žiaľ, u niektorých neprameň v láske k Bohu a ľuďom, ale v túžbe ukázať svetu, že sme dobrí, hodní lásky. Tento spôsob života je zničujúci pre nás a okolie nás odmieta, možno ani nevie prečo. Tak sa snažíme viac a viac, až raz telo povie: už nevládzem. Svätý Duch, uzdravuj naše srdcia, príď do našej únavy a uč nás rovnováhe, oddychu, službe a láske. (Elena Uhláriková) ∞

ALEXANDRA MATOLÁKOVÁ

DÁŽĎ AKO SÚČASŤ ŽIVOTA

Nerada zovšeobecňujem, ale zovšeobecnenie ako umelecký prvok je pre mňa nenahraditeľnou súčasťou každého fejtónu. Samozrejme, tu sa skutočnosť hyperbolizuje (nafukuje), konkrétna situácia sa využíva na charakteristiku celej problematiky a od jednej skúsenosti sa odvádzajú závery o živote, svete i sebe samom. No v tomto prípade je skutočnosť takmer dokonale zobrazená v každej hyperbole, stereotypizácii či zjednodušení, ktoré tak už nie sú hyperbolami, stereotypizáciou či zjednodušením.

Reč je o Íroch. Írska republika je ako krajina veľmi multikultúrna – nie preto, že by sa na jej území historicky miešalo veľa národov (Britov teraz opomenieme), no preto, lebo Írsko má v sebe neidentifikovateľnú charizmu, ktorá si vás pripúta, a vy už na druhý deň spievate írské piesne, odsudzujete Guinness v plechovke a zásadne nepoužívate dáždňík. Lebo dážd' nie je forma počasia, je to súčasť života.

Ak sa prechádzate po ulici a zrazu z čista jasna (niežeby bolo v Írsku niekedy vyslovene jasno) obloha stmavne a spustí sa dážd', presne viete medzi všetkými ľuďmi identifikovať turistu. Je to ten, ktorý hneď otvára dáždňík alebo sa uteká skryť. Právý Ír totiž nemá reakciu. Ani len nezmení činnosť, ktorú robil. Proste pokračuje v chôdzi, bicyklovaní, vo vešaní bielizne (naozaj)... Jednoducho si dážd'

absolútne nevšímá. Poviete si, no dobre, ale to, že je mokrý, si všimnúť musí. Áno, ale nie je to stav, ktorý vyžaduje opatrenia. Pre Íra byť mokrý je, ako keď sa nám čká. Ono to jednoducho prejde.

Tento prístup Írov sa netýka iba počasí, Íri majú podobnú reakciu, keď meškajú, keď sa niečo pokašle, keď im nefunguje kúrenie. Íri proste neriešia. Táto kolektívna (alebo aspoň väčšinová) flegmatickosť má za dôsledok to, že človek tu necíti takmer žiadny tlak. Práca, škola, vybavovanie na úradoch... Nie všetko je príjemné, ale ani jedno z toho nie je stresujúce.

Až pri štúdiu v Írsku som si uvedomila, koľko stresu, ktorý pociťujeme vnútorné, v skutočnosti pochádza zvonku. Ako na nás vplýva atmosféra, ktorá sa nedá chytiť ani nakrájať, no predsa má vplyv na náš život a prežívanie. A ako

nebrať vecí príliš vážne spôsobuje lepšiu náladu. Ja sa v Írsku rada rozprávam s čašníčkami, lebo sa usmievajú, inštalatér opravujúci záchod vtipkuje a ešte aj aktuálna prezidentka nakupuje v miestnych potravinách v rifliach a tričku.

A to je podľa mňa dôvod, prečo je Írsko také multikultúrne. Prečo toľko ľudí prichádza, aby tu mohli žiť. Hoci je tu draho, je ťažké zohnať prácu aj ubytoko a vkuse prší. Lebo si uvedomia, že o nič nejde. Svet nestojí na našich pleciach a možno keď prestaneme nohami držať oblohu, uvidíme, že nespadne.

Vieme si povedať, že ak nejde o Božie kráľovstvo (a východniarsku kapustnicu), nejde o nič? Tak nechajme na seba padať dážd'. Možno zmyje aj ten nános stresu a napätia a opäť vyjde slnko.

A (aspoň v Írsku) vždy za ním aj dúha. ☺

ALESSANDRO PRONZATO: PROROK, KTORÝ NESÚHLASIL S BOHOM (KNIHA PROROKA JONÁŠA)

Vo vydavateľstve Petra, n. o., v edícii Zošity duchovnej formácie, vychádza ďalšia časť od významného talianskeho spisovateľa, kňaza a rehoľníka Alessandra Pronzata pod názvom Prorok, ktorý nesúhlasil s Bohom (Kniha proroka Jonáša). Jonášova kniha nás konfrontuje s dosť znepokojujúcou realitou. Byť veriacim neznamená len veriť v Boha. Znamená to aj veriť v človeka. Byť veriacim neznamená len vidieť zlo, ktoré je v bratoch, ale byť schopný aspoň vycítiť možnosti dobra, ktoré sú v každom človeku. Zmena sveta sa začína od konkrétného srdca, ktoré sa najprv musí zmieriť s Bohom. Ide o srdce, ktoré bije v nás. Boh verí, že sa mu ho podarí zmeniť, tak ako zmenil srdcia Ninivčanov a Jonáša, aby uverili v Boha. A v človeka. (Petra, n. o.)

JULIE KLASSENOVÁ: ŠEPOT ZA MÚRMÍ PAINSWICK COURT

V dome plnom tajomstiev niekedy najhlasnejšie znejú šepoty minulosti... Anna Lovedayová, dcéra chirurga, je odhodlaná prežiť užitočný život bez manželstva. Aby unikla dohadzovačským plánom svojej nevlastnej matky, prijme pozvanie starej priateľky a vracia sa do Painswicku – mestečka, v ktorom spolu so sestrou prežili mnohé šťastné letá... až do toho posledného, osudového roka. Po príchode dostane Anna ponuku starať sa o chorú lady Celiu – ženu, ktorá kedysi zničila šťastie jej sestry. Napriek tomu ju prijíma a nasťahuje sa do ponurého Painswick Courtu, kde medzi tajomnými obyvateľmi a znepokojivými udalosťami čoskoro zistí, že niekto sa pokúša jej pacientku zabiť. Keď sa sama ocitne medzi podozrivými a zároveň čelí nečakaným citom, musí odhaliť pravdu, skôr než bude neskoro. (i527.net)

DÁVID MASLEN

VIETE ROZLÍŠIŤ REÁLNE FAKTY OD UMELEJ INTELIGENCIE?

Mám pocit, že už pomaly nestíhame sledovať všetky vymoženosti tohto storočia. Technológie sa menia raketovou rýchlosťou. Umelá inteligencia napreduje čoraz rýchlejšie a ľudia majú často problém rozlíšiť, čo je realita a čo je vytvorené umelou inteligenciou.

Možno dnes budem vyznievať mierne negatívne voči umelej inteligencii, no nie je to tak. Využívam ju denne a výrazne mi šetrí čas. V tomto článku by som však rád poukázal na jej plusy aj mínusy.

Umelá inteligencia dnes už neslúži len na generovanie textov, obrázkov či

videí. Dokáže veľmi jednoducho pomôcť aj pri tvorbe aplikácií alebo webových stránok. Keďže rád pracujem na viacerých projektoch, ktoré potrebujú web, táto vymoženosť mi pri poslednom projekte ušetrila minimálne mesiac práce.

Kedysi trvalo vytvoriť web približne jeden až tri mesiace. Teraz sa podržte. Vďaka umelej inteligencii som dokázal vytvoriť web na projekt za tri hodiny.

Je to obrovský posun. Zároveň si však treba spočítať, že mesačný náklad na správu takéhoto webu môže byť minimálne 50 €. Okrem toho treba vedieť s umelou inteligenciou správne pracovať. Preto je na zváženie, či nie je v niektorých prípadoch lepšie zveriť tvorbu webu programátorovi.

Všímam si totiž, že ľudia, najmä firmy, začali využívať umelú inteligenciu v domnienke, že im automaticky ušetrí čas aj peniaze. Často však býva opak pravdou. Ako agentúra potom musíme veľa upratovať v marketingovej komunikácii firmy, pretože nesprávnym používaním umelej inteligencie si značka môže skôr uškodiť. Napríklad aj tým, že vizuálne skáče z jedného štýlu do druhého a pôsobí neprirodzene.

Najdôležitejším aspektom je kritické myslenie.

Nemôžeme tvrdiť, že umelá inteligencia je zlá. Musíme však povedať, že pri jej používaní je nevyhnutné zapojiť kritické myslenie a vedieť rozlišovať, čo je realita a čo môže byť podvod.

Často sa stretávam s tým, že niekto zo staršej generácie naletí na podvod, v ktorom napríklad známy politik

údajne ponúka financie. Video alebo obrázok pritom vyzerajú pre bežného používateľa pomerne dôveryhodne. Po kliknutí na odkaz však človek môže prísť napríklad o svoj facebookový účet.

Ako si môžete budovať kritické myslenie?

1. Overujte si informácie z viacerých zdrojov.

Neprijímajte prvý názor, článok alebo titulok automaticky ako pravdu. Porovnávajte zdroje, sledujte kontext a pýtajte sa: Kto túto informáciu poskytuje? Prečo ju poskytuje? Má ju čím podložiť?

2. Pýtajte sa správne otázky.

Kritické myslenie nevzniká z odpovedí, ale z kvality otázok. Namiesto otázky: „Je to pravda?“ sa pýtajte: Aké sú dôkazy? Existuje aj iný pohľad?

3. Oddelujte emócie od faktov.

Silné emócie často skresľujú úsudok. Pri rozhodovaní si vedome oddelujte, čo cítite, čo predpokladáte

a čo je reálne dokázateľný fakt.

Najlepšie rozhodnutia vznikajú vtedy, keď sa nenecháte uniesť prvou emóciou, titulkom alebo strachom. Dnešná doba je rýchla a umelá inteligencia bude stále viac súčasťou našich životov. Preto je dôležité nezabudnúť používať vlastný rozum, pýtať sa otázky a overovať si informácie.

Umelá inteligencia nám môže výrazne pomôcť, ušetriť čas a posunúť projekty dopredu. No stále je to iba nástroj. To najdôležitejšie rozhodnutie musí spraviť človek. (foto: pexels)

PETER SOLEJ

ETIKETA SVADBY A SVADOBNÉHO DŇA

Napriek skutočnosti, že počet uzatváraných manželstiev v ostatných rokoch klesá, svadba si medzi všetkými ostatnými spoločenskými udalosťami udržiava prestíž a osobitné miesto.

VEĽKÁ ČI MALÁ SVADBA?

Po civilných zásnubách, keď muž požiada svoju nastávajúcu manželku o ruku, dochádza k prípravám svadby. V úvode priprav, ktorých dirigentmi sú snúbenci, poprípade nimi určená osoba alebo agentúra, dochádza k rozhodnutiu, o aký formát svadby pôjde. O malej svadbe hovoríme, ak je počet hostí v rozmedzí 20 – 30 ľudí. Po rozhodnutí o formáte obradu, definitívnom určení termínu a rezervácii miesta obradu i svadobnej hostiny prichádza na rad tvorba svadobného oznámenia. Z jeho obsahu musí byť zrejmé, kto sú ženích a nevesta, kedy a kde sa uskutoční sobáš, i to, na akú adresu môžu príjemcovia oznámenia poslať svoje blahoželania. V prípade, že majú oznámenia formu pozvánok, má na nej byť uvedené aj žiadané oblečenie. So zostavovaním zoznamu osôb, ktorým plánujeme poslať svadobné oznámenia, začíname v dostatočnom časovom predstihu, aby sme na nikoho dôležitého nezabudli. Následne je dôležité vybrať spomedzi adresátov tých, ktorých si želáme aj pri svadobnom stole. Práve oni majú spoločne s oznámením dostať aj pozvánku na svadobnú hostinu. V našej krajine je pekným zvykom, že sa svadobné oznámenia hostom, ktorých plánujeme pozvať k svadobnému stolu, doručujú osobne. Daný čas je vhodné využiť aj na širšie informácie o priebehu dňa, očakávaníach novomanželov či požadovanom oblečení.

SVADOBNÝ DEŇ

Je dôležité uvedomiť si, že najvýznamnejšími predstaviteľmi svadobného dňa

sú ženích a nevesta. Je to ich jedinečný spoločný životný okamih, ktorý sa už nebude nikdy opakovať. Preto ak sa na svadbe zúčastnia hostia, ktorí sú vo vysokom spoločenskom postavení, v daný deň prenechávajú pozornosť najmä novomanželom. Nevesta volí na svadobný deň slávnostné biele šaty, z ktorých sa môže prezliecť najskôr až po skončení

oficiálnych častí svadobnej hostiny. Ak sa sobáš novomanželov koná v kostole, nevesta nesmie zabúdať na adekvátne zahalenie dekoltu a ramien. Oficiálnym svadobným odevom ženícha je žaket. Z praktického hľadiska sa však v našich geografických priestoroch používa tmavý oblek. I keď spoločensky významné oblečenie je vždy tmavé, pri svadobnom dni je prípustné, aby sa ženích obliekol aj svetlejší oblek. Smoking ako odev ženícha na svadbe nie je vhodný. Keďže svadobný deň má viacero významných okamihov, na ktorých priebeh treba dohliadať, je vhodné, aby si snúbenci zvolili svojho „manažéra“. Môže ním byť jeden zo svedkov či blízky kamarát, ktorý dohliada na časový harmonogram, podpísanie dokladov, odvoz hostí, zasadacie poriadok či riešenie vzniknutých situácií. Pri príchode na obrad dbajú hostia na včasnosť, aby nerušili dôstojnosť sobáša, a prijímajú miesto, kam ich hostitelia usadia. To isté platí pri sedení na svadobnej hostine. Najčestnejšie miesta svadobnej hostiny sú v čele stola uprostred a ich význam klesá smerom ku krajom. Svadobná hostina sa začína prípitkom, ktorý má predniesť jeden z rodičov novomanželov alebo jeden zo svedkov. Na odkladanie darov je vhodné mať pripravený stôl vedľa slávnostnej tabule. Dary nie je vhodné počas svadobného dňa rozbaľovať. Ich súčasťou má byť aj vizitka alebo pranie, z ktorého bude zrejmé, kto daný dar daroval. Je slušné a správne, ak sa novomanželia poďakujú hostom za ich účasť i dary v časovom rozmedzí dvoch – troch týždňov po slávnostnom dni. ☺

1 PO MUČENÍK JUSTÍN FILOZOF A SPOL. ZAČIATOK PETRO- PAVLOVSKÉHO PÔSTU

Váš nebeský Otec predsa vie, že toto všetko potrebujete. (Mt 6, 31 – 32)

V dnešnom svete vidno veľa ustarostenosti. Mnohí ľudia trpia chudobou, strachom z toho, čo bude zajtra, či sa dokážu postarať o rodinu, či sa vojna nerozšíri aj do našich oblastí a podobne. Spojenie „nebudte ustarostení“ – v gréčtine *me merimnate* – možno preložiť aj ako „nestarajte sa úzkostlivo“. Náš Pán vidí situáciu svojich detí a je verný. Je s nami v každom čase. Namiesto zveľebovania problémov a ťažkostí musíme posilniť svoju vieru. Veď ten, čo v peci zachránil mládencov, čo vyviedol Izraelitov z egyptského otroctva, čo zostúpil do hĺbín zeme a rozbil veraje, čo držali zviazaných väzňov, zvíťazil. Nepovedal, že ak v neho uveríme, nebudeme mať problémy a ťažkosti. Zverení do rúk Otca môžeme v každej situácii povedať: „Ježišu, ty sa postaraj.“

Liturgia: Rim 2, 28 – 3, 18, zač. 83; Mt 6, 31 – 34; 7, 9 – 11, zač. 19; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

4 ŠT SLÁVNOSTNÁ POKLONA PREČISTÝM TAJOMSTVÁM TELA A KRVI NÁŠHO PÁNA JEŽIŠA KRISTA

Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň. (Jn 6, 54)

Život človeka je vzácnym darom. Človek, ktorý je chorý a stráca život, je na jeho záchranu ochotný urobiť čokoľvek. Dnes veda ponúka rôzne lieky aj na veľmi ťažké choroby, ale akokoľvek sa človek snaží zachrániť si život, vidíme, že telo zomiera. Ježiš však ľuďom ponúka život večný. Vo veľkňazskej modlitbe sa Kristus modlí: „A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista.“ V Eucharistii nám dáva seba samého, skutočný život, čím v našom živote spája všedné hriechy a lieči neduhy tela i duše. Pri podávaní Eucharistie kňaz hovorí: „Podáva sa Božiemu služobníkovi na odpustenie hriechov a večný život.“ Stojíme o tento najvzácnejší liek? Chceme skutočne žiť večne?

Liturgia: 1 Kor 11, 23 – 32, zač. 149; Jn 6, 48 – 54, zač. 23; menlivé časti zo sviatku (HS: 254; PZ: 223; HP: 239)

2 UT PATRIARCHA NIKEFOR VYZNÁVAČ

Každý dobrý strom rodí dobré ovocie, kým zlý strom rodí zlé ovocie. (Mt 7, 17)

Aké je krásne a dobré, keď sa môžeme občerstviť plodmi ovocných stromov. Vždy ma fascinovalo, keď môj starý otec štiepil stromčeky a mohol som vidieť, ako naštiepený konár neskôr priniesol zrelé a chutné plody. Niektorí cirkevní otcovia prirovnávajú k stromu ľudské srdce, z ktorého potom vyrastajú dobré či zlé plody. Ježiš sám na jednom mieste hovorí, že zo srdca vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, zlomyseľnosť, klamstvo, necudnosť, závisť, rúhanie, pýcha, hlúposť. Ak náš život bude naštiepený na Krista a v srdci bude miazgou Svätý Duch, bude prinášať ovocie, ktorým je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, miernosť, zdržanlivosť. Skúsme sa teda zamyslieť, aké plody prináša náš život a akým stromom je naše srdce.

Liturgia: Rim 4, 4 – 12, zač. 86; Mt 7, 15 – 21, zač. 22; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

5 PIA HIEROMUČENÍK DOROTEJ ... nové víno vlievajú do nových mechov. (Mt 9, 17b)

Prečo si Boh vybral práve mňa?! Takúto otázku by sme možno čakali od človeka, ktorého Boh povolal ku kňazstvu alebo aj v spoločnosti. Nečakali by sme ju od človeka, ktorý trpí vážnou chorobou. Ja som ju počul od človeka pripútaného na lôžko. Na svoju chorobu pozeral ako na požehnanie, nie tragédiu. Na každú jednu situáciu sa môžeme pozrieť rôznym spôsobom. Svätého Ducha, ktorého symbolom je aj nové víno, nemožno prijímať do starých rigidných srdc, neochotných meniť sa, pretože by to nezvládli. V časti modlitby optínskych starcov je nádherná pasáž, ktorá nám môže pomôcť pozrieť sa na rôzne situácie ako na Božie požehnanie. „Po celý deň ma vo všetkom veď a posilňuj. Nech by som dostal v priebehu dňa akékoľvek správy, nauč ma ich prijať s pokojnou dušou a pevným presvedčením, že nad všetkým je tvoja svätá vôľa.“ Pane, pomôž nám žiť to.

Liturgia: Rim 5, 17 – 6, 2, zač. 90; Mt 9, 14 – 17, zač. 31; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

3 ST MUČENÍK LUCILIÁN A SPOL.

Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach. (Mt 7, 21)

Zaiste poznáte reklamu na potraviny, v ktorej sa zhovárajú dvaja muži. Ten prvý sa pýta: „Kúpili sme, čo sme mali?“ A druhý odpovedá: „Aj to, čo sme nemali.“ Kol'kokrát je v živote človeka plnosť aktivity, horlivosť možno aj na nevyžiadanej službu. Učeníci chceli zoslať oheň z neba na Samaritánov, ktorí ich neprijali, a Ježiš ich napomína. Petrovi, ktorý mečom odtiaľ Malchusovi ucho, povedal, že to nie je služba, o ktorú stojí. Mnohí budú hovoriť, že prorokovali v Kristovom mne, vyhánali zlých duchov, robili veľa zázrakov, a on im povie, že ich nepozná. Je veľmi dôležité pýtať sa Pána: „Čo chceš odo mňa? Čo je tvoja vôľa pre môj život?“ Boh od nás žiada, aby sme s ním mali predovšetkým vzťah, aby sme ho poznali. A ak niekoho poznáme, vieme, čo od nás žiada.

Liturgia: Rim 4, 13 – 25, zač. 87; Mt 7, 21 – 23, zač. 23; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

6 SO PREPODOBNÝ BESSARIÓN DIVOTVORCA

Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, keď vo vlastnom oku brvno nezbadáš? (Mt 7, 3)

Raz som sa zúčastnil na jednej aktivite, kde nám lektor ukázal biely papier, na ktorom bola jedna čierna bodka. Zúčastnených sa opýtal, čo vidia. Samozrejme, všetci odpovedali, že čiernu bodku. Nik nepovedal, že okolo čiernej bodky je veľa bielej farby. Človek veľmi ľahko vidí hriechy iných, ich nedostatky. Ľudia vedia iným poradiť, čo by mali hovoriť, či ako by mali konať. Svätý Makarius Egyptský povedal, že ak si človek vie uznať svoje chyby a svoj hriech, je to viac, akoby niekoho vzkriesil z mŕtvych. Svätý Ján Klimak hovorí, že skôr je blahoslavený ten, kto vidí svoj hriech, než ten, kto vidí anjelov. Vidieť svoj hriech znamená možnosť napraviť sa. Ak sa do srdca dostane nečistota, prestane fungovať a treba ho zoperovať. Podobne aj hriech, ak sa usídlil v srdci človeka, prináša smrť a je potrebná duchovná operácia, obrátenie. Čo osoží človekovi, keby videl hriechy iných, no ten svoj by prehliadal?

Liturgia: Rim 3, 19 – 26, zač. 84; Mt 7, 1 – 8, zač. 20; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

7 NE DRUHÁ NEDEĽA PO PÄŤDESIATNICI HIEROMUČENÍK TEODOT ANKYRSKÝ

*Podľa za mnou a urobím z vás ry-
bárov ľudí. (Mt 4, 19)*

Kolko podvodných správ, e-mailov či telefo-
nátov dokážu niektorí ľudia poslať, aby zlákali
ľudí do siete podvodu a obohatili sa cudzím
majetkom, vydávajú sa za policajtov, pra-
covníkov bánk alebo zdravotníkov. A čo my
kresťania? Kolkokrát sme boli rybármi ľudí,
aby sme ako nástroje v Božích rukách nieko-
ho ulovili do siete Božej lásky? Rybár urobí
všetko preto, aby ryby našiel a potom ponúkol
aj príťažlivú návnadu. Tým, koho má kresťan
ohlasovať a ponúkať, je sám Pán Ježiš, naša
spása. Poslaním každého kresťana je šíriť Bo-
žie kráľovstvo a ohlasovať evanjelium. A kým
to prvé lákanie podvodníkov prináša smútok,
nepokoj a nenávisť, Kristus nás lanami lásky
ťahne k sebe, aby sme v ňom mali život. Člo-
vek nie je povolaný byť gaučovým kresťanom,
ale šikovným rybárom. Svätý Ján Zlatoústy
povedal, že každý z nás nesie zodpovednosť
za spásu toho druhého.

Liturgia: Rim 2, 10 – 16, zač. 81b; Mt 4,
18 – 23, zač. 9; predobrazujúce antifóny
a blaženstvá; menlivé časti z 1. hlasu (HS:
143; PZ: 96; HP: 97)

10 ST HIEROMUČENÍK TIMOTEJ

*... posielam vás ako
ovce medzi vlkov. (Mt 10, 16)*

Mnohí ľudia si v dnešnej dobe myslia,
že úspešný život môže žiť ten, kto má
moc, bohatstvo a slávu. Vo svete je veľa
vojen, napätia, rozdelenia. Naozaj ma Je-
žiš posielal do sveta ako ovcu? Ved' ovca
v prítomnosti vlkov nemá šancu na život.
Áno, ale iba tá, ktorá nie je odovzdaná
do starostlivosti pastiera. Naším ochran-
com je sám Pán Ježiš, ktorý je dobrým
pastierom. Prišiel hľadať každú stratenú
ovcu, aby ju vyrval z pazúrov vlkov. Nie je
nájomníkom, ktorý necháva svoje ovečky
opustené, a neuteká, keď vidí prichádzať
vlka. Každú pozná po mene, ide pred
nimi a ovce idú za ním. A napokon sám
prichádza ako Baránok sňať hriechy sve-
ta a poraziť tak každú zúrivosť, pýchu,
lakomstvo a egocentrizmus vlkov. Aký
úžitok má človek z vlkov? Žiaden! Ovečka
dáva vlnu, mäso i mlieko, obraz človeka,
ktorý je pozvaný žiť životom Baránka,
neustále sa dávajúc do jeho služieb voči
blížnym.

Liturgia: Rim 8, 2 – 13, zač. 96; Mt 10, 16 –
22, zač. 36; každodenné antifóny; menlivé
časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

8 PO PRENESENIE OSTATKOV VEĽKOMUČENÍKA TEODORA TIRÓNA

*... dal im moc nad nečis-
tým duchmi... (Mt 10, 1)*

Ak chce byť človek telesne silný, musí veľa
cvičiť, posilňovať, aby dokázal byť silný v boji
či dvíhať ťažké predmety. Niektorí ochranco-
via známych osobností sú špeciálne cvičení
na to, ako vyhodíť a spacifikovať páchatela,
ktorý ohrozuje život danej osobnosti. Človek
nemá moc vyháňať zlých duchov, nemožno
sa v nej zdokonaľiť vlastnými silami. Je to dar
od Pána, ktorý je našou silou. Spomeňme si,
ako pod Horou premenenia nemohli apošto-
li vyhnúť zlého ducha. Ježiš im povedal, že to
môžu iba modlitbou a pôstom. Prostriedka-
mi, ktoré im pomôžu byť viac zakorenenými
v Božej moci. Keď boli apoštoli v Jeruzaleme
za zatvorenými dverami, Ježiš im povedal,
aby neodchádzali z mesta, kým nebudú vy-
strojení mocou z výsosti. Diabol sa nebojí
človeka, ale Božieho Ducha a Božej prítom-
nosti. Deti sa často v sporoch odvolávajú
na svojho milovaného otca. V modlitbe *Otče
nás* sa modlíme, aby nás zbavil zlého, a iba
v ňom je naša moc nad zlými duchmi.

Liturgia: Rim 7, 1 – 13, zač. 94; Mt 9, 36 – 10,
8, zač. 34; každodenné antifóny; menlivé
časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

11 ŠT APOŠTOLI BARTOLOMEJ A BARNABÁŠ

*Nebojte sa tých, čo zabíjajú
telo, ale dušu zabiť nemôžu. (Mt 10, 28)*

Veľmi silno ma zasiahla reakcia pápeža Leva
XIV., ktorý nebojácne reagoval na vyhráž-
ky a tlak amerického prezidenta, slovami:
„Trumpovej administratívy sa nebojím, nie
som politik, hlásam evanjelium.“ To je to,
k čomu je pozvaný každý pokrstený človek,
napriek tlaku, zastrašovaniu a rôznym iným
taktikám, ktoré by chceli zlegitimizovať
hriech. Už pri myropomazaní sa Cirkev v ek-
ténii modlí, aby sa krstenec stal odvážnym
a víťazným bojovníkom Krista, aby dostal
milosť odvážne, bez strachu a zahanbenia vy-
znávať ho pred všetkými a preň aj trpieť. Aby
sa vedel rozhodovať vždy v súlade s láskou.
V 27. žalme sa nádhorne modlíme: „Pán je
moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť?
Pán je ochranca môjho života, pred kým sa
mám strachovať?... Aj keby sa proti mne po-
stavili šíky, moje srdce sa nezľakne. Aj keby
proti mne vzbĺkol boj, zotrúvam v dôvere.“
Pane, pomôž nám dôverovať ti vo všetkom.

Liturgia: Rim 8, 22 – 27, zač. 98; Mt 10, 23 –
31, zač. 37 (radové); Sk 11, 19 – 30, zač. 28;
Lk 10, 16 – 21, zač. 51a (apoštolom); pre-
dobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé
časti apoštolom (HS: 385; PZ: 365; HP: 383)

9 UT ARCIBISKUP CYRIL ALEXANDRIJSKÝ

*Chcieť dobro, to mi je
blízko, ale robiť dobro nie. (Rim 7, 18)*

Obdivovali ste už niekedy život nejakého
svätca? Ja áno. Je veľmi veľa povzbudivých
príkladov života našich svätých bratov
a sestier, ktorí na sebe tvrdo pracovali.
Prijímali aj ťažké situácie na svoje vlastné
posvätenie. V kríži videli príležitosť na rast.
Nie sme povolaní obdivovať Kristov život,
ale stať sa jeho nasledovníkmi. Nejde o to,
aby sme sa Bohu páčili, ale aby sme ním
žili. Kolkokrát človek zažil, že chcel niečo
dobré urobiť, no výsledkom bolo zlo. Kol-
kokrát človek padá do tých istých hriechov?
Iba z Božej milosti sme tým, kým sme. Sme
pozvaní k tomu, aby sme – čokoľvek robíme
– robili v Kristovi a skrze neho. A aj dobro,
ktoré konáme, je Božou milosťou. Boh nám
nechce dávať dary, ale seba, aby on sám –
najvyššie dobro – bol v nás a my sme žili
jeho životom. Potrebujeme sa to denne
učiť. Apoštol Pavol to chcel. Tvrdo na sebe
pracoval, preto v Liste Galaťanom píše: „Už
nežijem ja, ale žije vo mne Kristus.“

Liturgia: Rim 7, 14 – 8, 2, zač. 95; Mt 10, 9
– 15, zač. 35; každodenné antifóny; men-
livé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP:
110)

12 PIA NAJSLADŠIEHO PÁNA, BOHA A SPASITEĽA NÁŠHO JEŽIŠA KRISTA, MILUJÚCEHO ĽUDÍ

*... dal svojho jednorodeného Syna,
aby nezahynul nik, kto v jeho verí,
ale aby mal večný život. (Jn 3, 16)*

Pozeraúc na útrapy sveta, vojny, násilensťvá,
vraždy, krádeže a podobne sa človek môže pý-
tať, či má Boh srdce. Kolkokrát by sme chceli
hodiť vinu za hriechy ľudstva na Boha. Každá
vojna, násilie však vzniká v chorom ľudskom
srdci. Srdce pumpuje krv, v ktorej sú potreb-
né živiny pre celé telo a zároveň sa cez krv-
ný obeh vylučujú z tela škodlivé a odpadové
látky. To Kristovo bolo kopijou prebodnuté,
aby z neho vytryskla krv a voda, predobrazy
krstu i Eucharistie a začiatok Cirkvi. Pozera-
júc na kríž môžeme vidieť starý život celého
ľudstva a spásu človeka. V Egypte anjel smrti
nezabil prvorodených Židov, ktorí mali krvou
potreté veraje dverí. Svätý Ján Zlatoústy hovo-
rí, že teraz sa teda nepriateľ stiahne oveľa skôr,
keď už neuvidí krv predobrazu na dverách,
ale pravú krv žiarit na ústach veriacich, lebo tá
posväcuje veraje Kristovho chrámu. Kto pije
Kristovu krv, prechádza zo smrti do života.

Liturgia: Hebr 2, 11 – 18, zač. 306; Jn 3,
13 – 17, zač. 9; menlivé časti zo sviatku;
voľnica (HS: 257; PZ: 226; HP: 239)

13 SO

MUČENICA AKVILÍNA

... každý, kto počúva tieto
moje slová a uskutočňuje
ich, podobá sa múdremu mužovi, ktorý
si postavil dom na skale. (Mt 7, 24)

Skôr než človek začne stavať dom, je potrebné, aby vykopal dostatočne hlbokú jamu na dobré základy, na ktorých si ho postaví, aby sa nezrútil ani v prípade nepriaznivého počasia či rôznych živlov. Tento obraz používa Kristus, keď nás pozýva, aby sme svoj život postavili na pevnom základe, ktorý spočíva vo vzťahu s ním. Ten môžeme budovať počúvaním a uskutočňovaním jeho slova, berúc si príklad z Presvätej Bohorodičky. Už od počiatku bola otvorená Božiemu slovu: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Počúvala slovo, hlboko uchovávala v srdci a uskutočňovala to, k čomu ju pozývalo, preto na svadbe v Káne Galilejskej vystrašeným a znepokojeným svadobčanom smelo povedala: „Urobte všetko, čo vám povie.“ Kopajte hlboko vo vlastnom srdci a základ svojho života stavať na vzťahu so Slovom je obrovskou múdrosťou.

Liturgia: Rim 3, 28 – 4, 3, zač. 85; Mt 7, 24 – 8, 4, zač. 24; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

16 UT

BISKUP TYCHÓN
DIVOTVORCA

Celý deň som vy-
stieral ruky k ľudu nevernému
a vzdorovitému. (Rim 10, 21)

Mnohí dnes trpíme tým, že niečo nie je tak, ako chceme. Ako to chce naše ja. A ak človek žije prevažne vášňami v srdci, potom aj takto reaguje. Reaguje podráždene a hnevivo. Čím silnejšia je priviazanosť k slovíčku „chcem“, tým býva väčšia skleslosť aj smútok. Preto je vtedy dobré ďakovať v duši modlitbou: „Sláva Bohu za smútok, sláva Otcu i Synu, i Svätému Duchu za bolesť v srdci, ďakujem ti, Bože, za smútok, že nebola uspokojená moja vášeň, moje želanie, sláva Otcu i Synu, i Svätému Duchu, že sa rozvážuje moja priviazanosť k duchom nespokojnosti, sláva Bohu za bolesť v srdci.“ Tým sa naša duša stáva pokornou. Poďakovanie Bohu za smútky je aj prijatím kríža v našom živote.

Liturgia: Rim 10, 11 – 11, 2a, zač. 104; Mt 11, 16 – 20, zač. 41; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

14 NE

TRETIA NEDEĽA PO
PÄŤDESIATNICI
PROROK ELIZEUS

... nebeské vtáky: nesejú ani než-
nú, ani do stodôl... a váš nebes-
ký Otec ich živí. (Mt 6, 26)

Vydať sa do rúk Otca je veľkým krokom dôvery. Abrahám sa vydal na nepoznanú cestu s dôverou v Otca. Obetoval svojho syna, lebo veril, že Boh má moc aj z mŕtvych vzkriesiť. Mojžiš sa nebál vstúpiť k faraónovi, pretože mu Boh neustále pripomínal, že bude s ním. V Knihe prísloví čítame: „Dôveruj celým svojim srdcom Pánovi a nespoliehaj sa na svoj um. Na všetkých svojich cestách myslí na neho a on ti bude rovnať chodník.“ (Prís 3, 5 – 6) Veď Pán vie o nás všetko, či sedíme a či stojíme, aj keď ešte ani slovo nemáme na jazyku, on vie, čo chceme povedať. I keby sme sa ocitli na najvzdialenejšom mori, ešte aj tam nás chce viesť svojou rukou (porov. Ž 139). Vložíme teda svoj život do rúk toho, kto nás živí?

Liturgia: Rim 5, 1 – 10, zač. 88; Mt 6, 22 – 33, zač. 18; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z druhého hlasu (HS: 144; PZ: 97; HP: 98)

17 ST

MUČENÍCI MANUEL,
SABEL A IZMAEL

... v tom čase ostal zvy-
šok vyvolený z milosti. (Rim 11, 5)

Zo svojej kňazskej skúsenosti viem, že s kňazstvom často nekontrolovateľne rástlo ego. Preto takýmto nekajúcim mestom môže byť kňaz i každý kresťan, ktorý robí hoc aj dobré skutky v duchu pýchy či vysokej mienky o sebe. Veľakrát sa aj modlíme na podklade pýchy: „Veď ja sa modlím lepšie než tí druhí, ja sa postím, sused sa nepostí...“ Alebo sa modlíme v duchu sebauspokojenia: „Som si povinnosť splnil, aj viac som sa pomodlil, preto Pán musí vypočuť moju modlitbu.“ Takýto pôst či modlitba nás, žiaľ, nevedome spájajú s duchmi zla, preto nebývajú vypočuté a vedú nás do duchovného sebaklamu. Modlitba má viesť k pokore srdca. „Bože, ja sám nemôžem, som nehodný hriešnik, nemám dost síl, ty mi pomôž, Pane. Pane Ježišu, pozhlej sa aj tých, ktorí nám ublížili.“

Liturgia: Rim 11, 2b – 12, zač. 105; Mt 11, 20 – 26, zač. 42; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

15 PO

PROROK AMOS

Blahoslavení je ten, kto sa
na mne nepohorší. (Jn 11, 6)

Možno sa vám niekedy stalo, že ste Bohu predstavili svoj plán a žiadali od neho už iba podpis a pečiatku. Aj Židia očakávali, že Kristus príde ako víťazný bojovník a oslobodí ich spod rímskej nadvlády. Keď sa Ján Krstiteľ pýta, či je Kristus tým, ktorý má prísť, Ježiš mu prostredníctvom učeníkov odpovedá: „Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium.“ Kristus tak ukazuje, že neprišiel splňať predstavy človeka, ale plniť Otcov plán spásy. Iste mnohí ľudia už zažili, že keď prosili Boha o niečo, dal im veľakrát niečo iné, ale oveľa lepšie. Ochrmutý okrem zdravia prijal odpustenie hriechov. Samaritánka sa napila nielen vody, ale spoznala prameň, ktorý prúdi do večného života. Svätý Peter pri zázračnom rybolove spoznal svoj hriech a pred sebou Spasiteľa. Boh je milujúci a dobrý aj vtedy, keď nie je všetko tak, ako chceme, ale tak, ako potrebujeme. Kto prijme jeho plán bez pohoršenia, stane sa blahoslaveným.

Liturgia: Rim 9, 18 – 33, zač. 102; Mt 11, 2 – 15, zač. 40; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

Patrik Maľarčík

18 ŠT

MUČENÍK LEONTIOS

Vezmite na seba moje
jarmo... (Mt 11, 29)

Pán Ježiš nás pozýva hľadať oporu u neho. My pod vplyvom Adamovej chyby hľadáme oporu u ľudí, detí, vnukov, ktorí nám „musia“ zavolať, u kolegov v práci, ktorí sa k nám „musia“ správať tak, ako chceme. náš poklad je v ľuďoch, v ich správaní voči nám. Hľadáme život v tom a nie v Bohu. Pán Ježiš nám týmto slovom hovorí, že máme hľadať život v ňom a oporu v jeho vôli. Ak nám nezavolali či nám niečo nekúpili, alebo nás v robote urazili, stále si hovorme: „Tvoja vôľa, Pane Ježišu, pre moje dobro.“ Až potom sa každý človek, ktorý s nami žije alebo pracuje, stáva pre nás dobrom a nie problémom.

Liturgia: Rim 11, 13 – 24, zač. 106; Mt 11, 27 – 30, zač. 43; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

19 PIA APOŠTOL JÚDA, PODĽA TELA PÁNOV BRAT

*Lebo od neho, skrze neho
a pre neho je všetko. (Rim 11, 36)*

Ak niekoho ľúbime, splníme, čo mu vidíme na očiach. Tak by to malo byť aj vo vzťahu s Pánom Ježišom. Ale my ešte nemáme radi ani jeho, ani jeho prikázania. A jeho prikázania, to je on sám. Preto sa kresťan môže modliť k Spasiteľovi s prosbou: „Pane Ježišu, naplň moje srdce láskou k tebe.“ Môže sa takto modliť aj za členov svojej rodiny, ak napríklad nechodia do chrámu alebo nežijú podľa Kristových prikázaní. Namiesto kritiky či posudzovania a výhrad je dobré modliť sa za nich: „Pane Ježišu, naplň ich srdcia láskou k tebe.“ Vedy už naša duša, srdce, bunky i celé telo dýcha jeho láskou, Kristovým Duchom, a nie situáciou, ktorá ruína našu dušu i zdravie.

Liturgia: Rim 11, 25 – 36, zač. 107; Mt 12, 1 – 8, zač. 44 (radové); Júd 1, 1 – 10, zač. 77; Jn 14, 21 – 24, zač. 48b (apoštolovi); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti apoštolovi; zdržanlivosť od mäsa (HS: 387; PZ: 367; HP: 390)

20 SO HIEROMUČENÍK METOD PATARSKÝ

*... nechaj mŕtvych, nech
pochovávajú svojich mŕtvych. (Mt 8, 22)*

Raz sa ma ktosi z mladých opýtal, prečo nekriesime zosnulých. Je pravda, že mŕtvy nemôže vzkriesiť mŕtveho. Myslím, duchovne mŕtvy človek. Keď dennodenne zabíjame dušu myšlienkami závidosti, urazenosti, hnevov, nadávok, neodpustení – *pamjatozlobija*. Iba láska oživuje srdce. Máme málo lásky v myšlienkach, lásky, o ktorej hovorí sv. Pavol v Prvom liste Korinťanom, v 13. kapitole. My by sme sa mali báť myslieť bez lásky, bez dobroprajnosti v myšlienkach. Keď sa modlíme, necítíme Boha v sebe, v pocitoch srdca, a človek, ktorý necíti, je mŕtvy. Modlíme sa očami, rozumom a jazykom, a pritom cítime v srdci iných duchov – duchov strachu, sebapotvrdenia, smútku, pýchy... Keď sa modlíš za niekoho, do každej myšlienky vmontuj lásku a dobroprajnosť. Lebo vtedy Boh viac a silnejšie pôsobí. Lebo láskou je sám Boh.

Liturgia: Rim 6, 11 – 17, zač. 92; Mt 8, 14 – 23, zač. 26; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

21 NE ŠTVRTÁ NEDEĽA PO PÄŤDESIATNICI MUČENÍK JULIÁN TARZSKÝ

... tak teraz vydávajte svoje údy na posvätenie, aby slúžili spravodlivosti. (Rim 6, 19)

Kedy dávame svoje údy, zmysly a dušu Bohu ako službu spravodlivosti? Ak ďakujeme za všetko. Ak sme Bohu vďační za každú situáciu dňa. Srdce sa znečisťuje už tým, že niekoho posudzujeme. U nás je veľa protestov duší: protestov na situácie, kolegov v práci, susedov atď. Už sám duch protestu je strašnejší pre zdravie duše i tela než sama situácia, proti ktorej protestujem. Preto môj rozum, čiže stotník, nemôže modlitbou uzdraviť svoje telo, čiže sluhu. Lebo niet takej viery – vernosti Bohu v myšlienkach, akú mal stotník prosiaci Boha o uzdravenie sluhu. Ale ak niet dobroty v myšlienkach, vtedy sme Pánu Ježišovi cudzí. My myslíme skôr na dobro viditeľné, a vtedy už v mysli niet dobra, je tam nepokoj. Ak myslím najprv na dobro v myšlienke, na dobro Ducha Utešiteľa, vtedy býva modlitba silnejšia.

Liturgia: Rim 6, 18 – 23, zač. 93; Mt 8, 5 – 13, zač. 25; predobraz. antif. a blažen.; menl. č. z tretieho hlasu (HS: 145; PZ: 99; HP: 100)

22 PO HIEROMUČENÍK EUSEBIOS

Tam bol človek s vyschnutou rukou. (Mt 12, 10)

Ruka je symbolom srdca. Človek s vyschnutou rukou je človek s vychladnutým srdcom, ktoré chladne od dialógov s negatívnymi myšlienkami. Srdce cez rozum a oči je viac zviazané s vonkajšími predmetmi. Ak by sa náš rozum viac viazal s modlitbou a nie s očami a s vonkajším svetom, tak aj vonkajší svet by sme vnímali inak, v Božom Duchu. „Pretože hovoríte, že vidíme, váš hriech zostáva.“ (Ján 9, 41) Hovoríme, že vidíme. Ale cez fakty, ktoré vidíme, je veľa nelásky v našom srdci. Neuvedomujeme si, že rozmyšľame na podklade týchto duchov. Preto srdce chladne a je ako vyschnutá ruka. Naše srdce sa stáva chorým cez oči. Preto nás Pán Ježiš upozorňuje. A zároveň on sám nám pomáha, ak sa na neho obrátíme.

Liturgia: Rim 12, 4 – 5, 15 – 21, zač. 109; Mt 12, 9 – 13, zač. 45; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

23 UT MUČENICA AGRIPÍNA

*Nech teda nie je
vaše dobro vystavené potupe. (Rim 14, 16)*

Farizeji v tej dobe uvažovali takýmto rozdvojeným rozumom, preto si mysleli, že aj Spasiteľ takto koná svoje skutky. Oni robili dobro, ale nie v dobrom duchu. Človek môže vykonávať dobro v duchu pýchy, povýšenosti, urazenosti. Napríklad keď nevesta opatruje chorú svokru, ale pritom v srdci stále myslí na krivdy, ktoré jej svokra v minulosti spôsobila. Alebo spievame v chráme, a pritom v srdci máme ducha neodpustenia, nespokojnosti alebo seba-potvrdenia. Spasiteľ hovorí farizejom, že iba očistené srdce môže vyháňať zlých duchov. Dobroprajnosť voči blížnym očisťuje srdce. Čím viac želim ľuďom dobro, tým viac odchádzajú zo srdca zlé želania, zlé náklonnosti. Premáham sa v tom, nútim dušu pozitívne myslieť (Mt 11, 12). Aj sto-krát, dvestokrát poviem: „Pane, požehnaj tú osobu, ktorá ma urazila.“ A postupne v duši ucítiš, že už nepotrebuješ hádku, že zloba už chutí menej.

Liturgia: Rim 14, 9 – 18, zač. 114; Mt 12, 14 – 16, 22 – 30, zač. 46; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

24 ST NARODENIE JÁNA KRSTITEĽA

*... onemieš a ne-
budeš môcť hovoriť..., lebo si neuve-
ríš mojim slovám... (Lk 1, 20)*

Stretávame sa s mlčaním kňaza Zachariáša, ktorý sa stal otcom sv. Jána Krstiteľa. Nemôžeme počuť Boží hlas, ak nemlčíme. Hľadáme radosť v nepokoji. Ticho nám prekáža. Stále sme so všetkým nespokojní. Skôr čakáme dobro od ľudí ako od Boha. Spasiteľ hovorí: „Prichádza hodina, ba už je tu, keď mŕtvi počujú hlas Božieho Syna, a tí, čo ho počujú, budú žiť.“ Ak mlčíme, počujeme hlas Boha. Ktosi povedal, že skutočným priateľom mnícha je mlčanie. Keď sa modlím Ježišovu modlitbu, nastáva vnútorné mlčanie. Preto Pán hovorí: „A tí, čo počujú, budú žiť.“ Tí, ktorí mlčia v sebe, aby počuli v sebe Boží život. Tí, ktorí nevedú dialógy s myšlienkami. Tí, ktorí sa s nikým v hlave nehádajú. Sv. Ján Krstiteľ je obrazom nášho svedomia. Je hlasom svedomia, ktoré náš rozum (Herodes) často umlčí, ak konáme niečo proti svedomiu, proti ľuďom.

Liturgia: Rim 13, 11b – 14, 4, zač. 112; Lk 1, 1 – 25, 57 – 68, 76, 80, zač. 1; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Narodenia Jána; myrovanie (HS: 388; PZ: 369; HP: 391)

Božie slovo nám hovorí, že na to, aby sme patrili do Pánovej rodiny, k jeho príbuzenstvu, nestačí byť pokrstený, ale aj ďakovať za všetko, čo posiela. Ak totiž v bežnom živote niečo nie je podľa našej vôle, hneď sa objaví smútok a protest. Podľa cirkevných otcov je to znak, že tam bola závislosť od niečoho. Napríklad preložili nás na inú farnosť, neocenili nás v zamestnaní, zomrel niekto z rodiny, stratili sme niečo, okradli nás, urazili. Smútok je z toho, že tá priviazanosť nebola uspokojená. Aby sme sa odpútali, začnime ďakovať za smútok. Sláva tebe, Bože, za smútok. Ako dobre, že je tu smútok, ďakujem ti, Bože, že nie je podľa vôle môjho ja, ale že sa plní tvoja vôľa. Potom začnime v sebe vzbudzovať kajúce pocity, modlime sa päťdesiaty žalm. Začnime požeňovať osoby a želať im dobro. Dobroprajnosť vyháňa zo srdca smútky, strachy i zlé želania, lebo nemôže byť na jednom mieste svetlo s tmou.

Liturgia: Rim 15, 17 – 29, zač. 118; Mt 12, 46 – 13, 3a, zač. 49; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

Vieme o Kristovi pekne hovoriť, poznáme jeho život, slová, ale nežijeme ním, jeho pocitmi, jeho myslením. Ani si neželáme, nepravame, netúžime mať v srdci jeho Ducha, jeho dobro. Viac túžime po viditeľnom dobre. Preto slabne sila našich modlitieb. Ešte počas štúdií v Ríme som poznal jednu rodinu. Boli to aktívni kresťania, angažovali sa vo farnosti, pomáhali organizovať mnohé pastoračné podujatia, modlitbové stretnutia... Až kým ich jediná dcéra nevyhlásila, že chce vstúpiť do kláštora. Hneď bol oheň na streche. Doma peklo, hádky s dcérou. Otec dokonca prestal chodiť do kostola. Vidíme, že podľa dnešného evanjelia je to mentalita zlých duchov. Oni už nemôžu prijať Božiu vôľu. Ich už prítomnosť Boha, Božej vôle páli... „Prišiel si nás mučiť?“ (Mt 8, 29)

Liturgia: Rim 10, 1 – 10, zač. 103; Mt 8, 28 – 9, 1, zač. 28; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo štvrtého hlasu (HS: 147; PZ: 100; HP: 101)

Mali by sme nielen túžiť po Božom slove ako vedomostiach, ale túžiť po Duchu toho Slova, ktorý prúdi na nás zo Svätého písma. Je to slovo vychádzajúce z Božích úst, z Božej mysle, z Božieho kráľovstva. Mať hlad po Božom slove, po jeho Božom Duchu, ako píše prorok Ámos: „... Nie hlad po chlebe ani smäd po vode, ale po počúvaní Pánových slov.“ Pôdu srdca by mal mať pripravenú poslucháč, aj ohlasovateľ. Inak pôsobí moc slova na počúvajúcich, ak aj ohlasovateľ má očistené srdce. Ak ospravedlňujem v sebe hriech, a pritom ohlasujem evanjelium, zrno slova nepadá na úrodnú pôdu srdca ľudí a neprinesie tolko úrody. Ak ospravedlňujem v sebe hnev na niekoho, urazenosť alebo závidím niekomu, a pritom to beriem ako čosi normálne, v mojom srdci aj v srdciach ľudí, ktorým ohlasujem, sa tvorí kamenná pôda. Ale ak konáme pokánie, ohlasovanie Božieho slova prináša viac plodov a veľkú úrodu.

Liturgia: Rim 16, 1 – 16, zač. 120; Mt 13, 3b – 9, zač. 50; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

V rodinách sa dnes nepestuje taký vzťah k svätým, aký mali kresťania v predchádzajúcich storočiach. Určite existuje nejaká súvislosť medzi stratou vzťahu k svätým a oslabením kresťanského zmýšľania. Prečíta dnes rodič doma deťom niečo zo života apoštola Petra alebo o tom, ako sa obrátil farizej a prenasledovateľ kresťanov Šavol, a stal sa z neho apoštol národov sv. Pavol? Môžu to byť príklady života aj iných svätcov. Jedna dvadsaťosemročná žena sa vyjadrila: „Keby som životopis sv. Terézie čítala ako sedemnásťročná, som dnes iná.“ Starší pán v istej farnosti raz povedal, že v mladosti, v rokoch ateizácie a pochybností vo viere, ho v Cirkvi udržali príklady svätých. Príklady sv. apoštolov Petra a Pavla pôsobia aj dnes ako slnko. Ohrievajú studené ovzdušie mnohých rodín, pracovísk, medziludských vzťahov i našich srdiec. Ľudia by sa mali odporúčať do modlitieb týchto veľkých apoštolov Cirkvi.

Liturgia: 2 Kor 11, 21b – 12, 9, zač. 193; Mt 16, 13 – 19, zač. 67; predobraz. antif. a blaženstvá; menl. časti apoštolom; myrovanie; prikázaný sviatok (HS: 390; PZ: 371; HP: 393)

Deti nosia krv rodičov. Telo má fyzickú krv. Ale aj duša má svoju krv – duchovnú. Krvou duše sú myšlienky. Keď pri fyzickej smrti duša opustí telo, bude vidno, akú alebo čiú „krv“ naša duša nosí, kto je otcom. Preto si myslím, že toto Božie slovo nás pozýva dávať pozor, aby v myšlienkach nebola zloba na blížneho, urazenosť, závišť. Túžbou diabla je, aby sa človek hneval na blížneho a na situáciu. Modlitba pokánia, oslavy Boha alebo ďakovanie dáva duši dobrú krv, ktorou je sám Svätý Duch, ktorý v nás volá Abba, Otče. Nikola Kabasilas hovorí, že je to Duch viac než adoptívneho synovstva, lebo adoptívny syn nemôže dostať krv po rodičoch, ale nám Boh dáva svoju krv v Eucharistii i krv svojho Ducha vo svojom slove. A nachádza sa aj v našich myšlienkach dobroprajnosti k blížnemu, lebo Boh je dobro.

Liturgia: Rim 8, 14 – 21, zač. 97; Mt 9, 9 – 13, zač. 30; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

Raniero Cantalamessa odporúča ako každodennú modlitbu zo Skutkov apoštolov: „A teraz, Pane, pozri na ich hrozby a daj, aby tvoji služobníci hlásali tvoje slovo so všetkou odvahou.“ Všetci sme pozvaní ohlasovať Pána Ježiša. Byť svedkami jeho vzkriesenia. Neoddeľovať vieru od lásky. Lebo vtedy sa naše kresťanstvo stáva nepríťažlivé. Apoštolát kresťana by mal byť zjavujúci svetlo Boha, jeho dobrotu a milosrdenstvo. Pamätám si na príbeh muža, ktorý pracoval v jednom autoservise v Ríme. Chcel si vypýtať voľno od vedúceho, lebo, ako vravel, mal ísť evanjelizovať na jedno sídlisko. Vedúci sa ho spýtal, ako dlho pracuje v tejto dielni. Povedal, že jedenásť rokov. „A obrátil sa niekto z tvojich kolegov za ten dlhý čas?“ opýtal sa vedúci. Muž odpovedal, že nie. „Tak aká potom bude tvoja evanjelizácia na ulici?“

Liturgia: 1 Kor 1, 1 – 9, zač. 122; Mt 13, 24 – 30, zač. 52 (radové); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mk 3, 13 – 19, zač. 12 (apoštolom); predobraz. antif. a blažen.; menl. č. apoštolom (HS: 392; PZ: 373; HP: 395)

Ľuboslav Petričko

OZNAMY

Redakcia časopisu Slovo veľmi pekne ďakuje všetkým darcom, ktorí podporili časopis Slovo akýmkoľvek finančným darom. Ďakujeme.

Sväté liturgie s čítaniami a homíliou v rusínčine

V Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky na Moyzesovej ulici v Košiciach sa slúžia cirkevnoslovanské liturgie s rusínskymi čítaniami a homíliou každý štvrtok poobede o 17.00 h a každú tretiu nedeľu o 09.00 h.

Od 19. apríla 2026 sa v Kaplnke Božieho milosrdenstva v Prešove-Sekčove (poliklinike) slávia sväté liturgie v rusínskom jazyku, a to každú nedeľu o 09.30 h a vo sviatok o 17.00 h. Každú prvú nedeľu bude svätá liturgia v cirkevnoslovanskom jazyku.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov.

Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy DUDAS ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a oceľové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

OZNAM REDAKCIE

SVÄTÉ LITURGIE V JÚNI NA VAŠE A NAŠE ÚMYSLY:

za autorov – 7. jún, 09.00 h, Kaplnka sv. Makríny v kláštore sestier baziliánok v Prešove, slúži otec Miroslav Chorendžák

za priateľov Slova – 14. jún, 12.00 h, Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove, slúži otec Martin Tkáč

za redakciu – 21. jún Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Zbehnove, slúži otec Ján Sabol

za čitateľov – 28. jún Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Matysovej, slúži otec Miroslav Dancák

OTEC KYRIAK PÍŠE...

Tohto roka pripadla na posledný deň mesiaca máj Nedeľa všetkých svätých. Nasledujúcim dňom, teda prvým júnom, sa začína petro-pavlovský pôst. Keďže nemá fixný dátumový začiatok, ale začína sa v pondelok po Nedeli všetkých svätých, tohto roka nám bude trvať plné štyri týždne, kým sa pripravíme na sviatok najvyšších apoštolov Petra a Pavla. Je vlastne na tento sviatok potrebné nejaké mimoriadne chystanie? Veď ak nenaštane koniec sveta, tento deň príde bez ohľadu na to, či sa naň pripravovať budeme alebo nie. Áno, tento deň síce príde, no môže nás nájsť nepripravených, a preto z neho nenačerpáme to, čo by sme potrebovali na našu spásu. Svätí apoštoli Peter a Pavol sú postavami, ktoré si prešli hlbokým obrátením, kým sa stali pevnými stĺpmi Kristovej Cirkvi. Počas dní petro-pavlovského pôstu chcú byť našimi sprievodcami, ktorí nám ukážu cestu, vďaka ktorej sa môžeme intenzívnejšie pripútať k tomu, ktorý im samotným obrátil život naruby v tom najlepšom zmysle slova. Tradícia hovorí, že medzi dňom Kristovho Nanebovstúpenia a odchodu apoštolov z Jeruzalema kvôli hlásaniu evanjeliovkej blahozvesti sa učeníci pripravovali na túto svoju misiu. Boh sám vykonal ten najlepší prípravný proces: zoslal im svojho Svätého Duha. Robí to aj pre nás, no chce, aby sme aj my pracovali na pripravenosti hlásať dobrú zvesť tomuto svetu. Nikedy na to budú potrebné aj slová, no často sa to bude diať iba spôsobom nášho života. ✚

SPOLOČNÁ PÚŤ RADY HIERACHOV

EGYPT ➤ Členovia Rady hierarchov, vladykovia Jonáš Maxim, Cyril Vasil' SJ a Milan Lach SJ nadviazali na svoju spoločnú púť do Santiaga de Compostela a 13. až 19. apríla sa vydali do Egypta. Svoju týždňovú púť začali v Káhire, kde ich prijal apoštolský nuncius v Egypte a Ománe Mons. Nicolas Thevenin. Cieľom púte bola návšteva hrobu apoštola Marka v Alexandrii. Ten predstavuje pre biskupov priame spojenie s apoštolskou tradíciou.

15. apríla vladykovia navštívili koptský Monastier sv. Pachomia zo 4. storočia. Dostali kyticu kvetov a pohostili ich kávou a drobnou sladkosťou. Vo štvrtok zavítali do mesta Luxor. Ich hosťiteľom bol miestny biskup Koptskej katolíckej cirkvi Emanuel Khaled Bishay. Zaviedol biskupov aj do Údolia kráľov a do

múzeí. Navštívili aj rozostavanú katedrálu koptských katolíkov. V piatok kroky hierarchov viedli do Monastiera sv. Antona, najstaršieho monastiera na svete. Stretli sa s abbatom (predstavným) kláštora a navštívili aj *peščeru* – jaskyňu s prameňom, kde prežil sv. Anton väčšinu života. Biskupi pokračovali návštevou monastierov v nitrijskom údolí. V sobotu navštívili ďalšie tri monastiere: sýrsky, sv. Pajsija Veľkého a sv. Makária Veľkého. Väčšina koptských pápežov sa vyberá z týchto kláštorov. V Monastieri sv. Makária sa vladykovia zúčastnili na večerni.

Na záver prijal vladkov metropolita Thomas z pravoslávnej cirkvi. Zhodli sa, že ako kresťania potrebujeme byť svedkami Kristovej lásky a milosrdenstva. (text a foto: Rada hierarchov)

VÝROČIE UŽHORODSKEJ ÚNIE

UKRAJINA ➤ Pri príležitosti 380. výročia uzavretia Užhorodskej únie sa v utorok 21. apríla v priestoroch Gréckokatolíckeho centra Elemíra Ortutaya v ukrajinskom Berehove uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia. Podujatie spojilo odborníkov z akademických inštitúcií z Ukrajiny, Maďarska, Slovenska a Rumunska, aby spoločne reflektovali historický a duchovný odkaz udalosti, ktorá zásadne ovplyvnila náboženskú mapu strednej Európy.

Užhorodská únia, uzavretá 24. apríla 1646 na hrade v Užhorode, znamenala obnovenie jednoty medzi veriacimi vtedajšej Mukačevskej eparchie a Katolíckou cirkvou. Ako odznelo v úvode, udalosť už takmer štyri storočia formuje cirkevné a kultúrne dedičstvo bielen regiónu Podkarpattia. Slovensko na konferencii reprezentoval Šimon Marinčák z Trnavskej univerzity a Martin Mráz, protosynkel Košickej eparchie. Podujatie bolo aj priestorom na upevnenie vzájomných vzťahov medzi krajinami, ktoré zdieľajú spoločné duchovné korene. (TSKE; foto: Mukačevská eparchia)

RÍM ➤ V piatok 24. apríla sa na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme konal seminár na tému *Uzdravenie, odpustenie a sprevádzanie: znovuoobjavenie liečebnej funkcie pomazania chorých vo svetle textov, obradov a práva*. V rámci seminára bola prednesená prednáška s názvom *Prax a teológia pomazania chorých v liturgickej tradícii historickej Mukačevskej eparchie*, ktorú predstavil rektor Kňazského seminára z Nyíregyházy otec András Dobos. V prednáške sa zameriaval na liturgické dedičstvo Mukačevskej eparchie. Pri analýze jedenástich rukopisných euchológií zo 16. – 17. storočia vyzdvihol kľúčové črty miestnej praxe. Hlboko kajúci charakter – obrad sa začínal podrobnou spoveďou. Spojenie s krstom – po posvätení oleja sa spieval verš „*Ktorí ste v Krista pokrstení...*“, čo zdôrazňovalo ontologické spojenie medzi uzdravením a milosťou krstu. Sobornosť a hierarchickosť – poslednú modlitbu „*Otče Svätý*“ sprevádzal zoznam z viac ako 120 menami svätých. Od Užhorodskej únie a činnosťou biskupa Jána de Camelisa sa dostali západné vplyvy. A. Dobos poznamenal, že v priebehu 19. storočia došlo k úplnej adaptácii na západnú prax. Z používania sa postupne vtlačali názvy typu „posledné pomazanie“ a modlitby sa skracovali. Napriek vplyvu latinizácie sa však v tradícii Mukačevskej eparchie zachovala dôležitá východná črta: dôraz na to, že toto sviatostné tajomstvo nie je určené len umierajúcim, ale je prostriedkom uzdravenia pre každého veriaceho. (Mukačevská eparchia)

TALIANSKO ➤ Vo veku 73 rokov zomrel 26. apríla redemptorista páter Antonio Marrazzo. Svoj život zasvätil službe Cirkvi v oblasti kanonizačných procesov, pričom takmer štyri desaťročia pôsobil ako generálny postulátor Kongregácie najsvätejšieho Vykupiteľa. Pod jeho vedením sa spracovalo viac než štyridsať káuz. Medzi jeho najvýznamnejšie diela patrí príprava procesu sv. pápeža Pavla VI. či bl. Metoda Dominika Trčku. Venoval sa aj kauzám ďalších redemptoristických mučeníkov z Ukrajiny či Španielska. Páter Marrazzo bol známy precíznym prístupom k dokumentácii nazývanej *positio*. Podľa neho bolo kľúčové analyzovať, ako kandidát na oltár odpovedal na osobný vzťah s Bohom a či dokázal žiť evanjelium v hrdínskych stupňoch aj v náročných životných situáciách. Často pripomínal, že svätci nie sú nedosiahnuteľné ideály, ale ľudia, ktorí nás učia pravej zrelosti. (ACI Stampa)

VATIKÁN ➤ Na základe žiadosti patriarchu Polisa III. Nonu sa pápež Lev XIV. rozhodol udeliť mu cirkevné spoločenstvo (*communio ecclesiastica*). Tento akt je „výrazom a putom plného spoločenstva s Apoštolskou stolicou v spoločnej službe jednoty Cirkvi a budovania Kristovho tela“. Dokument 28. apríla zverejnilo Tlačové stredisko Svätej stolice. Ako uvádza pápež, ide o kľúčové puto, ktoré potvrdzuje jednotu Chaldejskej cirkvi s rímskym pontifikom a celou univerzálnou Cirkvou. Lev XIV. v liste pozdravil aj biskupov, duchovenstvo, rehoľníkov, seminaristov, a všetkých veriacich Chaldejskej cirkvi. (Vatican News)

BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM

UKRAJINA ➤ 23. a 24. apríla sa v Kyjeve uskutočnilo medzinárodné podujatie *Kyiv Security Forum*, ktoré je platformou pre diskusiu o otázkach vojny a mieru. Gréckokatolícku cirkev zo Slovenska na fóre zastupovali manželia Jurij a Patrícia Popovičovci, ktorí prišli v mene vладыky Jonáša Maxima. Hlavnou témou bolo hľadanie bezpečného priestoru a spolupráca demokratického sveta proti terorizmu. Rezonovala najmä otázka, či v súčasnej temnote existuje svetlo a nádej. Hlava Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi, väčší arcibiskup Sviatoslav Ševčuk vyzdvihol odvahu ľudí a duchovný rozmer súčasnej krízy. Cirkev sa podľa jeho slov zameriava na sprevádzanie rodín, ktoré stratili blízkych, a aktívne sa angažuje v procese návratu unesených detí. Úsilie prebieha v úzkej spolupráci s Apoštolským stolcom a nunciáturami v Kyjeve a Moskve. Vладыka Ševčuk zároveň vyjadril hlbokú vďaku Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku „za ich neutíchajúcu humanitárnu aj duchovnú podporu“. (Adriana Čovanová; foto: Patrícia Popovičová)

PRACOVNÁ CESTA

USA ➤ Vладыka Milan Lach absolvoval na prelome apríla a mája cestu do USA. V New Yorku sa spolu s passaickým eparchom Kurtom Burnettom zúčastnil na podujatí Theology on Tap NYC, kde približne 130 mladým predstavil tému modlitby. V meste navštívil aj biskupa Roberta Brennana. V štáte Pensylvánia sa vладыka stretol s biskupmi byzantskej Pittsburskej metropolie. Navštívil aj rímskokatolíckeho biskupa slovenského pôvodu Mons. Larryho Kulicka. Súčasťou programu bola aj návšteva karmelitánskeho Kláštora (*Sugarloaf Monastery*), kde žije komunita východných bosých karmelitánok. 28. mája sa ich igumenou stane matka Kristína, pôvodom zo Stropkova. (Stanislav Gábor a foto: archív Bratislavskej eparchie)

JUBILEJNÁ PÚŤ

VELEHRAD ➤ 9. mája sa moravský Velehrad stal dejiskom metropolitnej púte gréckokatolíckych veriacich. Podujatie, ktoré prepojilo duchovný aj historický rozmer Cirkvi, organizoval Spolok sv. Cyrila a Metoda pod záštitou a vedením Rady hierarchov Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Duchovný program v bazílike a sa začal akadémiou slova a hudby z pera otca Michala Hospodára s názvom *Aby každý národ počul Slovo vo svojej reči*. Umelecké slovo spevom sprevádzal Katedrálly zbor z Košíc pod vedením Lucie Lovašovej. Nasledovala archijerejská liturgia, ktorej predsedal vладыka Jonáš Maxim. Spolu s ním koncebrovali vладыkovia Milan Lach SJ, Cyril Vasil' SJ a Kurt Burnette z USA. Na púti sa zúčastnilo približne tisíc veriacich a viac ako šesťdesiat kňazov vrátane početnej delegácie z Apoštolského exarchátu v ČR na čele s jej administrátorom, Vasylom Slivockým.

Tohtoročná púť bola zároveň vďakyvzdaním za viaceré jubileá. Veriaci si pripomenuli sto rokov od prvej spoločnej púte gréckokatolíkov Prešovskej a Mukačevskej eparchie vedenej bl. Metodrom Dominikom Trčkom, osemdesiat rokov od historickej púte slovenských gréckokatolíkov pod vedením bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča aj dvadsiate výročie novodobých pútí Spolku sv. Cyrila a Metoda. (TSKE)

O HOMILETICKOM DIREKTÓRIU

PREŠOV ► Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove (GTF PU) sa 15. apríla konala medzinárodná vedecká konferencia *Kazateľská činnosť ako integrálna súčasť novej evanjelizácie III* na tému *Homiletické direktórium – (ne)známy dokument*, ktorú organizovala Katedra systematickej teológie GTF PU a Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Z rôznych uhlov pohľadu sa nad dokumentom Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí *Homiletické direktórium* z roku 2014 (slovenské vydanie z roku 2017) zamýšľali homileti zo Slovenska a Poľska. Konferenciu modlitbou a úvodným slovom otvoril vладыka Peter Rusnák, emeritný bratislavský eparchiálny biskup a dlhoročný vysokoškolský učiteľ homiletky. V zastúpení vладыku Jonáša sa v úvode prihovril aj prešovský protosynkel archimandrita Marek Durlák, následne dekan GTF PU Peter Tirpák, Mons. Jozef Jarab zo Spišskej Kapituly, Leszek Szewczyk z Katowic a Mons. Ľubomír Petřík.

Konferencia mala svoju dopoludňajšiu prednáškovú časť a popoludňajšie neverejné zasadnutie, na ktorom sa po diskusii zidení homileti rozhodli začať proces vzniku platformy pre homiletikov na Slovensku.

V dopoludňajšej časti vystúpil Mons. Anton Fabian z Košíc s prednáškou *Homília v metamodernej situácii v kontexte synodality*, Mons. prof. Marian Šuráb z Nitry hovoril na tému *Nesystematická katechizácia v homílii*, Leszek Szewczyk sa zamýšľal nad homíliou medzi normou a praxou v kontexte implementácie direktória v Poľsku a Henryk Ślawiński z Krakova rozobral tému direktória – *Inšpirácia pre teologickú interpretáciu reality*. Peter Majda zo Spišskej Kapituly ponúkol pohľad na službu ohlasovania očami mladých kazateľov, Jerzy Swęrowski sa venoval cirkevným aspektom direktória a Mons. Ľubomír Petřík veľkonočnej dynamike homílie.

Garantmi konferencie boli Marek Petro, Leszek Szewczyk a Mons. Ľubomír Petřík. Konferenciu vysielanú aj online, obohatila diskusia. (Ľubomír Petřík; foto: Jana Ferencová)

VÍKENDOVKA 15+

PODHÁJSKA ► Mládež Bratislavskej eparchie sa počas Svetlého víkendu (10. – 12. apríla) stretla na jarnej *víkendovke* v Podhájskej. Program sa začal liturgiou a zábavnými aktivitami.

V sobotu sa po utierňi a liturgii vybrali mladí na túru k zručanine pavlínskeho kláštora Mariánska Čelad' (Máriacsallád). Po návrate bola *opekačka* a katechéza otca Cyrila a Katky Jančíšinovcov na tému: *Umenie milovať podľa evanjelia (vzťahy, sexualita i každodenný život mladého kresťana v dnešnej dobe)*. Zaujímavý bol aj večer otázok a odpovedí s diskusiou. Vo večernej modlitbe sa mladí pripojili k Svätému Otcovi Levovi, ktorý na tento večer vyhlásil modlitebnú vigíliu za pokoj a mier vo svete. Tomášovu nedeľu začali modlitbou tretej hodinky a katechézou, v ktorej sa manželia Jančíšinovci podelili o svoje vlastné prežívanie kresťanského života vo všedných dňoch aj o to, ako nestratiť zo zreteľa cieľ, ku ktorému ako kresťania smerujeme. Program zakončili liturgiou a spoločným obedom.

Víkend sa už tradične uskutočnil pod vedením otca Andreja a Terézie Škovierovcov a otca Jozefa Durkota. Na tejto *víkendovke 15+* sa zúčastnilo 33 účastníkov, čo je zatiaľ rekordný počet. Už teraz sa všetci tešia na ďalšie stretnutia. (Martin Ziman)

VSTÚP DO MÔJHO SVETA

STARÁ ĽUBOVŇA ► Pri príležitosti Svetového dňa povedomia o autizme privítala Spojená škola sv. Anny 16. apríla v Ľubovnianskej knižnici verejnosť na podujatí *Vstup do môjho sveta*. Návštevníci prostredníctvom virtuálnej reality prežili štyri rôzne situácie simulátora autizmu zobrazujúce zmyslové preťaženie a odlišné spracovanie vonkajších podnetov.

Organizátori pozitívne zhodnotili početnú účasť žiakov, študentov, rodinných príslušníkov, pedagógov aj odborníkov, ktorí prejavili záujem, prišli sa dozvedieť niečo nové a zažiť to, čo nemožno dostatočne vyjadriť slovami. Podujatie doplnila výstava fotografií a výtvarných prác žiakov Spojenej školy.

Vďaka patrí partnerom – Ľubovnianskej knižnici za poskytnutie priestorov, stredoškolskému kampusu Stará Ľubovňa za požičanie zariadení a spoločnosti *Autismity* za softvér *Simulátor autizmu*. Ak sa podarilo docieľiť otvorejší pohľad pár ľuďom a podporiť ich v snahe lepšie porozumieť svetu ľudí s autizmom, malo podujatie zmysel, ktorý priniesol skutočnú hodnotu. (Ivana Kačurová; foto: kolektív SŠ sv. Anny)

ANIMA #7

DVORIANKY ► Počas siedmeho víkendu Animátorskej školy Košickej eparchie sa mladí 17. – 19. apríla v Dvoriankach venovali téme vodcovstva. V spoločnom programe, modlitbe a zážitkových aktivitách objavovali, že viesť druhých neznamená riadiť, ale slúžiť, počúvať a niešť zodpovednosť. Program víkendu sa začal tradičným putovaním s mládežníckym krížom a ikonou Bohorodičky do chrámu. Sobotný deň bol venovaný formácii v téme. Mladých sprevádzal otec Michal Stulák z Prešova.

V prvom bloku sa účastníci venovali vlastnostiam a charakteristikám dobrého vodcu a následne ich konfrontovali s vlastným životom. Súčasťou programu bola aj aktivita, ktorá ich viedla k uvedomeniu si vďačnosti voči tým, s ktorými spolupracujú. Druhý blok bol zameraný na komunikáciu a dôveru. Silným duchovným momentom víkendu bola modlitba veľkej večierne, ktorá mladým priniesla radosť a nádej zo vzkrieseného Krista. (Sarah Mária Tothová; foto: Mária Hrešková)

BIBLICKÉ SÚŤAŽE

PREŠOV ► Prešov privítal 21. a 22. apríla víťazov dekanátnych kôl biblickej súťaže a súťaže *Spoznaj Bibliu*. Na pôde teologickej fakulty sa stretlo viac ako 150 súťažiacich. Prvý deň súťažiaci si zmerali vedomosti v dvoch kategóriách. Prvú kategóriu A tvorili žiaci 1. – 2. ročníka základných škôl. Víťazmi sa stali žiaci z CZŠ sv. Egídia v Bardejove. Druhú kategóriu 1 tvorili žiaci 5. – 9. ročníka základných škôl a im príslušných ročníkov osemročných gymnázií. Víťazstvo si odniesli žiaci z CSŠ bl. biskupa P. P. Gojdiča v Prešove.

Druhý deň súťaže otvoril modlitbou Molebenu k bl. Gojdičovi v katedrálom chráme vладыka Jonáš Maxim, ktorý poďakoval všetkým za úsilie spoznávať Boha cez čítanie Božieho slova. V tento deň sa stretli súťažiaci 3. a 4. ročníka základných škôl. Víťazom po tuhom boji až vo vyraďovacom kole sa stalo družstvo z farnosti Ruská Nová Ves. V tento deň si svoje vedomosti porovnali aj žiaci stredných škôl. Víťazom v tejto kategórii sa stalo družstvo z CSŠ zo Starej Ľubovne. (Matúš Sejka, foto: Štefan Vaško)

SPOZNAJ BIBLIU

KOŠICE ► V priestoroch Eparchiálneho úradu v Košiciach sa 21. a 22. apríla uskutočnilo eparchiálne kolo biblickej súťaže a súťaže *Spoznaj Bibliu*. Víťazné trojčlenné družstvá, ktoré postúpili z protopresbyterátneho kola, tentoraz súťažili o postup do celoslovenského a metropolitného kola. Úvodnou modlitbou v biskupskej kaplnke otvoril súťaž kancelár a riaditeľ eparchiálneho úradu otec Vojtech Boháč. Súťažiacich povzbudil aj predseda katechetickej komisie vладыka Milan Lach SJ, a emeritný biskup Peter Rusnák.

Víťazmi v kategórii 1. a 2. ročníka ZŠ sa stali žiaci zo Základnej školy sv. Gorazda z Košíc. V kategórii žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ si prvé miesto odniesli žiaci z Gréckokatolíckej farnosti Sobrance. V súťaži pre druhý stupeň základných škôl si prvé miesto odniesli žiaci zo Základnej školy v Budimíre. Zo stredných škôl sa víťazmi stali žiaci z Gymnázia sv. Edity Steinovej v Košiciach. Ďakujeme všetkým účastníkom za svedomitú prácu a porotcom, organizátorom aj sponzorom za ich úsilie a podporu. (Zuzana Mihajlová; foto: TSKE)

O SYNODALITE

SIGORD ► Centrum Savore Sigord privítalo 22. apríla participatívne orgány Prešovskej archieparchie ako aj tých, ktorí majú na starosti prípravu archieparchiálneho zhromaždenia. Stretnutie otvoril vладыka Jonáš Maxim. Biskup Marek Forgáč poukázal na posun v zmýšľaní Cirkvi, ktorá sa zmenila zo zasadačky na zhromaždenie okolo okrúhlych stolov, pričom aj pápež František sedel pri jednom z nich. Pavol Hrabovecký, výkonný sekretár Národného synodálneho tímu, hovoril o úlohe participatívnych orgánov.

Počas otázok sa hovorilo o farských pastoračných radách. Prístupovať so synovskou dôverou (*parrésiou*) k biskupovi a ku kňazom znamená v prvom rade pristupovať v láske a s čistým srdcom. V druhom bloku hovorili členovia Národného synodálneho tímu: Mário Tomášik a Miroslava Siteková. Z práce v skupinách vyplynulo, že synodalitu vnímame ako dar Božieho Ducha, skrze ktorý uzdravuje naše rany, vzťahy a buduje vzájomnú dôveru a jednotu medzi nami navzájom. (Richard Fučko a Marcel Mojzeš; foto: Richard Fučko)

TURISTICKÝ DEŇ 2026

JUSKOVA VOLA ➤ V piatok 1. mája 2026 sa v krásnom prostredí uskutočnil *Turistický deň*, ktorý zorganizovalo Gréckokatolícke mládežnícke centrum Bárka v spolupráci s komisiou pre mládež Prešovskej archieparchie. Podujatie prilákalo približne 1 200 účastníkov – deti, mladých, rodiny aj seniorov.

Účastníci sa stretli v obci Zámotov, odkiaľ sa spoločne vydali na približne šesťkilometrovú trasu vedúcu do areálu GMC Bárka v Juskovvej Voli. Samotná túra nebola len športovým výkonom, ale najmä symbolom spoločnej cesty, ktorá spája ľudí rôznych generácií. Podujatie malo tento rok aj výnimočný rozmer – účastníci si spolu pripomenuli 20. výročie založenia centra Bárka, ktoré už dve desaťročia slúži mladým, deťom a rodinám ako miesto stretávania, formácie a duchovného rastu.

Hostom podujatia bol vладыka Jonáš Maxim, arcibiskup metropolita, ktorého prítomnosť dodala celému dňu osobitný duchovný rozmer. Svojou účasťou povzbudil všetkých prítomných a zdôraznil význam spoločenstva, viery a spoločného kráčania životom. Po príchode do cieľa bol pre účastníkov pripravený bohatý program. Deti sa mohli tešiť z nafukovacích atrakcií, športových aktivít či maľovania na tvár. Nechýbali ani ukážky záchranných zložiek, ktoré zaujali malých aj veľkých. Súčasťou programu bol aj hudobný blok, o ktorý sa postarala kresťanská kapela Onezim, ktorá svojím vystúpením priniesla radostnú a živú atmosféru. Program obohatila aj folklórna skupina Juskovčanky, ktorá potešila všetkých prítomných. Celý areál sa tak stal miestom oddychu, stretnutia a spoločného zdieľania.

Vyvrcholením programu bola tombola, ktorá priniesla radosť najmä deťom. Organizátori ďakujú všetkým darcom a partnerom, ktorí prispeli vecnými cenami a pomohli tak vytvoriť túto peknú súčasť podujatia. (Michal Jančíšin; foto: Nikolas Fečunda)

OSLAVA SV. JURAJA

SLOVINKY ➤ Eparchiálna odpustová slávnosť na počesť svätého Juraja nie je na Spiši len sviatkom Slovinčanov, ale aj všetkých šiestich farností Spišskonovoveského protopresbyterátu. 26. apríla sa tu zišlo viac ako tristo veriacich so svojimi kňazmi, aby vedení svojím duchovným pastierom, arcibiskupom Cyrilom, mohli načerpať zo stola Božieho slova a Eucharistie. Vладыka v homílii zdôraznil viacero aspektov zo života patróna chrámu – napríklad, že vo vysokej pozícii si zachoval hlbokú vieru. Počúvaním Božieho slova sa prebúdzala viera. Sprievod okolo chrámu sprevádzali skauti oslavujúci svojho patróna, ako aj domáci členovia baníckeho cechu. Šperkom celej slávnosti bol spev košického katedrálneho zboru. (Tomáš Mikunda)

O MUKAČEVE

KOŠICE ➤ V priestoroch Kolégia sv. sedmopočetníkov v Košiciach 28. apríla bola prednáška o dedičstve gréckokatolíkov na Zakarpatskej Ukrajine s o. Petrom Berešom, rektorom kňazského seminára v Užhorode. Zdôraznil, že Užhorodská únia nie je len zápisom v dejinách, je to živé puto, ktoré spája veriacich naprieč hranicami už takmer štyri storočia. Pútavé rozprávanie otec Peter prepojoil s príbehom nového blahoslaveného, Petra Pavla Orosa. Jeho svedectvo viery poslúžilo ako most medzi minulosťou plnou skúšok a nádejou, ktorú Cirkev prináša dnes. Ako znak duchovného spojenia odovzdal otec Peter kaplnke kolégia ikonu bl. Orosa. Na záver priblížil aktuálnu situáciu na Zakarpátí. Mukačevská eparchia dnes plní kľúčovú úlohu v humanitárnej pomoci pre rodiny z východnej Ukrajiny. (TSKE)

VIZITÁCIA FARNOSTI

GERLACHOV ➤ 26. apríla 2026 bola pre farnosť Gerlachov dňom osobitnej milosti. Obec navštívil vладыka Jonáš Maxim, aby tu zavŕšil kánonickú vizitáciu farností. Po privítaní starostom a miestnym duchovným správcom nasledovala archijerejská liturgia. V homílii sa arcibiskup zamyslel nad dôležitosťou slobodného rozhodnutia človeka kráčať za Kristom, pričom vychádzal z otázky z nedeľného evanjelia: „Chceš ozdraviť?“

Po skončení liturgického slávania sa vладыka Jonáš stretol s veriacimi v neformálnych rozhovoroch a následne navštívil miestnu faru. Popoludňajší program pokračoval návštevou chorých v ich príbytkoch, kam otec arcibiskup zavítal v sprievode svojho tajomníka a miestneho kňaza. Veriaci vyjadrili vďačnosť za tento vzácny deň slovami, že je pre nich veľkým povzbudením cítiť blízkosť a pastiersku starostlivosť svojho biskupa. (Martin Kozej; foto: Miloš Zápach)

ODPUST MLADÝCH 2026

KLOKOČOV ➤ 1. – 2. mája sa v pútnickom mieste Klokočov uskutočnil odpust mladých Košickej eparchie, ktorý tento rok niesol tému *Vzťahy, ktoré nás držia*. Podujatie nadviazalo na túru s vladykom. Mnohí mladí po spoločnom putovaní zostali v Klokočove, aby pokračovali v modlitbe a rozhovoroch. Program sa začal v piatok večer stretnutím mladých a katechézou hlavného hosta, otca Petra Palovčíka, na tému vzťahov. V centre zaznela myšlienka, že zdravé vzťahy nevyrastajú z výkonu, ale zo stretnutia s Bohom a z pravdy o sebe.

K mladým sa v sobotu postupne pridali ďalší veriaci, rodiny, kňazi a rehoľné sestry. Vyvrcholením odpustu bola archijerejská liturgia s Molebenom ku klokočovskej Bohorodičke, ktorú slávil vladyka Cyril Vasil'. Homíliu predniesol otec Peter Palovčík. Zdôraznil, že pravda v kresťanskom živote nie je nástrojom na presadenie seba, ale cestou k láske, ktorá oslobodzuje. Súčasťou slávenia bolo aj uctenie si relikvií sv. Františka z Assisi, ktorého jubilejný rok v Cirkvi prežívame a ktorého život ukazuje cestu človeka oslobodeného Božou láskou.

Na záver tec Ján Fedorišin, predseda rady pre mládež Košickej eparchie, poďakoval mladým za ich prítomnosť a pripomenul im, že v Cirkvi majú svoje miesto – nielen ako budúcnosť, ale ako jej živá prítomnosť. Poďakovanie zaznelo aj rodičom za dôveru, kňazom a animátorom za ich službu a svedectvo.

Osobitným momentom bolo aj otvorenie prihlasovania na **CAMP EPARCHIE 2026**, letné stretnutie mládeže, ktoré má byť pokračovaním tejto cesty. (Ján Fedorišin)

DUCHOVNÁ OBNOVA

PREŠOV ➤ V sobotu 2. mája v kňazskom seminári v Prešove bola duchovná obnova pre manželky kňazov, ktorú viedol vladyka Jonáš Maxim. Zúčastnilo sa na nej 45 žien. Témou stretnutia bola modlitba Jábesa zo Svätého písma (porov. 1 Krn 4, 9 – 10), ktorá sa stala zdrojom zamyslenia nad dôverou v Božie pozhnanie a rozširovanie hraníc srdca na službu.

Tento čas bol pre účastníčky obdobím pookriatia, obnovy a načerpania nových síl do každodenného života. V atmosfére modlitby, ticha i otvorených zdieľaní zaznievali povzbudenia, ktoré prinášali inšpiráciu do osobného i rodinného života. Nechýbal ani priestor na priateľské rozhovory, vzájomné povzbudenie a budovanie spoločenstva, ktoré je pre túto službu veľmi dôležité. (Andrea Valčková; foto: Jana Tirpáková)

KÁNONICKÁ VIZITÁCIA

PREŠOV ➤ 3. mája vyvrcholila kánonická vizitácia farnosti Humenné-Pod Sokolejom. Medzi kňazov a veriacich zavítal vladyka Jonáš. Vizitácia sa niesla v duchu otcovskej starostlivosti, pokoja a vzájomnej blízkosti. Vladyku Jonáša v Chráme sv. Petra a Pavla privítal farár Ján Frandofer. Vladyka Jonáš sa v homílii prihovril veriacim s výzvou k vnútornej obnove. Zdôraznil, aké dôležité je odovzdať Kristovi všetko, čo naplňuje ľudské srdce, aby človek mohol prijať „čistú životodarnú vodu“, ktorú dokáže darovať jedine Boh.

V závere nasledovalo poďakovanie metropolitovi. Vladyka Jonáš následne venoval čas veriacim, kurátorom, kantorom, ako aj so zástupcom filiálky Sopkovce. Vladyka navštívil rodinu farára a kňaza Vladimíra Capcaru, ktorý sa pre zdravotné ťažkosti nemohol zúčastniť na liturgii. Pre chorého kňaza bola návšteva silným zážitkom. (Ján Frandofer; foto: Sára Frandoferová)

PREŠOV ➤ 9. apríla sa konala na fakulte v Prešove vedecká konferencia s názvom *Novela Ústavy SR a posilnenie tradičných hodnôt*. Konferencia bola reakciou na poslednú novelu ústavy SR prijatú 26. septembra 2025. Cieľom podujatia bolo objasnenie schváleného návrhu novely a retrospektívne vyhodnotenie uplynulých päť mesiacov účinnosti tejto ústavnej normy. (M. Hospodár)

CHOŇKOVCE ➤ 12. apríla v Choňkovciach bola odpustová slávnosť zo sviatku Zvestovania. Hlavným slúžiteľom bol vladyka Jonáš Maxim. Koncelebroval otec Jozef Fabišík, správca farnosti. Arcibiskup zdôraznil, že ten istý Kristus, ktorý prišiel k Bohorodičke, ktorý vstal z mŕtvych, po týždni zjavil Tomášovi a ktorý apoštolom povedal: „Pokoj vám!“, je prítomný aj dnes a je súčasťou nášho života. V závere sa otec Jozef poďakoval vladykovi za to, že prijal pozvanie. Liturgiu sprevádzal miestny dievčenský zbor. (B. Danišková)

DVORIANKY ➤ 10. – 12. apríla sa v Centre pre mládež v Dvoriankach uskutočnila *víkendovka* projektu **VYŠŠIE** s názvom *zJEDNOTENÍ*, určená pre mladších účastníkov vo veku 12 – 13 rokov. Víkend sa niesol v znamení budovania vzťahov a objavovania krásy, ktorá sa skrýva pod povrchom. Témou stretnutia bolo *Rastieme spolu – učiť sa vidieť jeden druhého*. Mladí počas víkendu hľadali

odpoveď na otázku, ako vnímať druhého človeka s rešpektom a otvorenosťou. O účastníkov sa staral tím animátorov, ktorí ich sprevádzali programom a vytvárali prostredie, v ktorom sa každý mohol cítiť prijatý. (R. Šimko a E. Šimková)

KOŠICE ➤ 13. apríla bol v priestoroch Eparchiálneho úradu odborný seminár pre učiteľov náboženstva na tému *Učitelia, ktorí sa neboja digitálnej doby – AI v školách: menej práce, viac zmyslu*. Viedla ho Barbora Okruhlanská, odborníčka na mediálnu výchovu v digitálnom svete. Účastníci seminára sa stretli s praktickými príkladmi a inšpiráciami, ako AI dokáže zefektívniť prácu žiakom i učiteľom. (M. Diheneščík)

TRENČÍN ➤ 26. apríla 2026 v Gréckokatolíckom chráme v Trenčíne bolo prvé podujatie zo série troch koncertov pod zjednocujúcim názvom *Diálogo sakrálnnej hudby*. Podtitul *Od jednohlasu k viachlasu* naznačil hlavnú myšlienku večera – predstaviť rôzne podoby sakrálnnej hudby východných kresťanov. Na podujatí vystúpili dve zborové telesá Bratislavskej eparchie. Domáci spevácky zbor sa predstavil interpretáciou jednohlasných skladieb. Hostujúci zbor Kyrillomethodeon z Bratislavy obohatil program o náročnejšie viachlasné skladby. Záver koncertu patrilo spoločnému spevu *Budi imja Hospodne*. (M. Blahunková)

KOŠICE ➤ V mestskej časti Košice-Sever sa 29. apríla konalo slávnostné udeľovanie ocenení *Osobnosť mestskej časti*. Medzi ocenenými bolo spoločenstvo Gréckokatolíckej farnosti Košice-Sever. Toto živé a aktívne spoločenstvo sa pravidelne stretáva v priestoroch Komunitného pastoračného centra na Podhradovej, kde sa venuje duchovnému životu, formácii veriacich i budovaniu medziludských vzťahov. Ocenenie prevzal správca farnosti otec Tomáš Miňo z rúk starostu mestskej časti Františka Ténaja. (TSKE)

SIGORD ➤ 7. – 10. mája v Centre pre rodinu na Sigorde prebehol *Kurz prípravy na manželstvo*, na ktorom boli snúbenecké páry pripravujúce sa na sviatosť manželstva. Počas štyroch dní mali možnosť zastaviť sa a hlbšie vstúpiť do tém, ktoré sú základom spoločného manželského života. Pre mnohých účastníkov sa stal dôležitým krokom na ceste k hlbšiemu uvedomeniu si krásy manželského života. (J. Greško)

BREZNO ➤ 10. mája slávili veriaci vo farnosti Brezno odpustovú slávnosť na počesť bl. Vasiľa Hopka. Slávnosť sa začala už v sobotu večerňou. Nedeľnej liturgii predsedal vладыka Milan Lach SJ, koncebroval Peter Komanický, Michal Janočko a miestny farár Ján Koval'. Vладыka pripomenul, že pred 23 rokmi bola farnosť zverená pod ochranu bl. Vasiľa. Na záver vладыka pozdravil a povzbudil matky, keďže nedeľa bola venovaná Dňu matiek. V mene farského spoločenstva sa vладыkovi poďakovala Janka Birková. (J. Koval')

STANOVÉ MESTEČKO

KLOKOČOV ➤ V pútnickom mieste Klokočov pribudla nová možnosť ubytovania pre pútnikov aj turistov. V areáli pri Zemplínskej šírave bolo 4. mája slávnostne otvorené zážitkové stanové mestečko. Na otvorení sa zúčastnili viacerí hostia vrátane predsedu Košického kraja Rastislava Trnku, primátora Michaloviec Miroslava Dufinca, riaditeľa eparchiálneho úradu a pútnického centra Klokočov Vojtecha Boháča, ktorý mestečko aj posvätil, ako aj miestneho duchovného otca Petra Čintalu spolu s ďalšími pozvanými hosťami.

Nový areál ponúka desať jurtových stanov, altánky a ohniská, pričom návštevníci si môžu vybrať rôzne úrovne komfortu – od jednoduchého prespánia v *spacádke* až po stany vybavené matracmi a postelňou bielizňou. Stanové mestečko bude v prevádzke od mája do septembra. Projekt bol podporený dotáciou z krajského programu *Terra Incognita*, čo umožnilo rozšíriť existujúce kapacity pútnického centra o novú formu zážitkového ubytovania. (TSKE)

NÁVŠTEVA ZO ZÁMORIA

BRATISLAVA ➤ Bratislavskú eparchiu navštívil vладыka Kurt Burnette z eparchie Passaic (USA). Na Eparchiálnom úrade ho prijal vладыka Milan Lach SJ. Americký hosť v sprievode vладыku Milana navštívil Katedrálu Povýšenia svätého Kríža, ako aj historické centrum Bratislavy vrátane Bratislavského hradu. Biskupi diskutovali o aktuálnych výzvach, pred ktorými stoja gréckokatolícke cirkvi na Slovensku a v USA, ako aj o spolupráci. Návšteva prebehla v srdečnej atmosfére a prispela k upevneniu vzájomných vzťahov.

Vладыka Kurt Burnette (1955) je piatym biskupom eparchie Passaic. Kňazskú vysviacku prijal 26. apríla 1989 a pôsobil v eparchii Vun Nuys vo viacerých farnostiach ako ekonóm a eparchiálny konzultor. Na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme získal licenciát z kánonického práva. Dlhé roky sa venoval aj pedagogickej činnosti – vyučoval matematiku, elektrotechniku, fyziku a informatiku. Pôsobil aj ako kaplán policajného zboru. Pred vymenovaním za biskupa pôsobil ako rektor kňazského seminára v Pittsburghu. (Stanislav Gábor)

50. VÝROČIE ODCHODU

HRABSKÉ ➤ 10. mája sa v rodnej obci blahoslaveného Vasiľa Hopka v Hrabskom uskutočnila archieparchiálna odpustová slávnosť, ktorou si gréckokatolíci pripomenuli 50. výročie úmrtia hieromučeníka Vasiľa. Archijerejskú liturgiu slávil vладыka Jonáš Maxim, spolu s ním koncebroval vладыka Kurt Burnette, eparchiálny biskup z Passaicu (USA), a viac ako tridsať kňazov. Na slávnosti sa zúčastnilo aj veľa rehoľných sestier a veriacich zo širokého okolia.

Vhomílii vладыka Jonáš poukázal, že vладыka Hopko nehľadal slávu. Nedomáhal sa spravodlivosti. Všetkých miloval, všetkým odpúšťal. Osobitne vyzdvihol jeho službu Gréckokatolíckej cirkvi po roku 1968. Na konci slávnosti vладыka Kurt vyzdvihol vладыku Hopka ako muža, ktorý v časoch komunizmu zostal verný Božiemu slovu a Svätému Otcovi. V samotnom závere vладыka Jonáš poďakoval pútnikom a pozval ich, aby vždy, keď zažívajú úzkosť, nepravosť či rôzne bezvýchodiskové situácie, hľadali oporu a útechu v modlitbe práve cez príhovor blahoslaveného Vasiľa Hopka. (Michal Pavlišinovič)

V ŠLAPAJACH SV. PAVLA

KOŠICE
INTERNATIONAL
AIRPORT

Naša púť Rímom pokračuje tam, kde sa veľkoleposť impéria stretáva s pokorou prvých kresťanov. Od Circo Massimo, kde kedysi burácali davy, kráčame pešo popri majestátnom vršku Palatín až k srdcu antiky – Foru Romanu. Práve tu, uprostred mramorových chrámov, kráčal svätý Pavol ako väzeň čakajúci na rozsudok.

Naším cieľom je Mamertínska väznica (Carcere Mamertino). V tomto podzemí pod Kapitólom bol podľa tradície väznený sv. Pavol aj sv. Peter. Pri pohľade na studňu, ktorú apoštol zázračne vyvolal, aby pokrstil svojich strážcov, si uvedomujeme silu viery, ktorú nezlomili ani rímske okovy.

Od väznice prejdeme ku Koloseu a nastúpime na metro linky B. Vystupujeme na zastávke San Paolo Fuori le Mura, priamo pri rovnomennej bazilike, kde odpočíva telo apoštola národov. Ohromia nás tu najmä byzantské mozaiky v apside – vizuálny most k našej východnej liturgickej tradícii.

Pokračujeme metrom na konečnú stanicu Laurentina. Odtiaľ sa krátkou prechádzkou (alebo autobusom 671/716) dostaneme k oáze ticha – Tre Fontane. Na tomto mieste bol sv. Pavol statý a podľa legendy tam, kde jeho hlava dopadla, vytryskli tri pramene. Celý areál dnes s láskou spravujú mnísi trapisti.

Návšteva Tre Fontane nie je len duchovným zážitkom, ale aj pastvou pre zmysly. V miestnom kláštorne obchodíku si môžete kúpiť unikátne výrobky priamo od mníchov: vyhlásenú trapistickú čokoládu, remeselné pivo či liečivý eukalyptový likér. Ten vyrábajú zo stromov, ktoré tu mnísi vysadili v 19. storočí. Je to miesto, kde sa beh viery končí v tichu modlitby a voni eukalyptov. (Tomáš Miňo) (foto: wikimedia.org) ☞

RÍMSKY KÁVOVÝ RITUÁL: AKO UŠETRIŤ A SPLNYŤ S DAVOM

V Ríme nenájdete kaviarne na každom rohu, ale bary. Ak do nich zavítate, osvojte si kľúčové pravidlo: pite kávu *al banco* (pri pultu). V Taliansku je to nepísaný zákon – káva vypitá postojáčky stojí zlomok ceny oproti tej pri stole. Kým *al banco* zaplatíte za espresso približne 1,20 €, len čo si sadnete k stolu s obsluhou (*al tavolo*), cena môže vyletieť aj na trojnásobok. Postup je prostý: pri pokladni (*cassa*) nahláste, čo si prosíte, zaplaťte a s bločkom pristúpte k barmanovi. Malý tip: po 11. hodine si už neobjednávajte cappuccino, Taliani ho pijú len ráno. Ak chcete zapôsobiť, pýtajte si *un caffè* (espresso) alebo *caffè macchiato*. Je to ten najlacnejší a najautentickejší zážitok, aký v meste nájdete.

PRÍBEHY Z KUFRA – DÁMSKA JAZDA

Kedysi trávili spolu neraz celé popoludnie. Lucia a jej dcéra Nina milovali svoje dámske jazdy. Chodili do cukrárne na koláč, prechádzali sa medzi obchodmi a rozprávali sa o všetkom možnom. Lenže čas beží. Nina dnes študuje na vysokej škole. Skúšky, semináre, nové kamarátky, vlastný život. Domov chodí menej a keď prídu víkendy, každá má svoj program.

Jedného večera Lucia zbadala reklamu na leteckú linku z Košíc do Ríma. Zostala chvíľu sedieť a hľadiť na obrazovku. V kalendári svietil predĺžený víkend. Nina bude mať po skúškach. „A čo keby sme šli?“ napadlo jej.

Keď to dcére navrhla, Nina sa najprv len zasmiala: „Mama, ty chceš ísť na dámsku jazdu do Ríma?“

O tri týždne sedeli spolu v lietadle. Rím ich privítal teplým večerom. Úzke uličky, vôňa kávy, hudba z malých reštaurácií. Chodili pomaly, veľa sa rozprávali a vychutnávali si pestrosť, ktorú im Rím ponúkal. Na jeden deň si odskočili k moru. Jeden venovali histórii. Jeden celý len nakupovali. Nina si skúšala ľahké ľanové šaty. Lucia objavila pohodlné topánky z kože, aké doma nevidela. Ale najväčšie prekvapenie pripravila Lucia na posledný večer. Viedla dcéru úzkou uličkou k malej terase nad riekou Tiber. Na stole čakala rezervácia a malá torta so sviečkou. „Za úspešné skúšky,“ povedala Lucia.

Nina sa len ticho usmiala. Dlhو sedeli, počúvali taliansku hudbu a pozerali na večerné mesto. „Vieš, čo je zvláštne?“ povedala napokon Nina. „Že sme znovu spolu tak veľa hovorili. Ako kedysi.“

Keď sa vracali domov lietadlom do Košíc, Lucia si pomyslela, že ten nápad s Rímom bol jeden z najlepších. Niekedy totiž stačí zbaliť kufor a odletieť – aby sa mama a dcéra znovu našli. ☞

Čo pre teba znamená, že si Božie dieťa?

...

Štefan Byť Božie dieťa pre mňa nie je slabosť (ako to môže byť vnímané dnešným svetom), ale privilegium mať pevný bod v živote. Keď jazdím na motorke, cesta je klukatá a plná nečakaných vecí, ale cieľ je jasný – dôjsť domov. Rovnako to vnímam aj v živote: cieľom je nebeské kráľovstvo, no cestu tam chcem žiť naplno, so slobodou, no stále so smerom, ktorý mi dáva Boh.

Adriana Vedomie, že som Božie dieťa, mi dáva istotu, že niekomu patrí. Že je tu niekto, kto sa ma zastane. Nie- kto, kto ma nosí vo svojom srdci. Niekto, kto má zo mňa radosť a komu môžem robiť radosť ja. Zároveň to vnímam ako hodnotu, ktorá je mojím životným štýlom. V období, ktoré teraz žijem, je pre mňa Boh starostlivým, nežným a láskavým Otcom, ktorý ma nesie vo svojom náručí. On rozumie všetkému a vie o mne všetko. A moje srdce hovorí: „Ďakujem ti a nepušť ma, pretože som tvoja.“

Martin Hneď z prvej, dieťa je naozaj dieťaťom svojho rodi- ča. Vrhá sa do jeho náručia, dáva sa do jeho služby, jeho lásky. Vystihnúť sa to dá vetou: Otec, mamka, verím, že to, čo pre mňa chcete, je to najlepšie. Takto sa dá pozeráť aj na vzťah s nebeským Otcom – verím, že chce pre mňa len to naj.

Instaslovo

1. Playlist

*Zaraduj sa, zem zaplavená toľkým jasom,
lebo svetlo večného Kráľa
vymanilo ťa z moci temnôt.
Raduj sa aj ty, matka Cirkev,
ozdobená žiarou Pánovej slávy.*

**Daša Žabenská & Gabriela Grešnerová –
ZAPLESÁJ**

Instaslovo

Správne odpovede z minulého čísla: ..

**2. Cezar posunul heslo Ichtyś – staro-
kresťanský symbol ryby, ktorý vznik-
ol ako akrostich z gréckych slov:
Iésús (Ježiš), Christós (Kristus), Theú
(Boží), Huiós (Syn), Sótér (Spasiteľ).**

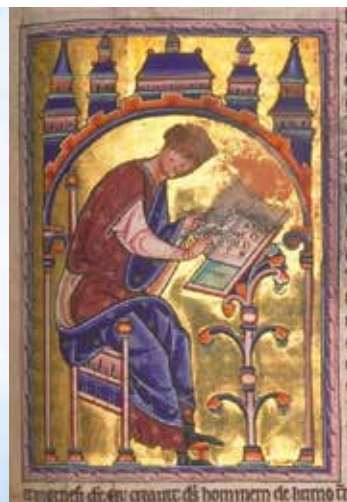
**3. Jób premýšľal nad svojimi dcéra-
mi, ktorým dal v slovenskom prekla-
de SSV mená Holubica, Škorica a Roh
líčidla.**

Instaslovo

Uhádneš, ako sa volá patrón internetu?

30 < 30

DANIELA VIŠŇOVSKÁ

(26 ROKOV)

„Pokoje sa drž témy: Čokoľvek, čo v tvojom živote svedčí o Božej láske.“

Tak nejako znela ponuka od otca Richarda, aby som napísala príspevok do rubriky *30 pod 30*. Jeho návrh prišiel v období, keď kompletizujem svoj vlastný album. Áno, čítate správne, aj napriek tomu, že nie som známa hudobníčka v kresťanskej či svetskej hudobnej sfére, Boh mi dal talent a milosť zložiť pár piesní, ktoré si budete môcť vypočuť aj vy.

Som gréckokatolíčka, dcéra, sestra, kamarátka, posledný rok už aj lekárka, ktorú formuje rodina, priatelia i toto lekárske povolanie. Dovolím si tvrdiť, že odzrkadlením Božej lásky pre mňa sú práve piesne na už spomínanom albume s názvom *Ty ma nenecháš*.

Piesne vznikali počas môjho štúdia na VŠ, ale nápady a podnety na ich napísanie mi Boh vkladal do srdca postupne, ako som rástla, učila sa, ako mám kráčať životom a ako rásť vo viere. Každá z týchto piesní je v niečom výnimočná a vznikala ako odpoveď na rôzne životné udalosti alebo je vyjadrením môjho vzťahu s Bohom

a prežívania viery i každodenného života.

O tom, ako vnímam Boha a kým pre mňa je, vypovedá pieseň *Ty ma nenecháš*, podľa ktorej nesie album svoj názov. V slohe tejto piesne sú krásne slová hovoriace o Ježišovi: „Si mojou posilou, keď padám, mojím pevným miestom. Si mojou istotou, keď sa navôkol svet mení. Si mojou radosťou tak vzácny, môj najlepší priateľ. Na teba, Ježiš, sa spolieham.“ Tieto slová vznikli v čase, keď som zápasila s pochybnosťami o výbere svojho povolania a keď moja blízka a vzácna osoba vážne ochorela. Môj vnútorný i vonkajší svet sa skutočne doslova otriasal v základoch a pre mňa nič nebolo isté, jediný, na koho som sa mohla spoliehať a spolieham sa dodnes, je Ježiš. Stály a nemenný... Následne refrén: „Ty ma nenecháš, môj Pán. Vždy sa postaráš, môj Kráľ. Pri mne budeš stáť, Ježiš. Ja viem, že nikdy to nevzdáš.“ Mnohokrát sa mi stáva, že som to zase vzdala so sebou, s Bohom, s ľuďmi, ale viem – a aj si to piesňou pripomínam –, že jedine Ježiš to nevzdáva, On stále čaká, klope na dvere môjho srdca a má so mnou trpezlivosť. Mojou úlohou je zdvihnúť zrak, pozrieť sa naňho a otvoriť mu svoje srdce.

Boh ma pozýva aj k aktívnemu prežívaniu viery, k využívaniu mojich talentov naplno, k šíreniu dobra práve tam, kde žijem – v práci, v škole, na stretnutí s priateľmi, doma v rodine. Nemôžem ostať zavretá doma a v súkromí si budovať vzťah s Bohom, no na verejnosti sa tváriť, že Boh sa ma netýka. Túžim, aby moje ruky boli láskavou náručou Boha, aby moje slová povzbudzovali, prinášali radosť a život. Často si v zhone dní ani neuvedomíme, aké dôležité je zastaviť sa a poslúžiť človeku, ktorého mám vedľa seba, oproti sebe, za

sebou... 😊 Mne sa mnohokrát potvrdilo, že stačí milý, úprimný pohľad, pekné slovo a troška ochoty pomôcť, spraviť niečo navyše, inak, ako to robí tento svet. Nie na to, aby som získala uznanie a chválu od ľudí, ale práve kvôli Bohu, ktorý ma do tohto volá. A dôležité je nielen vykonávať určitú činnosť, no robiť ju čo najlepšie, s nadšením, aj keď nedokonalo, ale s úprimným a odhodlaným srdcom.

Možno sa vám tieto riadky budú zdať ako kliše, ktoré ste počuli už veľakrát, ale hovorím iba o tom, čo žijem, ako vnímam svet a ako mi Boh ukazuje svoju lásku. Celé toto poznanie som túžila vniesť do piesní, ktoré pomaličky nachádzajú svoju finálnu podobu, a verím, že v lete si ich už budete môcť aj vypočuť. Aby sme CD mohli vydať, potrebujeme aj vašu pomoc. Aktuálne ešte prebieha zbierka na jeho podporu skrze platformu donio.sk. Budem vám veľmi vďačná, ak prispejete finančným darom, zdieľaním tejto zbierky s priateľmi či modlitbou. Už teraz sa teším, že si v lete budete môcť vypočuť celý album a zakúsiť tak radosť, Božiu lásku a potešiť srdce i dušu. Verím, že sa moje piesne dostanú k ľuďom, ktorých potešia, a budú pre mnohých požehnaním. Majte krásne letné dni a nech vás Pán Boh žehná. ✝

Pomôcky: Kurima, Okna, Šala- zar, Uša	posila	bylina s voňavou vňatou	vložili na miesto		vodca Húnov	sirupovitý odpad pri výrobe cukru	meno Ro- man- čika	predložka		austrálsky leňoch	Tibavka	3	portu - gal- ský politik
sídlo zraku				koniec modlitby					cievka na navíjanie vlákna				
1 ▶				základná číslovka					bamia				
obľialo horúcou vodou								stavebný prvok	päta, po česky				
privádzala na svet							druh básne						
skratka súhvezdia Ariel				askéta, po česky			vsl. obec				kód Uzbe- kistanu		
	krk	lekárska komisia		vianočná ryba	sväto- žiara				bieloruské mesto		rabárske nariadenia		
		medi- ka- ment			nápoj				2x znížený tón "a"				
hlien						registrova- ná tona			hudo- stupnica				
rimské číslo 2			zasial si			kosák, zastaralo			šport Kód Libye			nemecká predložka	long ton, skratka
2 ▶			MPZ aut Peru					chorobo- plodná baktéria					
stará plošná miera					predpona nepraviek			vojenský odvod, zastaralo					

OD ROKU 1991

35 rokov s Vami

ČISTIACA TECHNIKA
najväčší výber upratovacej
a čistiacej techniky
na predajni a v e-shope

ČISTIACE SLUŽBY
čistiace práce od A-Z

Bardejovská 5, 080 06 Prešov - Ľubotice
+421 51/77 10 371, 77 10 809

Slovo – oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk

Ročník 58, mesačník, číslo 6

Adresa redakcie

SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013
e-mail: redakcia@casopisslovo.sk

V prípade záujmu o zasielanie
časopisu nás kontaktuje na:
distribucia@casopisslovo.sk.

Číslo účtu

SK45 0200 0000 0032 1020 6959

Vydavatelja

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35
Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie

ABÚ v Prešove, č. j. 3317/99

Šéfredaktorka

PhDr. Valéria Juríčková, PhD.

Redakcia

Mgr. Richard Fučko
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
PhDr. Adriana Čovanová, PhD.
Mgr. Miroslav Chorenďák
Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol

Grafický návrh

Mgr. Jozef Petričko

Grafické spracovanie

Bc. Žaneta Tkáčová, DiS. art

Za obsah inzerátov nezodpovedáme.
Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu príspevkov.
Zásady ochrany osobných údajov
sú uvedené na webovej stránke
<http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 01.05.2026

Titulná strana: archív redakcie

VTIPY

Správny chlap nikdy neprotirečí žene.
Nechá ju hovoriť tak dlho, až
si začne protirečiť sama.

**Pamätaj – keď sa jedny dvere zatvoria,
druhé sa otvoria.
Viem to. Mal som dáciu.**

Sudca sa pýta obžalovaného: „Takže tá
pani, ktorú ste zhodili z okna, bola vaša
svokra?“
„Áno, vaša ctihodnosť.“
„A to ste pritom nepomysleli na rizi-
ko, že zraníte náhodného chodca?“

„Jožko, čo robíš tak dlho v tej kúpeľni?“
„Umývam si nohy.“
„Počuj, to je už tretíkrát za tento polrok!
Nemáš ty nejakú frajerku?“

Rybár chytil zlatú ryбку. Tá mu povie, že
vzhľadom na krízu mu môže splniť iba
jedno želanie.
„Chcel by som okuliare od Gucciho,“
zažela si rybár.
Rybka zosmutnie a hovorí: „Vonku zúri
kríza, vo svete sa vedú nezmyselné vojny,
ľudia nemajú čo jesť, príroda kolabuje
a ty si taký sebecký, že chceš okuliare
od Gucciho?“
Rybár sa zamyslí: „Okej, tak chcem
okuliare od Gucciho pre všetkých!“

**Môj muž je veľký romantik.
Vyrýla som mu srdiečko na kapotu
jeho mercedesu a on sa rozplakal...**

Kamarát sa pýta kamaráta:
„Počul som, že máš novú frajerku. Aká je?“
„Perfektná. Je pekná, vzdelaná, má super
postavu, fantasticky varí.“
„A koľko má rokov?“
„46.“
„Šibe ti? Veď by to mohla byť tvoja matka!“
„Mohla, ale je tvoja.“

„Prosím vás, stihnem ešte vlak o pol tretej,
keď pôjdem skratkou cez túto pastvinu?“
„Určite. A keď stretnete býka Rudolfa, stihne-
te aj ten o druhej.“

JUBILEÁ KŇAZOV

Vasil Kindja – 6. jún – 60 rokov života;
Zsolt Szabó – 8. jún – 50 rokov života;
Peter Maslej – 8. jún – 50 rokov života;
Juraj Bujňák – 9. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Markián Marián Greško OSBM – 10. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky;
vľadyka Milan Chautur – 14. jún – 45 rokov kňazskej vysviacky; **Ján Kmec** – 14. jún – 45 rokov kňazskej vysviacky;
Mikuláš Tressa CSsR – 14. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Cyril Jančíšín st. – 20. jún – 55 rokov kňazskej vysviacky; **Maroš Prejsa** – 20. jún – 50 rokov života;
Maroš Rinik – 23. jún – 50 rokov života;
Rastislav Čížik – 25. jún – 20 rokov kňazskej vysviacky;
Maroš Kriška – 26. jún – 15 rokov kňazskej vysviacky; **Kamil Ganóczy** – 26. jún – 15 rokov kňazskej vysviacky; **Milan Kmec** – 26. jún – 15 rokov kňazskej vysviacky; **František Engel** – 26. jún – 10 rokov kňazskej vysviacky; **Tomáš Fischer** – 26. jún – 10 rokov kňazskej vysviacky; **Adam Mackovjak** – 26. jún – 10 rokov kňazskej vysviacky;
Štefan Blanár – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Ján Hreško** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Emil Lechman** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Maďar** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Martin Mati – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Michalič** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Mons. Jozef Michalov** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Miroslav Pohár** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Ľuboš Repický** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marián Sterančák** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Michal Tkáč** – 29. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Peter Pavel Haľko OSBM – 30. jún – 70 rokov života; **Ján Blaško** – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Hasara** – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Peter Komanický – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Storoška** – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Andrej Šambronský – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Štefan Vansač** – 30. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky;
Martin Mekel – 30. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Peter Gavalá** – 30. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky; **Ján Hromo** – 30. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky;
Pavol Chanáth ml. – 30. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky;

Martin Kostilník – 30. jún – 25 rokov kňazskej vysviacky

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – jún

50 rokov: Petra Porubcová, Veľaty; otec Maroš Rinik, Závadka; Mária Valentová, Hlivišťa

60 rokov: Mária Gubaňarová, Falkušovce; Ľubica Hudačinová, Vyšná Olšava

70 rokov: Marta Gavalčíková, Nacina Ves; Mária Hukeľová, Čertižné; Miroslav Házy, Košice; Irena Ihnatová, Dlhé Klčovo; Andrej Michalčo, Dlhé Klčovo; Anna Rišková, Malcov; Ján Soták, Hlinné; Mária Čikotová, Hažín nad Cirochou; Mária Šarišská, Košice

75 rokov: Darina Dzurjovčinová, Zbudza; Emília Kontra Palová, Lesné; Marcela Kuručová, Zemplínske Hradište; Klára Zorvanová st., Sečovce

80 rokov: Mária Berešová, Sečovská Polianka; Ľudmila Hornáková, Košice; Olga Joneková, Nižný Hrabovec; Mária Luteránová, Košice; Agnesa Nováková, Hromoš; Mária Tothová, Nižné Nemecké

85 rokov: Anna Kovalčíková, Košice; Marta Mihaľová, Zdoba

90 rokov: Ján Mudroň, Veľaty; Alžbeta Pašková, Koňuš; Ružena Sokolová, Trebišov; Anna Soročinská, Hrabovčák; Jolana Tačarová, Slivník; Jolana Šecková, Marianka

BLAHOŽELÁME

20. mája 2026 sa náš farník **Ján Brežinský** z Egreša dožil krásnych 94 rokov. V mene celej farnosti mu do ďalších dní života vyprosujeme hojnosť Božích milostí a požehnaní. *Na mnohaja i blahaja ľita!*

veriaci farnosti Čelovce

Keďže v májovom čísle sme uviedli nesprávny mesiac narodenia, pánovi Brežinskému a veriacim farnosti Čelovce sa ospravedľujeme

Drahý otec

Adam Mackovjak, pri príležitosti 10. výročia tvojej kňazskej vysviacky ti vyprosujeme pevné zdravie, pokoj v srdci a hojnosť Božích milostí. Nech ťa Pán neustále sprevádza v tvojej kňazskej službe, posilňuje vo viere, naplňa láskou a múdrosťou. s láskou a vďačnosťou manželka s deťmi, rodičia a súrodenci s rodinami

Duchovný otec

Maroš Prejsa, pri vašom jubileu 50 rokov ďakujeme Bohu za dar vášho života a kňazstva. Nech vás Pán sprevádza zdravím, silou a požehnaním vo vašej službe medzi nami.

s úctou a modlitbou veriaci z farnosti Snina Brehy

Duchovný otec **Maroš Prejsa**, k vášmu životnému jubileu 50 rokov vyprosujeme Božiu milosť, radosť a ochranu Panny Márie. Ďakujeme za vašu službu, obeť a blízkosť. veriaci z farnosti Snina Brehy

Milá naša maminka **Mária Jacková**, k tvojim krásnym 80. narodeninám ti prajeme hojnosť Božieho požehnaní, zdravia a pokoja.

Ďakujeme ti za tvoje dobré srdce, obojatosť, optimizmus a chuť do života, ktorou si nás sprevádzala životom. Nech ťa Boh ochraňuje na každom kroku, Panna Mária drží pod svojím plášťom a nech sú tvoje dni naplnené zdravím a blízkosťou rodiny.

manžel a deti s rodinami

SPOMÍNÁME

17. júna 2026 si veriaci gréckokatolíckej farnosti v Dlhom Klčove pripomínajú nedožitú 50. výročie narodenia otca **Patrika Székelya**, ktorý pôsobil v našej

farnosti necelých 13 rokov.

Pán si ho povolal do večnosti 26. apríla 2024. Pochovaný je na miestnom cintoríne. Otec Patrik sa vo veľkej miere zaslúžil o zveladenie nášho Chrámu Zosnutia Presvätej Bohorodičky a o prinavrátenie jej väčšej úcty. Patrí mu veľká vďaka a uznanie všetkých veriacich.

Ďakujeme ti za všetko, otec Patrik.

vďační veriaci

ÚVHERCA

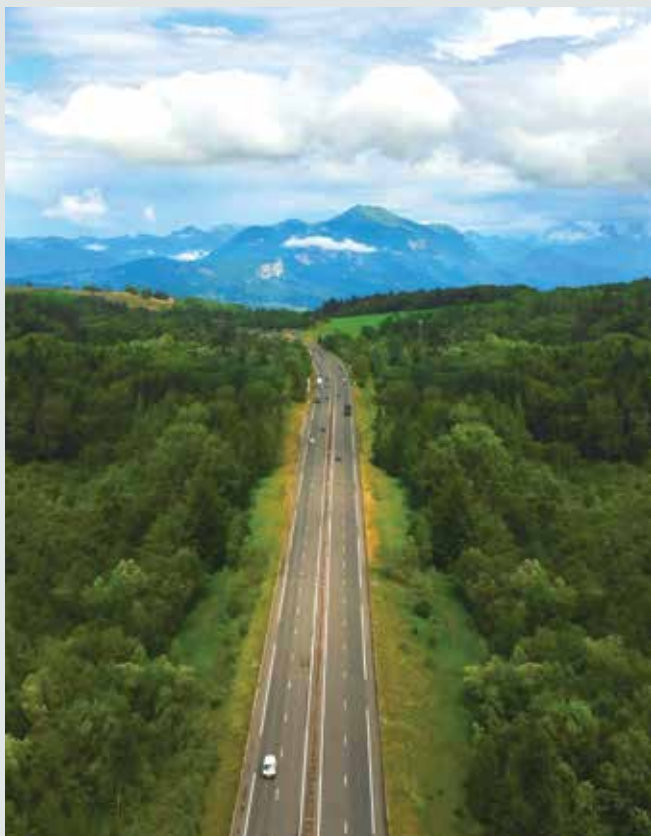
V májovom losovaní bola zo všetkých riešení vylosovaná pani z **Anna Bumberová** z Poše.

Správne riešenia z aprílového čísla:

Krížovka: Veríme tomu, koho sme poznali.

Osemsmerovka: Krotkosť utiňuje aj veľké hriechy.

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3 080 01 Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

MODLITBA CESTUJÚCICH

Nebeský Otče, všemohúci a večný Bože, zhliadni milostivo na našu modlitbu a pošli nám svojho svätého anjela, aby nás chránil od každého nešťastia a strážil nás v službe tvojmu svätému menu. Nech nám pomáha, aby nás nijaký nepriateľ neoklamal na našej ceste, ale aby sme nad každým nepriateľom dosiahli víťazstvo. Nech nás, ktorí plníme tvoje prikázania, neustále sprevádza pomoc tvojho milosrdenstva. Daj nám vrátiť sa šťastne do nášho domu. O to ťa prosíme skrze Ježiša Krista, ktorý s Otcom a Svätým Duchom žije a kraluje na veky vekov. Amen. (zdroj: Modlitby svätých otcov, Lvov: Svičado, 2025)

Slovc[®]

RANNÁ MODLITBA

Pane, daj, nech s pokojom v duši prijímam všetko, čo mi prinesie tento deň. Nech sa úplne odovzdám tvojej svätej vôli. V každej chvíli tohto dňa ma vo všetkom ved' a podporuj. Akékoľvek správy dnes dostanem, nauč ma prijať ich s pokojnou dušou a pevným odhodlaním hľadať vo všetkom tvoju svätú vôľu. Riad' moje myšlienky a pocity vo všetkých mojich skutkoch a slovách. V nepredvídaných situáciách upriam moje oči na teba a tvoju ruku. Nauč ma jednoducho a múdro pristupovať ku všetkým ľuďom, nikoho neurážať ani nezarmucovať. Pane, daj mi silu zniesť únavu i všetko, čo prinesie tento deň. Riad' moju vôľu a nauč ma modliť sa, veriť, dúfať, trpieť, odpúšťať a milovať. Amen. (zdroj: Pre uzdravenie duše a tela. Lvov: Svičado, 2011)

Slovc[®]